

Dadansoddi ar gyfer Polisi

Analysis for Policy

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

RHIF YMCHWIL CYMDEITHASOL:

68/2017

DYDDIAD CYHOEDDI:

14/11/2017

Adolygiad o'r Lwfansau i Fyfyrrwyr Anabl

Teitl: Adolygiad o'r Lwfansau i Fyfyrrwyr Anabl

Awdur(on): Louise Starks ac Amy Woolger

Adroddiad Llawn yr Ymchwil: Starks, L. ac Woolger, A. (2017). Adolygiad o Lwfansau i Fyfyrrwyr Anabl. Caerdydd: Llywodraeth Cymru, Ymchwil Gymdeithasol y Llywodraeth adroddiad rhif 68/2017
Ar gael ar: <http://gov.wales/statistics-and-research/review-disabled-students-allowances/?lang=cy>

Barnau yr ymchwilydd ac nid rhai Llywodraeth Cymru o angenrheidrwydd a fynegir yn yr adroddiad hwn.

Am fwy o wybodaeth cysylltwch â:

Heledd Jenkins

Gwasanaethau Gwybodaeth a Dadansoddi

Llywodraeth Cymru

Parc Cathays

Caerdydd

CF10 3NQ

Ffôn: 0300 025 6255

E-bost: heledd.jenkins2@llyw.cymru

Tabl cynnwys

GEIRFA	1
RHESTR O DABLAU	4
• 1. Cyflwyniad	6
• 2. Cyd-destun yr adolygiad	9
• 3. Dull.....	14
• 4. Canfyddiadau allweddol: Effeithiolrwydd y drefn ymgeisio a dyfarnu.....	19
• 5. Canfyddiadau Allweddol: Manteision y Lwfansau i fyfyrwyr ag anableddau	54
• 6. Casgliadau ac Argymhellion	63

Atodiadau:

Atodiad A	– Tablau Data HESA a'r Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr
Atodiad B	– Rhestr o Randdeiliaid yr ymgynghorwyd â hwy
Atodiad C	– Canllawiau Holi Rhanddeiliaid
Atodiad D	– Darparwyr Addysg Uwch yr ymgynghorwyd â hwy
Atodiad E	– Canllawiau Holi Staff Cymorth
Atodiad F	– Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr
Atodiad G	– Sampl a Chynrychioldeb Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr
Atodiad H	– Graffiau Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr
Atodiad I	– Canllawiau Holi Myfirwyr
Atodiad J	- Rolau a Ariennir gan y Lwfans i Fyfirwyr Anabl o Fand Un i Fand Pedwar
Atodiad K	– Astudiaeth Achos
Atodiad L	– Data Cwynion

Geirfa

Gair allweddol	Diffiniad
ADHD	Anhwylder Diffyg Canolbwyntio a Gorfywiogrwydd
Anghenion Dysgu Ychwanegol	Diffiniad newydd ar gyfer plant a phobl ifanc 0-25 oed sydd ag anghenion addysgol arbennig ac anawsterau dysgu a/neu anableddau
ASC	Cyflwr ar y Sbectrwm Awtistig
ATS	Mae gwasanaethau technoleg gynorthwyol yn cynnwys y meddalwedd a thechnolegau eraill i gefnogi myfyrwyr sydd ag anableddau
Cynghorydd Anabledd	Cynghorydd anabledd sydd ynghlwm wrth wasanaethau cymorth anabledd ac sy'n rhoi gwybodaeth a chynghor i fyfyrwyr o fewn eu darparwr addysg uwch perthnasol
DSAs	Lwfansau i Fyfyrwyr Anabl
DSA-QAG	Grŵp Sicrhau Ansawdd Lwfansau i Fyfyrwyr Anabl
Darparwr Addysg Uwch	Darparwr Addysg Uwch sy'n cynnwys prifysgolion ac addysg uwch mewn colegau addysg bellach
HESA	Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch, sy'n darparu ystadegau ar fyfyrwyr sydd wedi cofrestru mewn addysg uwch mewn unrhyw flwyddyn benodol
Cymorth anfeddygol	Mae cymorth anfeddygol yn cynnwys cymorth fel cymryd nodiadau, mentora a/neu gymorth tiwtor arbenigol
NNAC	Rhwydwaith Cenedlaethol Canolfannau Asesu
Ymarferwyr	Mae ymarferwyr yn yr adroddiad hwn yn cynnwys penaethiaid gwasanaethau anabledd, aseswyr anghenion, cynghorwyr anabledd, darparwyr cymorth anfeddygol a darparwyr gwasanaethau technoleg gynorthwyol
SAAS	Student Awards Agency Scotland, y corff cyllido myfyrwyr addysg uwch yn yr Alban
SFE	Student Finance England, y corff cyllido myfyrwyr

addysg uwch yn Lloegr

Cyllid Myfyrwyr
Cymru

Y corff cyllido myfyrwyr addysg uwch yng Nghymru

SFNI

Student Finance Northern Ireland, corff cyllido myfyrwyr
addysg uwch Gogledd Iwerddon

Cwmni
Benthyciadau i
Fyfyrwyr (SLC)

Sefydliad sector cyhoeddus y Deyrnas Unedig a
sefydlwyd i ddarparu gwasanaethau ariannol, yn
fenthyciadau a grantiau, ac mae'n gweithredu rhaglenni
Cyllid Myfyrwyr Cymru a'r SFE ar ran Llywodraethau
Cymru a Lloegr

Anhawster Dysgu
Penodol

Mae'r enghreifftiau'n cynnwys dyslecsia a dyspracsia

Rhanddeiliaid

Y rhanddeiliaid y siaradwyd â hwy fel rhan o'r ymchwil
yw'r rhain. Maent yn cynnwys arbenigwyr, swyddogion
llywodraeth ac elusennau

Rhestr Tablau

Tabl 4.1: Myfyrwyr sy'n hawlio Lwfansau i Fyfyrrwyr Anabl yn ôl blwyddyn academiaidd a gwlad breswyl

Tabl 4.2: Canlyniad ceisiadau am Lwfansau i Fyfyrrwyr Anabl (Cymhwysedd)

Tabl 4.3: A oedd myfyrwyr o'r farn i'w hanghenion gael eu diwallu yn yr asesiad

Rhestr Ffigurau

Ffigur 4.1: Sut y clywodd myfyrwyr am Lwfansau i Fyfyrrwyr Anabl

Ffigur 4.2: Astudiaeth Achos o Fyfyriwr yn y Brifysgol Agored

Ffigur 4.3: Pryderon allweddol ynghylch proses y Lwfansau i Fyfyrrwyr Anabl

Ffigur 4.4: Enghraifft o hawl nad yw wedi diwallu anghenion myfyrwraig

Ffigur 4.5: Cyllid i fyfyriwr graddedig

Ffigur 5.1: Effaith Lwfansau i Fyfyrrwyr Anabl ar gwblhau cyrsiau

Ffigur 5.2: Effaith Lwfansau i Fyfyrrwyr Anabl ar berfformiad myfyrwyr

Ffigur 5.3: Barn myfyrwyr ar effaith Lwfansau i Fyfyrrwyr Anabl ar eu perfformiad

Ffigur 5.4: Y cymorth a dderbyniwyd gan fyfyrwyr

Ffigur 5.5: Effaith gwasanaethau technoleg cynorthwyol ar allu myfyrwraig i gwblhau ei chwrs

Ffigur 5.6: Barn myfyrwyr ar werth cymorth anfeddygol

Ffigur 5.7: Effaith cynorthwydd cymorth ymarferol ar brofiad myfyriwr

Cydnabyddiaeth

Hoffai'r awduron ddiolch i bawb a gyfrannodd at y dystiolaeth a ddarparwyd ar gyfer yr adolygiad hwn. Mae hyn yn cynnwys penaethiaid gwasanaethau anabledd ym mhob sefydliad addysg uwch yng Nghymru (gan gynnwys dau goleg addysg bellach yn darparu addysg uwch) a'u cynghorwyr anabledd enwebedig. Hoffem ddiolch hefyd i'r aseswyr anghenion, darparwyr cymorth anfeddygol, darparwyr gwasanaethau technoleg cynorthwyol a'r holl randdeiliaid a roddodd eu hamser a'u brwdfrydedd i helpu llunio'r adroddiad hwn. Diolch yn benodol i ychydig o unigolion ymroddgar sydd wedi rhoi adborth arbenigol ac wedi ateb cwestiynau technegol eu natur i sicrhau bod yr adroddiad hwn yn cyflwyno adolygiad perthnasol a chadarn o'r Lwfansau i Fyfirwyr Anabl fel model cyflawni.

Yn olaf, hoffem ddiolch i bawb o'r myfirwyr hynny a roddodd eu hamser i gael eu cyfweld ac a roddodd ddisgrifiadau gonest o'u barnau a phrofiadau o gael cymorth trwy'r Lwfansau i Fyfirwyr Anabl.

1. Cyflwyniad

- 1.1 Ym mis Ebrill 2017, fe wnaeth Llywodraeth Cymru gomisiynu York Consulting i gynnal adolygiad o effeithiolrwydd y Lwfansau i Fyfirwyr Anabl (y Lwfansau).
- 1.2 Lwfansau heb brawf moddion yw'r Lwfansau hyn, sydd ar gael i fyfirwyr ag anabledd, cyflwr iechyd tymor hir, cyflwr iechyd meddwl neu anhawster dysgu penodol. Mae'r Lwfansau yn gyllid ychwanegol sydd ar gael i fyfirwyr na fyddai efallai wedi gallu dilyn cwrs addysg uwch hebddynt.
- 1.3 I fod yn gymwys am gyllid, rhaid i fyfyrwr fodloni'r diffiniad o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 a dangos bod eu cyflwr yn un hirdymor ac yn cael effaith ar eu bywyd o ddydd i ddydd. Rhaid i fyfirwyr allu darparu tystiolaeth bod eu cyflwr yn effeithio ar eu gallu i astudio a'u bod:
- yn gymwys am gyllid myfirwyr
 - ar gwrs ac iddo ddwysedd o 25 y cant o leiaf
 - yn fyfyrwr israddedig neu raddedig (gan gynnwys myfirwyr dysgu o bell), yn astudio cwrs Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon neu gwrs addysg uwch cyntaf (Diploma Cenedlaethol Uwch [HND] neu Ddiploma Addysg Uwch [DipHE]); neu
 - yn fyfyrwr Prifysgol Agored.
- 1.4 Uchafswm y lwfansau i fyfirwyr llawn-amser yw fel a ganlyn:
- lwfans cynorthwydd anfeddygol - £21,181 y flwyddyn
 - lwfans offer arbenigol - £5,332 am y cwrs cyfan
 - lwfans cyffredinol (am wariant arall sy'n ymwneud ag anabledd) - £1,785 y flwyddyn
 - lwfans teithio cysylltiedig ag anabledd – gwariant rhesymol ar gostau teithio ychwanegol o ganlyniad i'r cyflwr.

Amcanion yr adolygiad

- 1.5 Mae polisi addysg uwch yng Nghymru yn faes polisi wedi'i ddatganoli sy'n golygu bod penderfyniadau ynghylch addysg uwch a meysydd polisi cysylltiedig yn cael eu gwneud gan Lywodraeth Cymru. Mae hyn yn cynnwys Lwfansau i Fyfirwyr Anabl, ac er bod yr hawliau iddynt a'r gweinyddu yn debyg, mae bellach, o ganlyniad i'r newidiadau yn Lloegr, rai gwahaniaethau unigryw. Yn Lloegr, cafodd addasiadau cyson ers mis Medi 2015, ac iddynt y nod o wella cost-effeithiolrwydd a gwerth am

arian eu gweithredu gan y corff ariannu myfyrwyr yn Lloegr, Student Finance England (SFE). Roedd y rhain yn cynnwys:

- Nid yw'r Lwfansau i Fyfyrwyr Anabl bellach yn talu am gyfrifiaduron mwy arbenigol a/neu ddrutach oherwydd ffordd y caiff cwrs ei gyflwyno (er enghraifft, myfyrwyr angen cyfrifiaduron mwy arbenigol i redeg meddalwedd penodol i'w cwrs). Mae'r rhain yn dal i fod ar gael lle bo ar fyfyrwr angen un ar sail eu hanabledd. Fodd bynnag, mae disgwyl i fyfyrwyr y Lwfans dalu'r £200 cyntaf o gost cyfrifiadur.
- Bydd myfyrwyr sy'n byw yn Lloegr a chanddynt anghenion cymorth mwy arbenigol yn parhau i dderbyn cyllid y Lwfansau. Mae'r rolau cymorth hyn yn gysylltiedig ag ymarferwyr o Fandiau Tri a Phedwar (manylion yn Atodiad J). Lle bernir mai bach yw'r anawsterau hyn, disgwylir i ddarparwyr addysg uwch chwarae rhan wrth gefnogi myfyrwyr fel rhan o'u dyletswyddau i ddarparu addasiadau rhesymol o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010. Ni fydd myfyrwyr anabl yn derbyn cyllid y Lwfansau mwyach ar gyfer rhai mathau o gymorth anfeddygol fel cymryd nodiadau, trawsysgrifio, neu gymorth llyfrgell neu weithdy (Lwfansau Band Un a Band Dau), gyda disgwyl i ddarparwyr addysg uwch y Deyrnas Unedig gyflwyno eu cyrsiau mewn ffyrdd hygyrch.
- Er mwyn gwarantu ansawdd cymorth, dim ond canolfannau asesu, darparwyr cymorth anfeddygol a darparwyr gwasanaethau technoleg cynorthwyol sydd wedi cofrestru gyda'r Grŵp Sicrhau Ansawdd Lwfansau i Fyfyrwyr Anabl (DSA-QAG) neu eu hachredu ganddynt a all ddarparu cymorth sy'n ymwneud â'r Lwfansau.
- Ni chaiff eitemau ychwanegol fel argraffwyr, sganwyr, defnyddiau traul a llyfrau eu hariannu'n arferol bellach trwy'r Lwfansau; dim ond os gellir dangos tystiolaeth o reswm cadarn sy'n ymwneud ag anabledd y gellir eu hariannu.
- Lle caiff llety arbenigol i fyfyrwyr ei ddarparu gan y sefydliad neu ei asiant, bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu talu gan y sefydliad, nid gan y Lwfansau. Nid yw hyn yn berthnasol i lety a gaiff ei rentu'n breifat. Roedd y newidiadau hyn yn berthnasol i'r holl fyfyrwyr llawn-amser, rhan-amser a graddedig (gan gynnwys dysgu o bell) oedd yn ymgeisio am y Lwfansau am y tro cyntaf ar gyfer blwyddyn academiaidd yn dechrau ar neu ar ôl 1 Medi 2015.

1.6 Cyflwynwyd y newidiadau yn Lloegr fel ffordd o ail-gydbwysu'r cyfrifoldeb rhwng y llywodraeth ganolog a darparwyr addysg uwch am sicrhau na wahaniaethir yn erbyn myfyrwyr ag anableddau mewn addysg uwch. O dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010,

mae gan sefydliadau sy'n darparu addysg uwch gyfrifoldebau cyfreithiol i gynorthwyo myfyrwyr i allu astudio yn eu sefydliad.

1.7 Yn 2015, cynigiodd Llywodraeth Cymru newidiadau tebyg i'r rheini a gyflawnwyd yn Lloegr ac ymgynghorodd â rhanddeiliaid allweddol i geisio barn ar y newidiadau arfaethedig. Nid oedd fawr o gefnogaeth i'r newidiadau, gyda'r mwyafrif o ymatebwyr yn bryderus y byddai myfyrwyr ag anableddau yn profi bwlch mewn cymorth.

1.8 Felly, comisiynwyd yr adolygiad hwn er mwyn:

- adolygu'r ddarpariaeth o Lwfansau i Fyfyrwyr Anabl a'r trefniadau ar gyfer darparu cymorth ariannol i fyfyrwyr ar gyrsiau addysg uwch dynodedig sydd ag anabledd, cyflwr iechyd hirdymor, cyflwr iechyd meddwl neu anhawster dysgu penodol
- datblygu ac ystyried dewisiadau ar gyfer gwella'r trefniadau presennol.

1.9 Y meysydd allweddol roedd yr adolygiad i ganolbwyntio arnynt oedd:

- asesu'r tueddiadau mewn ceisiadau a'r mynediad at hawl i'r Lwfansau
- archwilio nodweddion myfyrwyr a'r elfennau o gymorth a gafwyd ac a ddefnyddiwyd / elfennau nas defnyddiwyd ac os felly, pam ddim
- archwilio'r graddau y mae'r broses yn rhoi sylw i holl anghenion myfyriwr sy'n ymwneud â'u hanableddau pan wneir y cais
- ystyried a allai'r Lwfans fod wedi cael ei dargedu'n well
- rhoi sylw penodol i'r myfyrwyr hynny a oedd yn dewis cyfathrebu a/neu ddysgu trwy'r Gymraeg
- ymgynghori â myfyrwyr o Loegr sy'n astudio yng Nghymru i wneud cymariaethau
- adolygu'r gweithdrefnau apeliadau a chwynion
- dysgu gwersi o Loegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon.

1.10 Mae gweddill yr adroddiad wedi'i strwythuro fel a ganlyn:

- **Pennod Dau** – cyd-destun yr adolygiad
- **Pennod Tri** – y dull a ddefnyddiwyd i gynhyrchu tystiolaeth
- **Pennod Pedwar** – adolygu effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd y Lwfansau
- **Pennod Pump** – tystiolaeth o fanteision y Lwfansau i fyfyrwyr
- **Pennod Chwech** – y casgliadau a'r argymhellion o'r dystiolaeth.

2. Cyd-destun yr adolygiad

- 2.1 Mae'r adran hon yn gosod cyd-destun pwysig i'r adolygiad o ran Deddf Cydraddoldeb 2010 a'r agenda dysgu cynhwysol.

Dysgu cynhwysol

- 2.2 Caiff diwallu anghenion myfyrwyr sydd ag anableddau ei weld yn gynyddol fel rhywbeth sy'n gofyn am ymateb sefydliadol ehangach er mwyn sicrhau bod gan bob myfyriwr gyfle cyfartal i lwyddo mewn addysg uwch. Mae mynediad at addysg uwch wedi bod yn cael lle amlycach ar yr agenda ehangu cyfraniad ac mae'n cynyddol ddod yn fater blaenoriaeth¹.
- 2.3 Rhoddwyd sylw amlwg yn ddiweddar i bwysigrwydd i'r rhan a chwaraeir gan ddarparwyr addysg uwch mewn dysgu cynhwysol o ganlyniad i Ddeddf Cydraddoldeb 2010 a'r lleihad mewn cymorth Lwfans i Fyfyrwyr Anabl yn Lloegr².
- 2.4 Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn ei gwneud yn ofynnol i bob darparwr addysg, gan gynnwys darparwyr addysg uwch a sefydliadau addysg bellach yng Nghymru a Lloegr³, i wneud addasiadau rhesymol i rwystro unrhyw wahaniaethu yn erbyn pobl sydd â nodweddion penodol, gan gynnwys y rheini ag anabledd⁴. Mae gan rywun anabledd i ddibenion y Ddeddf os oes ganddo ef neu hi nam corfforol neu feddyliol a bod y nam yn cael effaith niweidiol sylweddol a hirdymor ar ei allu ef neu hi i gyflawni gweithgareddau o ddydd i ddydd. Mae'r ddyletswydd yn cynnwys gwneud newidiadau rhesymol i arferion, yr amgylchedd ffisegol a darparu cynorthwyon a gwasanaethau atodol.
- 2.5 Caiff cydymffurfiaid â Deddf Cydraddoldeb 2010 ei gadarnhau gan strategaethau darparwyr addysg uwch i ddatblygu addasiadau cynhwysfawr rhesymol ar draws eu sefydliad i gydnabod a gwerthfawrogi amrywiaeth eu cohortau o fyfyrwyr.
- 2.6 Mae hyn yn gofyn am ymrwymiad ymysg darparwyr addysg uwch i yrru newid yn ei flaen drwy'r sefydliad a neilltuo cyllid i sicrhau bod myfyrwyr yn cael y gefnogaeth

¹ Prifysgol Leeds (2009) Evaluation of Provision and Support for Disabled Students in Higher Education.

² Adran Addysg Lloegr (Ionawr 2017) Inclusive Teaching and Learning in Higher Education as a route to Excellence. Cyfeirnod: DFE-00044-2017.

³ Caiff Darparwyr Eraill (sefydliadau preifat gyda chysiau dynodedig) eu cynnwys yn Rhan 3 o'r Ddeddf Cydraddoldeb fel darparwyr gwasanaethau ac felly mae ganddynt ddyletswydd yn yr un modd i wneud addasiadau rhesymol ar gyfer pobl anabl. (o Ddadansoddiad Cydraddoldeb BiS/DfE -

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/392610/bis-14-1108-higher-education-disabled-students-allowances-equality-analysis-revised-16-12-2014.pdf) (Gwelwyd 04/07/17).

⁴ Yr egwyddor y tu ôl i'r ddyletswydd newydd yw nad yw rhagweld anghenion myfyrwyr a gwneud addasiadau rhesymol yn gysylltiedig â chymhlethdod unrhyw anabledd.

mae arnynt ei hangen, beth bynnag a lle bynnag maent yn astudio. Ar hyn o bryd yng Nghymru, a chyn y newidiadau yn Lloegr, roedd dros hanner y cyllid i fyfyrwyr ag Anawsterau Dysgu Penodol yn dod o'r Lwfansau i Fyfyrwyr Anabl⁵. Mae prifysgolion hefyd yn buddsoddi swm sylweddol o'u cyllid yn eu gwasanaethau anabledd craidd o'r tu allan i'r Lwfansau, gan gynnwys o Gyngor Cyllido Addysg Uwch Lloegr (HEFCE) a Chyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru (CCAUC) a ffynonellau eraill o incwm preifat.

- 2.7 Mae angen graddau sylweddol o fuddsoddiad er mwyn datblygu arferion dysgu cynhwysol ar draws y sefydliadau addysg uwch. Roedd panel o arbenigwyr a sefydlwyd i adolygu'r trefniadau cyllid addysg uwch a chyllid myfyrwyr yng Nghymru⁶, sy'n cael ei adnabod fel Adolygiad Diamond, yn cytuno bod ar CCAUC angen cyllid heb ei neilltuo⁷ i weithredu newid mewn nifer o feysydd, gan gynnwys agweddau cymdeithasol o ehangu mynediad i fyfyrwyr ag anabledau.
- 2.8 Yn Lloegr, mae cyllid gan HEFCE i ddarparwyr addysg uwch i gefnogi myfyrwyr anabl wedi codi o £40.5 miliwn yn 2010-11 i £59.1 miliwn yn 2015-16 i helpu darparwyr addysg uwch i baratoi am y newid yn yr hawliau am Lwfansau i Fyfyrwyr Anabl gan SFE. Fel canran o gyfanswm gwariant sector addysg uwch, mae hyn yn gynydd o 0.9 pwynt canran, o 5.8 y cant i 6.7 y cant.⁸
- 2.9 Y nod terfynol yw i sefydliadau weld anabledd fel rhywbeth cymdeithasol ei sail a lleihau rhwystrau dysgu i bawb. Mae hyn yn annog ail-lunio cynhwysfawr o ran addysgeg, cwricwla ac asesu.

'Mae hyn yn galw am newid mewn ffordd o feddwl a chanolbwyntio i un sydd, yn ogystal â hyrwyddo model cymdeithasol anabledd, hefyd yn hyrwyddo model cadarnhau French a Swain's (2000) sy'n edrych ar anabledd fel rhan arferol o amrywiaeth ac yn ei weld fel mater o falchder ac nid trasiedi bersonol'⁹.

⁵ York Consulting a Phrifysgol Leeds, (Gorffennaf 2015) Support for Higher Education Students with Specific Learning Difficulties. HEFCE.

⁶ Adolygiad Annibynnol o Drefniadau Cyllido Addysg Uwch a Chyllid Myfyrwyr yng Nghymru, (2016) Adolygiad annibynnol.

⁷ Cyllid a ddyrennir gael gyfyngiadau ar sut y dylid ei wario.

<http://www.assembly.wales/NAfW%20Documents/gg09-0010.pdf%20-%2027042010/gg09-0010-English.pdf> (Gwelwyd 03/07/17)

⁸ HEFCE, Monitoring Outcomes for the Student Opportunity Fund.

⁹ Adran Addysg Lloegr (Ionawr 2017) Inclusive Teaching and Learning. Cyfeirnod: DFE-00044-2017.

- 2.10 Caiff risgiau sy'n ymwneud â darparwyr addysg uwch wrth gyflawni eu cyfrifoldebau o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 eu nodi yn adroddiad Adran Addysg Lloegr (2017)¹⁰ ac maent yn cynnwys:
- darparwyr addysg uwch heb fod yn llawn deall eu gofynion am addasiadau rhesymol o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010
 - polisi/arferion anabledd sefydliadau addysg uwch yn peidio â glynu at y disgwyliadau a nodir mewn canllawiau technegol
 - sefydliadau addysg uwch yn peidio ag ymateb yn ddigonol i'w gofynion uwch sy'n deillio o newidiadau i'r Lwfansau i Fyfyrrwyr Anabl
 - diffyg eglurder ynghylch beth mae'r cysyniad o addasiadau rhesymol unigol yn ei olygu yn ymarferol
 - diffyg dealltwriaeth o'r hyn yw safonau cymhwysedd gwirioneddol.
- 2.11 Yn ôl rhai rhanddeiliaid, mae'r risgiau hyn yn bresennol iawn o fewn darparwyr addysg uwch ac yn bygwth eu hymlyniad â Deddf Cydraddoldeb 2010. Er bod cynnydd yn cael ei wneud o fewn pob darparwr addysg uwch, mae'r tirwedd yn anwastad ac mae diffyg gwybodaeth a thryloywder i fyfyrwyr. Mae gwaith i sicrhau cydraddoldeb yn dasg barhaus a'r ffordd orau i ystyried unrhyw newidiadau mewn arferion effeithiol yw fel sefydliad sy'n trawsnewid¹¹.
- 2.12 Er enghraifft, fe wnaeth adroddiad gan Bwyllgor Cydraddoldeb a Hawliau Dynol Senedd yr Alban¹² gasglu tystiolaeth ynghylch profiad pobl anabl a defnyddwyr laith Arwyddion Prydain wrth ymgeisio am le, ac wrth astudio ym mhrifysgolion yr Alban. Tynnwyd sylw at nifer o broblemau ac anghydraddoldeb yn ystod yr alwad am dystiolaeth, gan gynnwys:
- agweddau a safon hyfforddiant staff academaidd
 - amrywiadau mewn polisi o fewn prifysgolion unigol a rhyngddynt a'i gilydd
 - problemau cyrhaeddiad a phontio o addysg uwchradd i addysg ôl-16 (trydyddol)
 - problemau adnoddau a chyfleusterau yn ymwneud â'r amgylchedd ffisegol a mynediad at wasanaethau.
- 2.13 Mae'r adroddiad yn cydnabod bod gweithredu newidiadau mewn maes polisi fel ehangu mynediad at brifysgolion, ynghyd â darparu'r cyllid a'r adnoddau i weithredu newid o'r fath, yn cymryd amser. Fodd bynnag, mae gwersi y gellir eu dysgu o'r

¹⁰ Adran Addysg Lloegr (Ionawr 2017) Inclusive Teaching and Learning. Cyfeirnod: DFE-00044-2017.

¹¹ Canolfan Astudiaethau Anabledd ac Ysgol Cymdeithaseg a Pholisi Cymdeithasol ym Mhrifysgol Leeds.

¹² Pwyllgor Cydraddoldeb a Hawliau Dynol Senedd yr Alban (Ionawr 23 2017) Disabilities and Universities. SP Paper 66, 1st Report 2017

canfyddiadau hyn sy'n gysylltiedig ag awydd Llywodraeth Cymru i hyrwyddo mwy o ymwneud mewn arferion dysgu cynhwysol o fewn darparwyr addysg uwch Cymru.

2.14 Cyflwynwyd nifer o argymhellion perthnasol sy'n anelu at wella mynediad at addysg uwch a gwella profiadau myfyrwyr anabl mewn addysg uwch:

- 'Dylid gwneud cyswilt mwy ystyrion a thryloyw rhwng ymrwymadau cydraddoldeb darparwyr addysg uwch a'u Cytundebau Canlyniadau gyda Chyngor Cyllido'r Alban.
- Rhaid i Lywodraeth yr Alban a phrifysgolion weithio i symud oddi wrth drefn wirfoddol at drefn orfodol o hyfforddiant cydraddoldeb seiliedig ar hawliau fel rhan o ddatblygiad proffesiynol parhaus drwy'r holl feysydd academiaidd.
- Mae angen mwy o dryloywder ar draws yr holl broses o wneud ceisiadau i brifysgolion er mwyn sicrhau tegwch a rhoi hyder.
- Cyngor Cyllido'r Alban a'r Comisiynydd Mynediad Teg i oruchwylio'r gwaith o gydgyssylltu strategaeth sector gyfan i sicrhau bod prifysgolion yn cyflawni eu gofynion o dan Ddeddf Iaith Arwyddion Prydain (Yr Alban).
- Fel isafswm, dylai pob prifysgol yn yr Alban gael gwybodaeth fideo hygyrch amlwg am eu sefydliadau, cyrsiau academiaidd, bywyd myfyrwyr ... ar eu gwefannau/llwyfannau cyfryngau cymdeithasol etc., erbyn cychwyn blwyddyn academiaidd 2019/20 ar yr hwyraf¹³.

2.15 Roedd yr adroddiad yn nodi bod tystiolaeth a dderbyniwyd gan grwpiau cynrychioli myfyrwyr ynghylch y broses o wneud ceisiadau am Lwfansau i Fyfyrwyr Anabl a'r angen i sicrhau bod ceisiadau'n cael eu derbyn cyn cychwyn tymor y brifysgol. Cydnabuwyd bod angen adolygu'r pontio i fyfyrwyr anabl o addysg uwchradd i addysg lefel prifysgol¹⁴.

2.16 Mae'r model cymorth i fyfyrwyr ag anabledau yn esblygu a chaiff ei ddylanwadu gan ymrwymiad a chynnydd darparwyr addysg uwch mewn arferion dysgu cynhwysol. Y ffordd orau o ystyried y model addas o gymorth i fyfyrwyr anabl, felly, yw fel model haenog gyda dysgu cynhwysol, addasiadau rhesymol a'r Lwfansau i Fyfyrwyr Anabl¹⁵.

¹³ Ibid

¹⁴ Pwyllgor Cydraddoldeb a Hawliau Dynol Senedd yr Alban (Ionawr 2017) Disabilities and Universities.

¹⁵ Ibid.

2.17 Dengys tystiolaeth fod myfyrwyr â'r Lwfansau yn llawer mwy tebygol o barhau eu cwrs a chyrraedd gwell canlyniad¹⁶. Dengys y bwlch anabledd mewn cyrhaeddiad gradd (canran o'r rheini sy'n ennill gradd Ddosbarth Cyntaf neu Ail Ddosbarth Uwch gydag anabledd neu heb anabledd) fwch o 2.7 pwynt canran (61.4 y cant o gymharu â 64.1 y cant)¹⁷.

Crynodeb

- 2.18 Mae'r adran hon wedi rhoi manylion bras cyd-destun yr adolygiad, gan gynnwys newidiadau yn y Lwfansau yn Lloegr, y cyd-destun ehangach ynghylch Deddf Cydraddoldeb 2010 a'r angen i ddarparwyr addysg uwch ddatblygu eu harferion dysgu cynhwysol, i gefnogi myfyrwyr sydd ag anabledau mewn modd addas.
- 2.19 Rhoddwyd sylw amlwg yn ddiweddar i ran darparwyr addysg uwch mewn dysgu cynhwysol o ganlyniad i'r lleihad yng nghymorth ariannol y Lwfansau yn Lloegr. Fodd bynnag, mae graddau'r buddsoddiad sydd ei angen er mwyn datblygu arferion dysgu cynhwysol ar draws darparwyr addysg uwch yn sylweddol ac yn her.
- 2.20 Mae'r model o gymorth i fyfyrwyr ag anabledau yn esblygu, ac mae ymrwymiad a chynnydd darparwyr addysg uwch fewn arferion dysgu cynhwysol yn hanfodol. Ar hyn o bryd, mae'r Lwfansau yn dal i fod yn elfen allweddol o gymorth i fyfyrwyr unigol sydd ag anabledau cydnabyddedig. Y ffordd orau o ystyried y model addas o gymorth i fyfyrwyr anabl, felly, yw fel model haenog gyda dysgu cynhwysol, addasiadau rhesymol a'r Lwfansau i Fyfyrwyr Anabl.

¹⁶ Swyddfa Archwilio Genedlaethol (2007) The Retention of Students in Higher Education. Llundain. The Stationery Office.

¹⁷ Equality Challenge Unit. (2012) Adroddiad ar gydraddoldeb mewn addysg uwch, 2012.

3. Dull

- 3.1 Arweiniwyd yr adolygiad gan Grŵp Llywio a oedd yn cynnwys un o arweinwyr polisi Llywodraeth Cymru ac uwch swyddog ymchwil o'r Is-adran Ymchwil Gymdeithasol a Gwybodaeth, cynrychiolwyr o'r Rhwydwaith Cenedlaethol Canolfannau Asesu, Undeb Cenedlaethol Myfyrwyr Cymru, y Brifysgol Agored yng Nghymru a'r tîm ymchwil o York Consulting.
- 3.2 Fe wnaeth yr adolygiad fabwysiadu dull moddau cymysg, gan gynnwys data meintiol a data ansoddol. Roedd hyn yn sicrhau bod yr adroddiad yn cynhyrchu'r dystiolaeth angenrheidiol ar gyfer canfyddiadau cadarn ac er mwyn paratoi argymhellion clir a deallus am welliannau lle'r oedd hyn yn angenrheidiol.
- 3.3 Roedd y dull yn cynnwys naw elfen allweddol o weithgaredd.
1. **Adolygiad llenyddiaeth** i roi cyd-destun polisi o bob rhan o'r Deyrnas Unedig er mwyn cymharu gwahaniaethau mewn hawl a darpariaeth.
 2. **Dadansoddiad o ddata myfyrwyr HESA.** Dadansoddwyd data sy'n dangos tueddiadau myfyrwyr sy'n mynd i addysg uwch gydag anabledau ac wedi hawlio Lwfansau i Fyfyrwyr Anabl dros y pedair blynedd ddiwethaf er mwyn dangos newidiadau. Darparwyd data mwy manwl gan Lywodraeth Cymru am y flwyddyn academaidd 2015/16. Roedd y setiau data hyn yn rhoi cyd-destun ar gyfer y boblogaeth o fyfyrwyr anabl a oedd yn byw yng Nghymru. Cyfanswm nifer y cofnodion a dderbyniwyd oedd 97,583 o fyfyrwyr; gyda 5.44 y cant (5,308) o'r rhain yn dweud bod ganddynt anabledd. Cafodd y data hwn ei ddadansoddi (gweler Atodiad A) mewn cymhariaeth â'r boblogaeth o fyfyrwyr mewn addysg uwch yn 2015/16 i ddeall:
 - a. natur yr anabledd y gwnaethant ei ddatgan
 - b. ethnigrwydd
 - c. a oeddent yn derbyn Lwfansau i Fyfyrwyr Anabl a'u nodweddion.
 3. **Data y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrwyr (SLC)** a gafodd ei gyflenwi gan Lywodraeth Cymru. Roedd hwn yn dangos nodweddion yr holl fyfyrwyr a oedd yn hawlio'r Lwfansau i Fyfyrwyr Anabl rhwng 2014/15 a 2016/17. Mae'r data hwn yn cynrychioli'n gywir y boblogaeth o fyfyrwyr yn hawlio'r Lwfansau ac yn cael eu hariannu gan Gyllid Myfyrwyr Cymru. Rhoddir dadansoddiad o ddata poblogaeth myfyrwyr Lwfansau i Fyfyrwyr Anabl Cyllid Myfyrwyr Cymru hefyd yn Atodiad A.

4. Cynhaliwyd **cyfweiliadau â rhanddeiliaid** gyda 21 o randdeiliaid (cytunwyd y rhestr gyda Llywodraeth Cymru). Roedd y rhain yn cynnwys cyfweiliadau gydag arbenigwyr cenedlaethol, swyddogion llywodraeth o'r Alban, Lloegr a Gogledd Iwerddon, darparwyr gwasanaethau (ee aseswyr anghenion, darparwyr gwasanaethau technoleg cynorthwyol, darparwyr gofal anfeddygol) ac elusennau perthnasol. Cynhwysir rhestr lawn o sefydliadau yr ymgynghorwyd â hwy yn Atodiad B. Roedd y cyfweiliadau hyn yn helpu wrth ymchwilio i faterion penodol ac wrth ffurfio barn ar bolisi, hawl a chymorth. Cynhwysir y canllawiau holi rhanddeiliaid yn Atodiad C.
5. **Cyfweiliadau gyda 12 o wasanaethau cymorth i fyfyrwyr ar draws 12 o ddarparwyr addysg uwch:** naw yng Nghymru gan gynnwys dau leoliad addysg uwch mewn colegau addysg bellach, dau ddarparwr addysg uwch yn Lloegr a'r Brifysgol Agored yng Nghymru (gweler Atodiad D). Cynhaliwyd cyfweiliadau gyda phennaeth gwasanaethau cymorth/anabledd myfyrwyr, cynghorwyr anabledd, ymarferwyr anabledd (ee tiwtoriaid neu fentoriaid cymorth arbenigol) ac aseswyr anghenion (os ydynt wedi eu lleoli mewn addysg uwch). Gyda chaniatâd y rhai a gyfwelwyd, cofnodwyd cyfweiliadau ac roeddent yn lled-strwythuredig eu natur. Cynhwysir y canllawiau ymgynghori yn Atodiad E.
6. **E-arolwg o ymgeiswyr Lwfansau i Fyfyrwyr Anabl Iedled Cymru:** gan ddefnyddio arolwg ar-lein blynyddol y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrwyr o fyfyrwyr a gaiff eu hariannu gan Gyllid Myfyrwyr Cymru sy'n derbyn y Lwfansau, ychwanegwyd cyfres o gwestiynau ychwanegol i gefnogi'r adolygiad. Mae'r arolwg llawn i'w weld yn Atodiad F. Roedd myfyrwyr yn ateb yn wirfoddol a chafwyd cyfanswm o 261 o ymatebion. Cyflwynwyd cofnodion llawn gan 229 o fyfyrwyr a chafodd y rhain eu dadansoddi'n fanwl. Roedd data ymatebion yn galluogi i ddadansoddiad gael ei wneud o raddau'r bodlonrwydd a brofwyd gan fyfyrwyr o broses y Lwfansau. Manylir ar gynrychioldeb sampl yr arolwg o gymharu â phoblogaeth yr holl fyfyrwyr a ariennir gan Gyllid Myfyrwyr Cymru sy'n derbyn y Lwfansau yn Atodiad G. Mae gor-gynrychiolaeth o fyfyrwyr rhan-amser (sampl = 19.7 y cant a'r boblogaeth = 12.8 y cant), graddedigion (sampl = 12.2 y cant a'r boblogaeth = 8.7 y cant) myfyrwyr hŷn (sampl = 72 y cant a'r boblogaeth = 59 y cant) a merched (sampl = 70 y cant a'r boblogaeth = 61 y cant) yn y sampl. Mae gor-gynrychiolaeth hefyd o'r rheini â salwch hirdymor (sampl = 13 y cant a'r boblogaeth = 9 y

cant), anabledau lluosog (sampl = 17 y cant a'r boblogaeth = 10 y cant) ac anabledau sy'n gysylltiedig â chadeiriau olwyn/symudedd (sampl = 3.1 y cant a'r boblogaeth = 1.5 y cant). Cynrychiolir mwy o ferched yn y sampl, o gymharu â'r boblogaeth. Ar y llaw arall, mae'r sampl yn ôl blwyddyn astudio yn dangos cynrychiolaeth dda iawn o'r boblogaeth. Rhoddir papur yn manylu ar yr holl ymatebion yn Atodiad H.

7. **Pum grŵp ffocws gyda myfyrwyr a ariennir gan Gyllid Myfyrwyr Cymru:**
Cynhaliwyd grwpiau ffocws gyda myfyrwyr a ariennir gan Gyllid Myfyrwyr Cymru ym mhump o'r 12 o ddarparwyr addysg uwch yng Nghymru (y rhain i gyd yn fyfyrwyr a ariennir gan Gyllid Myfyrwyr Cymru). Roedd y dull gwreiddiol yn pennu chwe grŵp ffocws, ond oherwydd graddfeydd amser y prosiect, roedd llawer o fyfyrwyr wedi dychwelyd adref am wyliau'r haf ac roedd rhai darparwyr addysg uwch yn ei chael hi'n anodd darparu myfyrwyr. Rhwng pawb, ymgynghorwyd â 25 o fyfyrwyr trwy grwpiau ffocws. Rhoddwyd gwybod i fyfyrwyr beth fyddai pwnc y trafodaethau cyn yr ymweliad ac roeddent yn cael eu dewis am eu parodrwydd i gymryd rhan, yn ogystal â'u hamrywiaeth o anghenion cymorth. Cafodd y myfyrwyr eu recriwtio trwy'r cynghorwyr anabled. Roedd y timau cymorth anabled yn adnabod y myfyrwyr hyn o ganlyniad i gael eu hargymell ar gyfer cymorth y Lwfansau. Felly, roedd y myfyrwyr hyn yn adlewyrchu barn y rheini a oedd wedi darganfod eu ffordd yn llwyddiannus drwy'r system ac a oedd â barn gadarnhaol o'r cymorth. Gyda chaniatâd y myfyrwyr, cofnodwyd cyfweiliadau ac roedd y rhain yn lled-strwythuredig eu natur. Unwaith y byddai'r cyfweiliadau wedi eu cwblhau, roedd y cyfranogwyr yn derbyn tocyn £20. Nid oedd y darparwyr addysg uwch yn gallu cyflenwi unrhyw fyfyrwyr y byddai'n well ganddynt gyfathrebu yn y Gymraeg; fel y nodwyd eisoes, yn sgil graddfeydd amser y prosiect, roedd llawer o fyfyrwyr wedi dychwelyd adref am wyliau'r haf ac roedd hyn yn gadael cronfa fach iawn o fyfyrwyr i ddewis ohonynt. Cynhwysir y canllawiau holi ar gyfer y grwpiau ffocws a'r cyfweiliadau ffôn yn Atodiad I.
8. **Cyfweiliadau ffôn** gyda 16 o fyfyrwyr a gytunodd i gael eu holi yn dilyn arolwg y Lwfansau i Fyfyrwyr Anabl. Roedd pob un ond dau o'r myfyrwyr wedi cael eu hariannu gan Gyllid Myfyrwyr Cymru. Sail resymegol y cyfweiliadau ffôn oedd cynhyrchu data ansoddol cynhwysfawr gan fyfyrwyr a allai fod wedi cael profiad gwahanol o'r Lwfansau. Cafodd myfyrwyr a wnaeth nodi nad oedd y Lwfansau wedi diwallu eu holl anghenion eu cynnwys yn y sampl, ochr yn ochr

â myfyrwyr o'r Brifysgol Agored, myfyrwyr rhan-amser a graddedigion. Roedd y myfyrwyr a gyfwelwyd yn cynnwys y rheini ag amrywiaeth o anghenion, gan gynnwys: anhwylder deubegynnol, problemau iechyd meddwl, myalgic encephalomyelitis (ME), cyflwr Sbectwm Awtistig, Syndrom Asperger, dyslecsia, dyspracsia, myfyrwyr â nam ar y clyw neu'r golwg, a myfyrwyr ag anghenion cymhleth a/neu lefel uwch (ee anabledd corfforol, anhwylder straen wedi trawma [PTSD], iechyd meddwl a gorbryder). Ar ôl cwblhau'r cyfweiliadau, roedd y cyfranogwyr yn cael tocynnau £10.

9. **Cyflwyniadau i ddau fforwm Lwfansau i Fyfyrwyr Anabl:** mae ymarferwyr gan gynnwys cynghorwyr anabledd, penaethiaid gwasanaeth, aseswyr anghenion, gweithwyr cymorth dysgu o addysg uwch ac addysg bellach, swyddogion Llywodraeth Cymru ac aelod o'r Cwmni Benthyciadau i Fyfyrwyr yn cyfarfod pob tri mis i drafod materion, rhannu profiadau ac arferion effeithiol sy'n ymwneud â'r Lwfansau ac yn fwy eang, i gefnogi myfyrwyr ag anableddau. Cynhaliwyd cyflwyniad a thrafodaeth o ganfyddiadau allweddol yr ymchwil gyda'r ddau fforwm yng ngogledd a de Cymru. Rhoddodd y trafodaethau hyn gyfle i ymchwilyr ystyried argymhellion addas ar gyfer yr astudiaeth.

- 3.4 Defnyddiwyd proses strwythuredig a thrylwyr i ddadansoddi'r swm mawr o dystiolaeth ansoddol a meintiol. Defnyddiwyd dull dadansoddi fframwaith lle'r oedd data yn cael ei ddioli a'i nodi yn erbyn y meysydd ymchwil allweddol. Roedd y tîm yn rhannu canfyddiadau a thystiolaeth a dderbyniwyd yn erbyn pob cwestiwn ymchwil yn rheolaidd ac yn adnabod themâu cyson a chyffredin i ymchwilio tebygrwydd a gwahaniaethau mewn cyfweiliadau yn y dyfodol.

Pwyntiau methodolegol i'w hystyried

- 3.5 Roedd tri maes lle'r oedd yr adolygiad yn gyfyngedig oherwydd diffyg tystiolaeth. Y rhain oedd:
 - Ymgynghori â myfyrwyr o Loegr: ni wnaeth yr un o'r prifysgolion yn Lloegr ddarparu myfyrwyr a ariannwyd gan SFE i ymgynghori â hwy a chytunwyd i beidio ag ymgynghori â myfyrwyr o Gymru a Lloegr gyda'i gilydd yn y grwpiau ffocws yng Nghymru. Dim ond dau fyfyrwr a ariannwyd gan SFE yr ymgynghorwyd â hwy. Roedd hyn yn cyfyngu ar y graddau y gallai'r adolygiad farnu effaith newidiadau yn Lloegr ar SFE o safbwynt y myfyrwyr.
 - Adolygu'r broses apeliadau: Cyfyngedig oedd y data a ddarparwyd ynghylch y broses gwynion ac apeliadau gan fod cyn lleied o fyfyrwyr yn cofrestru cwynion

yn erbyn Cyllid Myfyrwyr Cymru. Yn ogystal, cyfyng iawn oedd y manylion ynghylch natur y gŵyn.

- Targedu'r Lwfansau yn fwy effeithiol: trwy gyfweld ansoddol, fe wnaeth yr adolygiad hwn amlygu bylchau yn y niferoedd sy'n derbyn cymorth y Lwfansau. Fodd bynnag, nid oedd yn bosibl cynhyrchu unrhyw dystiolaeth feintiol gadarn i ddeall graddau'r manteisio ar yr hawliau i'r Lwfans ac, felly, i roi unrhyw sylwadau ar sut y gellid targedu'r Lwfansau yn fwy effeithiol. Ni ddarparwyd data manwl gywir gan Gyllid Myfyrwyr Cymru o fewn y graddfeydd amser.

3.6 Roedd yr adolygiad hwn yn canolbwyntio ar y Lwfansau fel y model cymorth i fyfyrwyr â hawl. Nid oedd yn adolygiad o gymorth darparwyr addysg uwch i fyfyrwyr ag anableddau. Fodd bynnag, wrth ystyried effaith newidiadau yn Lloegr o ran hawl i'r Lwfans, roedd trafodaethau gydag ymarferwyr a rhanddeiliaid allweddol yn codi materion ehangach a phwysig yn ymwneud â'r agenda addysgu a dysgu cynhwysol o fewn addysg uwch. Roedd y pwnc hwn y tu allan i gwmpas yr adolygiad hwn ond cyfeirir ato lle bo'n angenrheidiol er mwyn gosod unrhyw ganfyddiadau ac argymhellion o fewn cyd-destun ehangach diwallu anghenion myfyrwyr anabl mewn addysg uwch.

4. Canfyddiadau allweddol: Effeithiolrwydd y drefn ymgeisio a dyfarnu

Cyflwyniad

- 4.1 Mae'r adran hon yn cyflwyno'r canfyddiadau allweddol o'r adolygiad o'r broses ymgeisio a dyfarnu a'r cymorth a roddwyd i fyfyrwyr.
- 4.2 Mae'r canfyddiadau allweddol yn seiliedig ar y dystiolaeth a gafwyd o gyfweiliadau gydag ymarferwyr, rhanddeiliaid a data meintiol o arolwg Cyngor Cyllido Addysg Uwch Lloegr a'r Cwmni Benthyciadau i Fyfywrwyr. Mae'r canfyddiadau a ymddangosodd wedi eu gosod o dan y penawdau canlynol:

- tueddiadau mewn ymgeisio a mynediad at hawl
- ymwybyddiaeth o'r Lwfansau i Fyfywrwyr Anabl
- taith y myfyriwr trwy'r broses o ymgeisio am y Lwfansau
- asesiadau o anghenion a hawliau
- darparu'r Lwfansau.

Tueddiadau mewn ymgeisio a mynediad at hawl

- 4.3 Mae'r nifer o fyfyrwyr sy'n hawlio'r Lwfansau i Fyfywrwyr Anabl yng Nghymru wedi bod yn codi'n raddol dros y blynyddoedd diwethaf. Mae data HESA ar gyfer myfywrwyr sy'n byw yng Nghymru ac sy'n derbyn y Lwfansau yn dangos cynnydd o 545 o fyfyrwyr yn hawlio'r Lwfansau rhwng y flwyddyn academaidd 2012/13 a 2015/16.
- 4.4 Dangosodd data HESA ar gyfer myfywrwyr a oedd yn byw yng Nghymru yn 2015/16 (cyfanswm o 97,583 o gofnodion) fod 12.9 y cant o fyfyrwyr a gofrestrwyd mewn addysg uwch wedi datgan anabledd a bod 5.4 y cant o'r holl fyfyrwyr a oedd yn byw yng Nghymru (5,308) yn derbyn y Lwfansau. Mae hyn yn dangos bwlch o 7.4 y cant o safbwynt y nifer sy'n derbyn, er y dylid nodi nad yw pob myfyriwr yn ymgeisio am y Lwfansau ac na fyddai pawb yn gymwys amdanynt. Rhoddir dadansoddiad mwy manwl o'r data yn Atodiad A.
- 4.5 Dengys Tabl 4.1 y nifer o fyfyrwyr sy'n hawlio'r Lwfansau fel canran o holl fyfyrwyr addysg uwch o'r flwyddyn academaidd 2012/13 hyd 2015/16 yn ôl gwlad breswyl. Dengys hyn gyfradd o gynnydd mymryn uwch yng Nghymru dros y cyfnod hwn nag yn Lloegr (0.74 y cant o gymharu â 0.54 y cant).

Tabl 4.1: Myfyrwyr sy'n hawlio Lwfansau i Fyfirwyr Anabl yn ôl blwyddyn academaidd a gwlad breswyl

	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	% cynnydd fel canran o'r holl fyfirwyr mewn addysg uwch
Cymru	4,760	5,120	5,350	5,305	
	4.69%	5.11%	5.39%	5.43%	0.74
Lloegr	83,875	87,220	87,220	88,460	
	5.31%	5.70%	5.82%	5.85%	0.54

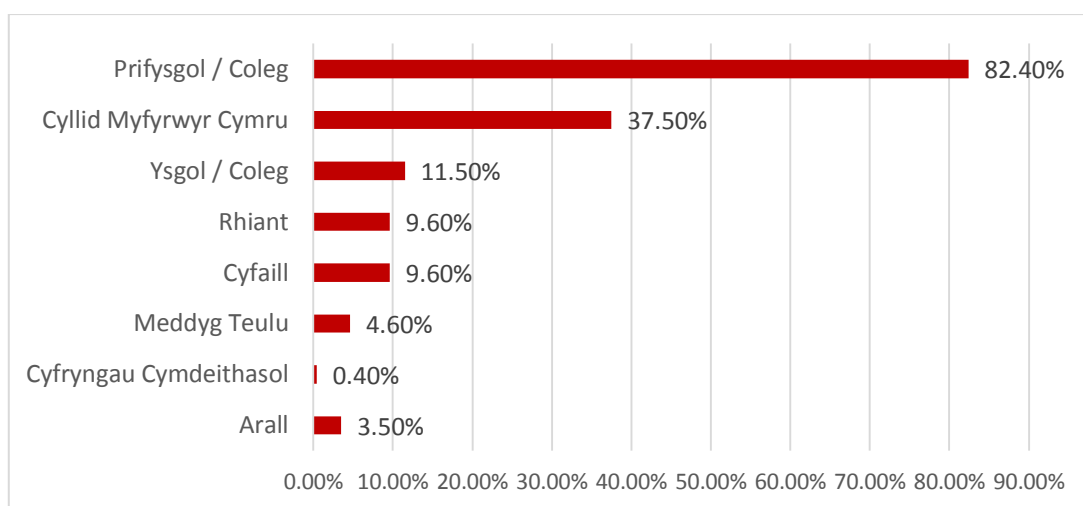
Ffynhonnell: Data HESA ar gyfer myfyrwyr yng Nghymru/Lloegr sy'n hawlio'r Lwfansau 2012/13 i 2015/16

- 4.6 Mae'r cynnydd yn y nifer o fyfirwyr sy'n cael y Lwfansau yng Nghymru yn amlwg mewn myfirwyr sydd â chyflwr iechyd meddwl (i fyny o 300 o 540 o fyfirwyr), myfirwyr â chyflwr ar y sbectrwm awtistig i fyny o 140 i 425 o fyfirwyr), a'r rheini ag anawsterau dysgu penodol (3,020 i 3,130). Fodd bynnag, mae'r gyfran o fyfirwyr addysg uwch sy'n datgan bod ganddynt anabledd (12.9 y cant) ac sy'n cael y Lwfansau yn weddol gyson, ac wedi amrywio o 44 y cant yn 2012/13 i 42 y cant yn 2015/16.
- 4.7 Mae dadansoddiad o dueddiadau yn y niferoedd sy'n derbyn y Lwfansau (Atodiad A) yn dangos rhai pethau diddorol. Wrth gymharu myfirwyr llawn-amser â myfirwyr rhan-amser a ddywedodd fod ganddynt anabledd, mae myfirwyr rhan-amser yn llai tebygol o fod yn hawlio'r Lwfansau na myfirwyr llawn-amser. Roedd cyfanswm o 71.7 y cant o fyfirwyr rhan-amser a ddywedodd fod ganddynt anabledd heb fod yn hawlio'r Lwfansau, o gymharu â 43.2 y cant o fyfirwyr llawn-amser.
- 4.8 Mae'r gyfran o fyfirwyr 18 oed nad ydynt yn hawlio'r Lwfansau er eu bod wedi datgan anabledd, yn 51 y cant. Mae hyn yn gostwng i 47 y cant ymysg rhai 19 oed ac mae'n parhau i ostwng ychydig hyd at rai 21 oed, gyda 45 y cant heb fod yn hawlio'r Lwfansau. Mae wedyn yn cynyddu i 53 y cant i fyfirwyr sy'n 25 oed ac yn parhau i godi wrth i bobl fynd yn hŷn, gan ddangos mai po hynaf yw myfyriwr, y lleiaf tebygol ydynt o fod yn hawlio'r Lwfansau.
- 4.9 Roedd un y cant o wahaniaeth yn y gyfran sy'n derbyn y Lwfansau rhwng myfirwyr a oedd yn siaradwyr Cymraeg rhugl a myfirwyr nad oedd yn siarad Cymraeg (52 y cant o gymharu â 51 y cant nad oedd yn cael y Lwfansau).

Ymwybyddiaeth o'r Lwfansau

4.10 Mae data HESA ar gyfer 2015/16 yn dangos bwlch o 7.4 y cant rhwng y myfyrwyr hynny a wnaeth ddatgan anabledd a'r rheini a dderbyniodd y Lwfansau ar gyfer 2015/16. Fe wnaeth yr ymchwil hwn adolygu ymwybyddiaeth gyffredinol o'r Lwfansau ymysg myfyrwyr. Dangosodd data o arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr (gweler Atodiad H am yr ymatebion llawn) fod 67.7 y cant o fyfirwyr yn credu y gellid gwella ymwybyddiaeth o'r Lwfansau.

Ffigur 4.1: Sut y clywodd myfyrwyr am y Lwfansau i Fyfirwyr Anabl

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr 2016/17

Sail: 229

4.11 Dengys Ffigur 4.1 fod 82.4 y cant o fyfirwyr sy'n derbyn y Lwfansau yn adrodd iddynt glywed am y Lwfansau yn eu prifysgol. Roedd hyn yn cynnwys gwybodaeth gan wasanaethau myfyrwyr, gwefannau a deunydd cyhoeddusrwydd. Cyllid Myfyrwyr Cymru oedd yr ail ffynhonnell fwyaf cyffredin o wybodaeth gyda 37.5 y cant yn clywed am y Lwfansau trwyddynt. Roedd llai o fyfirwyr (11.5 y cant) wedi clywed am y Lwfansau trwy eu hysgolion neu golegau.

4.12 Yn ôl timau anabledd mewn darparwyr addysg uwch a myfyrwyr eu hunain, tameidiog yw'r wybodaeth am y Lwfansau mewn ysgolion a cholegau. Er i 47 y cant o fyfirwyr sy'n ymateb i arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr ddweud eu bod wedi ymgeisio am eu Lwfansau cyn dod i addysg uwch, roedd llawer heb wneud hynny. Dywedodd llawer o fyfirwyr yr ymgynghorwyd â hwy wyneb yn wyneb nad oeddent wedi clywed am y Lwfansau cyn dod i'r brifysgol.

'Fe wnes i gais pan oeddwn i wedi bod yma (sefydliad addysg uwch) am bythefnos ... Fe welais trwy fy natganiad personol fod Lwfansau i Fyfirwyr Anabl

ond do'n i ddim yn gwybod llawer amdano a ches i erioed help yn y coleg lle'r o'n i cynt ... Wyddwn i ddim fod gen i hawl i ddim byd.' (Myfyriwr ag anabledd hysbys mewn coleg)

'Fe wnes i gwblhau Cwrs Mynediad ac roedd y coleg addysg bellach yn gwybod fod gen i diagnosis am dyslecsia gan fod hyn arnaf er pan o'n i yn yr ysgol, ond wnaeth neb sôn am y Lwfansau wrtha' i.' (Cyfweiliad gyda myfyriwr israddedig)

- 4.13 Dywedodd llawer o ddarparwyr addysg uwch eu bod yn cyflawni gwaith sylweddol gydag ysgolion i wella ymwybyddiaeth o'r Lwfansau. Roedd hyn yn cynnwys ymweliadau a chyflwyniadau mewn ysgolion, anfon taflenni ac annog staff ysgolion i gysylltu â'r timau anabledd gydag unrhyw ymholiadau. Fodd bynnag, dengys tystiolaeth fod yn dal i fod angen gwella ymwybyddiaeth. Fe wnaeth cyfweiliad a gynhaliwyd gydag athro anghenion addysgol arbennig gadarnhau'r diffyg ymwybyddiaeth ymysg staff addysgu.

'Ro'n i wedi clywed am y Lwfansau ond wyddwn i ddim beth oedden nhw na sut roedd myfyrwyr i fod i ymgeisio ... hefyd does gennym ni mo'r adnoddau i gefnogi myfyrwyr fel sydd gan brifysgolion, felly mae ysgolion yn tueddu i adael hyn i staff mewn prifysgolion.' (Athro anghenion addysgol arbennig)

- 4.14 Dywedodd llawer o fyfyrwyr a gyfwelwyd nad oeddent yn sylweddoli y byddai ganddynt hawl i gymorth:

'Ro'n i'n meddwl bod hyn yn rhywbeth y byddai'n rhaid imi ddygymod ag ef, doedd gen i ddim cliw y gallwn gael help ar ei gyfer, mae wedi bod yn wych.' (Cyfweiliad gyda myfyrwraig ag anhwylder deubegynnol yn cwblhau ei thrydedd flwyddyn)

'Ar lefel ôl-raddedig, dw i ddim yn meddwl bod llawer o ymwybyddiaeth fod lwfans.' (Ymatebydd i arolwg sy'n fyfyrwr ôl-raddedig)

- 4.15 Dywedodd rhai myfyrwyr yr ymgynghorwyd â hwy mewn grwpiau ffocws nad oedd arnynt eisiau cyfaddef na datgan unrhyw anabledau, ac i rai roedd y label 'Lwfans i Fyfyrwyr Anabl' yn cael ei ystyried fel rhwystr i fanteisio arno. Roedd rhai awgrymiadau am enwau amgen a fyddai'n fwy cysylltiedig â chynhwysiant yn hytrach na gwahaniaeth, megis lwfans cefnogi myfyrwyr. Fodd bynnag, teimlai eraill fod y term 'anabledd' yn cyfleu'n glir beth oedd diben y Lwfans gan argymhell peidio â newid.

- 4.16 Fe wnaeth pob un o'r darparwyr addysg uwch adrodd am strategaethau rhagweithiol iawn i annog myfyrwyr i geisio am y Lwfans, gan gynnwys e-bostio pob myfyriwr a oedd wedi datgan anabledd ar y ffurflen UCAS, sgysiau croeso a chynigion o sgrinio am ddim ar gyfer anawsterau dysgu penodol.
- 4.17 Dywedodd colegau addysg bellach y gall problemau sy'n ymwneud â myfyrwyr yn pontio o ysgol/coleg i brifysgol wella gyda chyflwyno'r Fframwaith Anghenion Dysgu Oedolion fel rhan o'r Bil Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru)¹⁸. Mae'r Bil hwn yn cyflwyno trefn newydd i integreiddio cymorth a gwella'r ffordd o adnabod anghenion dysgu ychwanegol ymysg pobl ifanc 0-25 oed. Yn ôl rhai colegau addysg bellach sy'n cymryd rhan ar fforwm y Lwfansau i Fyfywyr Anabl yng ngogledd Cymru, bydd mabwysiadu Cynllun Datblygu Unigol newydd fel rhan o'r fframwaith yn helpu datblygu trefn symlach, fwy tryloyw ar gyfer adnabod a rhannu anghenion ychwanegol dysgwyr.

Taith y myfyriwr o'r ymgeisio at y dyfarnu

- 4.18 Daw tystiolaeth ar gyfer yr adran hon o gyfweiliadau â gwasanaethau cymorth anabledd, aseswyr anghenion, darparwyr a myfyrwyr (gan gynnwys tystiolaeth o'r arolwg myfyrwyr gan y Cwmni Benthyciadau i Fyfywyr) i ddangos rôl y myfyrwyr wrth ymgeisio am y Lwfansau.
- 4.19 Er y dywedodd 70 y cant o fyfyrwyr eu bod, ar y cyfan, yn fodlon gyda'r broses ymgeisio (gweler Ffigur 6, Atodiad H) roedd gan yr holl ymarferwyr a holwyd a nifer o fyfyrwyr (yn enwedig yn yr arolwg) farn negyddol o'r broses o ymgeisio am y Lwfansau a'u dyfarnu. Roeddent yn dweud ei bod yn rhy gymhleth a thameidiog ac yn rhoi cyfrifoldeb gormodol ar y myfyriwr i ganfod eu ffordd eu hunain drwy'r broses.
- 4.20 Ymddengys fod y broses yn neilltuol o anodd i fyfyrwyr sy'n dioddef o dyslecsia, anhwylderau gorbryder, cyflwr ar y sbectrwm awtistiaeth, nam ar y golwg a'r rheini â chlefydau nychus fel myalgic encephalomyelitis neu fibromyalgia, sy'n achosi diffyg egni. Dywedodd llawer o fyfyrwyr am eu rhwystredigaethau gyda'r anawsterau wrth gael cymorth.

'Dylech wneud y broses ymgeisio yn llawer haws. Roedd y straen a'r cymhlethodau a wynebais o'r holl broses yn bur annerbyniol.' (Myfyriwr a ymatebodd i'r arolwg)

¹⁸ Gweler <http://www.assembly.wales/laid%20documents/pri-ld10862-em/pri-ld10862-em-e.pdf>.

‘Mae’n cymryd amser mor hir i geisiadau gael eu cymeradwyo fel y bydd, erbyn yr amser y byddaf yn ei dderbyn, y flwyddyn academaidd wedi dod i ben.’

(Myfyriwr a ymatebodd i’r arolwg)

‘Mae angen ichi ddeall pobl sydd ag anableddau yn well a gwneud pethau’n haws iddyn nhw.’ (Myfyriwr a ymatebodd i’r arolwg)

- 4.21 Roedd tystiolaeth o ymgynghoriadau gyda thri o fyfyrwyr y Brifysgol Agored yn awgrymu y gallai’r broses olygu anawsterau ychwanegol iddynt. Yn ôl y Brifysgol Agored a rhanddeiliaid allweddol, mae myfyrwyr y Brifysgol Agored yn tueddu i beidio â chael yr un graddau o gymorth gan wasanaethau anabledd ond mae ganddynt raddau uwch o angen. Heb gael cefnogaeth y tîm cymorth anabledd, mae rhai myfyrwyr yn rhoi’r gorau i’r broses. Rhoddir enghraifft o hyn yn Ffigur 4.2.

Ffigur 4.2: Astudiaeth Achos o fyfyrwr yn y Brifysgol Agored

Roedd Mary*, sy’n dioddef o fibromyalgia a Chlefyd Addison yn astudio am radd mewn Seicoleg Clinigol gyda’r Brifysgol Agored. Roedd hi ddwy flynedd i mewn i’w hastudiaethau ac wedi gobeithio cwblhau’r flwyddyn wedyn. Fodd bynnag, roedd hi’n ddiweddar wedi dioddef iechyd gwael a phrofi llawer o boen.

‘Dw i’n ei chael hi’n anodd ysgrifennu ar hyn o bryd, mae’n rhy anodd felly ni allaf ymrwymo i wneud mwy o astudiaethau hyd nes y byddaf yn well.’ (Mary)

Nid oedd ei phrofiad o ymgeisio am y Lwfansau yn brofiad cadarnhaol. Nid oedd yn deall y gallai wneud cais am asesiad cartref, felly ni ofynnodd am un, ond yn hytrach aeth at ei asesydd anghenion. Dywedodd fod hyn yn peri llawer o straen a chafodd drafferth i gwblhau’r daith. Dywedodd y llythyr hawl fod ganddi hawl i liniadur gyda thechnoleg cynorthwylol a mentor. Fodd bynnag, gofynnodd Cyllid Myfyrwyr Cymru am fwy o wybodaeth ganddi am ei fibromyalgia ond dywedodd Mary na allai fforddio talu am y dystiolaeth feddygol. Rhoddodd y gorau i’r broses o ymgeisio.

Nid oedd Mary yn gwybod am y cymorth y gallai ei gael gan y Brifysgol Agored ac nid oedd ganddi syniad pwy i gysylltu â hwy am gyngor a chymorth. Fe wnaeth y Brifysgol Agored ymchwilio i beth ddigwyddodd yn ei hachos hi ac adrodd nad oeddent wedi derbyn copi o’r llythyr hawl (DSA2) felly ni allent annog Mary i ddal ati i gael tystiolaeth. Roedd ar y fyfyrwraig angen darparu tystiolaeth feddygol pellach er mwyn cael ei hawl i’r Lwfansau a hyn a achosodd yr oedi. Er bod elfennau o’i hawl wedi cael eu cymeradwyo oherwydd ei hanabledd cydnabyddedig, ni dderbyniodd unrhyw gymorth y Lwfansau oherwydd yr oedi yn sgil materion eraill.

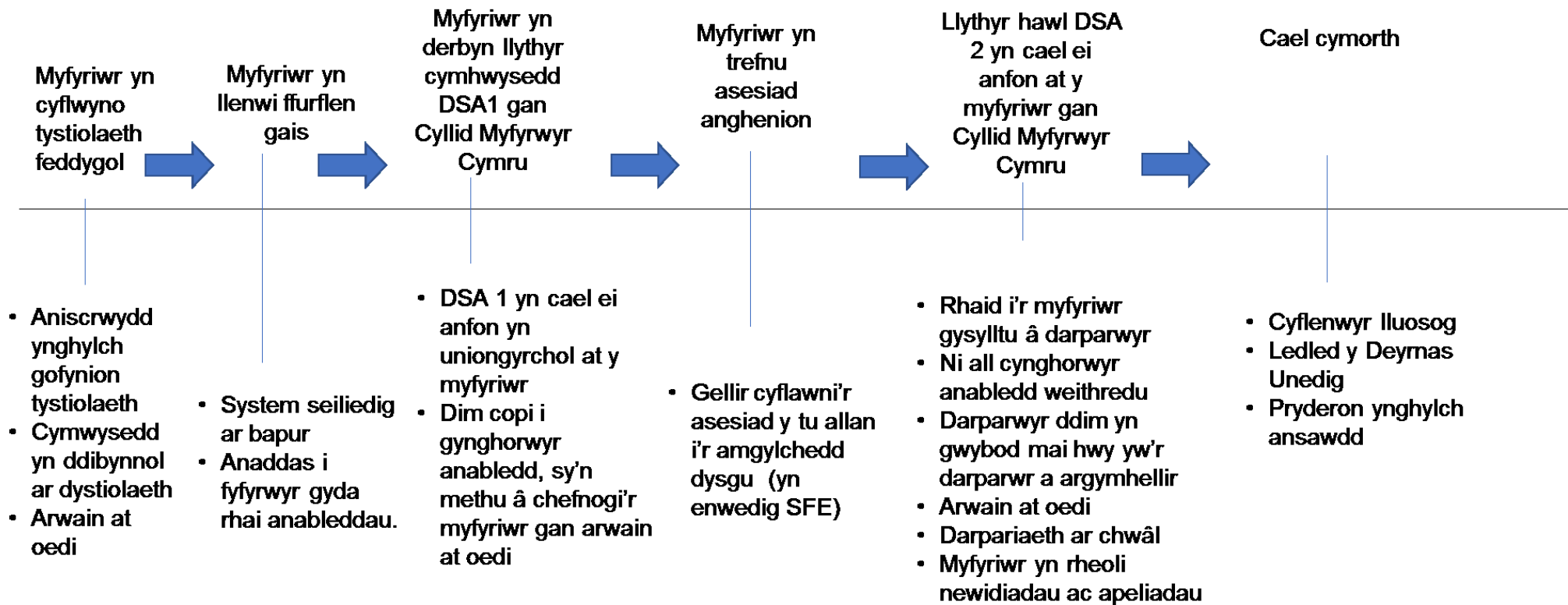
Ar adeg y cyfweiliad, roedd y fyfyrwraig o’r farn nad oedd yn gallu ymgeisio am gyrsiau ychwanegol, ar sail ei phrofiad blaenorol o’r pwysau ar eich hiechyd a’i llesiant. ‘Allwn i o’i wneud, allaf i ddim ysgrifennu unrhyw draethodau.’ (Mary) Golyga hyn na all fynd ati i geisio unrhyw gymorth pellach o’r Lwfansau. Dywedodd hefyd fod ei hastudiaethau yn hanfodol i’w hiechyd a’i llesiant ei hun.

Ffynhonnell: Cyfweiliad YCL

*Mae pob enw wedi’i newid fel na ellir adnabod neb

- 4.22 Rhoddir achos ychwanegol sy'n manylu ar yr amrywiaeth o broblemau a brofir gan fyfyrwr yn Atodiad K.
- 4.23 Codwyd pwyntiau allweddol o bryder gan staff cymorth a myfyrwyr ynglŷn â'r anawsterau o fewn y broses bresennol. Gwelir crynodeb o'r pryderon allweddol ynghylch y broses yn Ffigur 4.3.

Ffigur 4.3: Pryderon allweddol ynghylch proses y Lwfansau i Fyfyriwr Anabl

Mae Cynghorwyr Anableddau yn teimlo na allant gefnogi'r myfyriwr oherwydd diffyg gwybodaeth o sut maent yn symud ymlaen trwy'r broses o ymgeisio. Os nad yw'r myfyriwr yn cysylltu â'r gwasanaeth cymorth myfyriwr, gallant brofi misoedd o oedi yn eu proses o ymgeisio.

4.24 Dosbarthwyd y pryderon o dan y penawdau canlynol:

- darparu tystiolaeth feddygol
- cwblhau'r ffurflen gais
- llythyr cymhwysedd (DSA1)
- trefnu asesiad o anghenion
- llythyr hawl (DSA2) a chael at gymorth.

4.25 Mae'r adran nesaf yn trafod y materion hyn o safbwynt y myfyriwr wrth geisio am gymorth y Lwfansau a chael y cymorth hwnnw. Dilynir hyn gan ddata sy'n dangos natur y cwynion gan y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrywyr. Defnyddiwyd tystiolaeth o gyfweiliadau gyda myfyrywyr a data arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrywyr.

Darparu tystiolaeth feddygol

4.26 Dengys data gan y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrywyr (gweler Tabl 4.2) fod y mwyafrif o fyfyrywyr (78.8 y cant yn 2016/17) yn llwyddiannus gyda'u ceisiadau ac wedi llwyddo i ddarparu'r dystiolaeth feddygol iawn ynghylch eu hanabledd. Fodd bynnag, soniodd y myfyrywyr llwyddiannus hyd yn oed am brofi anawsterau wrth gael y dystiolaeth iawn ac mewn rhai achosion bu'n rhaid iddynt wario symiau sylweddol o arian i gael y dystiolaeth ofynnol.

'Yr unig feirniadaeth sydd gen i yw na ddylai myfyrywyr sydd ag anableddau gydol oes orfod darparu tystiolaeth o pa mor hir y bydd yn effeithio arnynt. Mae gen i ADHD a chafodd fy narn gyntaf o dystiolaeth ei anfon yn ôl gan ddweud nad oedd yn ddigon a bod yn rhaid iddo ddatgan am ba hyd y bydd hyn gen i, er ei fod yn hysbys fel anabledd nad yw'n mynd i ffrwd mewn gwirionedd.' (Myfyriwr a ymatebodd i'r arolwg)

'Y diwedd oedd gorfod gwario mwy na £300 i brofi fy mod i'n gymwys. Fel rhywun sy'n gorfod byw gyda'm cyflwr o ddydd i ddydd, yn enwedig gan fod fy nghyflwr mor amlwg, cafodd yr holl broses ymgeisio a'r camau a gymerwyd i brofi fy nghymhwysedd effaith gwirioneddol negyddol ar fy iechyd meddwl yn ogystal â'm poced.' (Myfyriwr a ymatebodd i'r arolwg)

4.27 Dengys data'r Cwmni Benthyciadau i Fyfyrywyr fod bron i draean o'r myfyrywyr yn anghytuno bod cael tystiolaeth feddygol yn hawdd (gweler Ffigur 9

Atodiad H) a bod ychydig llai na thraean wedi dweud bod cael tystiolaeth feddygol yn rhy ddrud (Ffigur 10 Atodiad H). Yn ogystal, soniodd rhai myfyrwyr am y diffyg dealltwriaeth gan eu meddygon teulu ynghylch sut roedd eu hanabledd yn effeithio arnynt.

‘Fe ddywedodd wrtha’ i’n wreiddiol nad oedd anabledd oedd fy salwch a gwrthododd â chwblhau’r ffurf. Fe es i’n ôl wedyn gyda mwy o wybodaeth ac yn y diwedd sylweddolodd beth o’n i’n ei geisio, ond roedd yn peri gofid mawr.’ (Ymgynghoriad gyda myfyriwr â dyslecsia ac iselder)

- 4.28 Barnwyd bod lleiafrif sylweddol o fyfyrwyr yn anghymwys am gymorth y Lwfansau. Dengys Tabl 4.2 y tueddiad mewn ceisiadau am y Lwfansau, y rheini y penderfynwyd eu bod yn gymwys ac anghymwys a’r rheini’r oedd eu ceisiadau’n aros penderfyniad.

Tabl 4.2: Canlyniad ceisiadau am Lwfansau i Fyfyrwyr Anabl (Cymhwysedd)

	2014-15	2015-16	2016-17
Cymwys	83.2%	79.0%	78.8%
Anghymwys	1.2%	19.5%	10.8%
Aros penderfyniad	13.5%	1.1%	9.4%
Ni roddwyd ateb	2.2%	0.4%	1.0%
Sail	2968	3667	3373

Ffynhonnell: Cwmni Benthyciadau i Fyfyrwyr Cyf – Cyllid Myfyrwyr Cymru – Cais Lwfans Myfyrwyr Anabl

- 4.29 Y pwynt nodedig yw’r cynnydd o 18.3 pwynt canran yn y ceisiadau hynny y barnwyd eu bod yn anghymwys, o 1.2 y cant yn 2014/15 i 19.5 y cant yn 2015/16. Gostyngodd anghymhwysedd 8.7 pwynt canran yn 2016/17 ond mae’n dal yn 8.7 pwynt canran yn uwch nag yn 2014/15. Yn ogystal, gwelwyd gostyngiad o 12.4 pwynt canran yn y nifer o geisiadau a oedd yn aros penderfyniad yn 2015/16 a chynyddodd 8.3 pwynt canran yn 2016/17.
- 4.30 Yn ôl aseswyr anghenion, gallai rhesymau posibl dros y niferoedd uchel o geisiadau’n aros penderfyniad fod yn sgil y newid o weinyddu’r Lwfansau gan awdurdodau lleol i weinyddu canolog (Cwmni Benthyciadau i Fyfyrwyr) yn

2014. Fodd bynnag, roedd y nifer o geisiadau'n aros penderfyniad yn dal yn achos pryder i rai cynghorwyr anabledd ac fe wnaethant fynegi rhwystredigaeth ynghylch rhai o'r rhesymau pam y gohiriwyd penderfyniad ar geisiadau.

'Mae gen i achosion lle'r ydw i wedi gwybod bod cyflwr y myfyrwyr yn gymhleth a chronig a'u cais wedi cael ei ddal yn ôl oherwydd eu bod yn gofyn am fwy o dystiolaeth ynghylch clefydau penodol. Yn y cyfanser, nid yw'r myfyriwr yn gallu cael y cymorth.' (Cynghorydd anabledd)

- 4.31 Rhoddwyd effaith Deddf Cydraddoldeb 2010 a newidiadau o fewn canllawiau'r Lwfansau sy'n gofyn am dystiolaeth o gymeradwyo pob anabledd, fel rheswm posibl dros gymhlethdod ychwanegol. Roedd adroddiadau gan aseswyr anghenion o fyfyrwyr sydd â chyflyrau a eithrir o'r diffiniad o anabledd o fewn Deddf Cydraddoldeb 2010 (canser, HIV, sglerosis ymledol, dall neu rannol ddall) yn wynebu ceisiadau diangen am dystiolaeth ychwanegol.
- 4.32 Roedd tystiolaeth anecdotaidd gan aseswyr anghenion, fod Cyllid Myfyrwyr Cymru'n cyflwyno gwasanaeth haws ei ddefnyddio o gymharu â SFE a bod y timau sy'n asesu ceisiadau yn tueddu i ddefnyddio mwy o ddisgresiwn ynghylch y dystiolaeth angenrheidiol ofynnol.

Cwblhau'r ffurflen gais

- 4.33 Dywedodd llawer o ymarferwyr a myfyrwyr fod y ffurflen gais ei hun yn anodd ei deall a bod ffurflen gais bapur yn anhylaw ac yn perthyn i oes a fu.
- 4.34 Roedd myfyrwyr yn dal i deimlo y byddai ymgeisio yn haws pe gellid cwblhau a chyflwyno popeth ar-lein. Dywedodd cynghorwyr anabledd hefyd y byddai'n ddefnyddiol cael rhaglen ar-lein a fyddai'n dangos cynnydd myfyrwyr drwy'r system. Byddai hyn yn eu helpu i ddeall unrhyw oedi yn y broses ymgeisio.
- 4.35 Roedd barn gyffredinol gan fyfyrwyr fod y ffurflen gais yn neilltuol o anodd i'r rheini ag anawsterau dysgu penodol, megis dyslecsia, a'r rheini â nam ar y golwg. Dywedodd un myfyriwr oedd â nam ar y golwg y dylai'r ffurflen gais fod ar gael mewn braille. Gan mai gwneud y cais yw man cychwyn y daith am gymorth i fyfyrwyr anabl, mae rhwyddineb yn holl bwysig.

'Fel rhywun ag angen cryn dipyn o help wrth lenwi ffurflenni a chwblhau dogfennaeth, dw i'n meddwl bod angen i'r broses fod yn symlach a chymryd llai o amser.' (Myfyriwr a ymatebodd i'r arolwg)

'Bu'n rhaid imi deithio i gasglu ffurflenni yn bersonol. Does gen i ddim car fy hun a dw i'n dibynnu ar drafnidiaeth gyhoeddus a buan y daeth yn broses hirfaith.' (Myfyriwr a ymatebodd i'r arolwg)

4.36 Gwnaed awgrymiadau gan nifer bach o fyfyrwyr ar sut y gellid moderneiddio'r broses ymgeisio gyda'r defnydd o diwtorial fideo i gymryd ymgeiswyr trwy'r broses, llwyfan ar-lein a allai redeg meddalwedd darllynydd sgrin a chaniatáu ar gyfer addasiadau i faint y testun a lliw y sgrin.

4.37 Mae SFE yn gweithredu canllawiau ar-lein sy'n rhoi gwybodaeth am y Lwfansau, y broses ymgeisio, pa dystiolaeth feddygol sydd ei hangen a pha gamau mae angen i fyfyrwyr eu cymryd (er enghraifft archebu asesiad anghenion). Mae gwybodaeth debyg ar gael i fyfyrwyr sy'n gwneud cais i Gyllid Myfyriwyr Cymru, ond mae'r gwe-dudalennau'n cynnwys gwybodaeth fanwl iawn ac mae'r testun yn fach iawn a heb fod yn addas o angenrheidrwydd i fyfyrwyr sydd â rhai namau ar y golwg ac anawsterau dysgu penodol.

Llythyr cymhwysedd (DSA1)

4.38 Unwaith mae'r myfyriwr yn ymgeisio am y Lwfansau, caiff eu cais ei ystyried gan y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrwyr ac anfonir llythyr cymhwysedd (DSA1) at y myfyriwr. Un o'r pryderon mwyaf cyffredin gan gynghorwyr anabledd oedd eu diffyg gwybodaeth a oedd y myfyriwr wedi derbyn eu llythyr DSA1 ai peidio. Yn ôl cynghorwyr anabledd, mae llawer o fyfyrwyr nad ydynt yn gwybod beth i'w wneud gyda'r llythyr ac mae'r cynghorwyr anabledd yn ymdrechu i gysylltu â phob myfyriwr i sicrhau eu bod yn deall beth i'w wneud nesaf.

4.39 Roedd pob un o'r timau anabledd yn gofyn a ellid gwyrddroi'r blwch ticio sy'n rhoi caniatâd i rannu'r wybodaeth gyda darparwr addysg uwch y myfyriwr a bod myfyrwyr yn ticio'r blwch os **nad** oes arnynt eisiau rhannu gwybodaeth gyda'r gwasanaeth anabledd. Consensws y mwyafrif oedd mai po fwyaf y

gallai gwasanaethau cymorth anabledd gefnogi'r broses ymgeisio, y gorau y byddai'r system yn gweithredu ar ran myfyrwyr.

Trefnu asesiad o anghenion

- 4.40 Dangosodd tystiolaeth o arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr ac ymgynghoriadau gyda myfyrwyr nad yw, yn y mwyafrif o achosion, archebu'r asesiad anghenion yn achosi problemau i fyfirwyr. Ar y cyfan, teimlai myfyrwyr fod eu hanghenion yn cael eu diwallu yn yr asesiad, gyda 79 y cant o'r myfyrwyr a holwyd yn dweud eu bod yn cytuno'n gryf neu'n cytuno bod eu hanghenion yn cael eu diwallu (gweler Tabl 4.3).

Tabl 4.3: A oedd myfyrwyr o'r farn fod eu hanghenion yn cael eu diwallu yn yr asesiad

Anghytuno	15%
Ddim yn cytuno nac anghytuno	6%
Cytuno	79%

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr

Sail 229

- 4.41 Fodd bynnag, dywedodd nifer bach o fyfirwyr yn arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr eu bod yn ei chael hi'n anodd trefnu eu hasesiad a'u bod yn amau ei werth am arian.

'Am y swm rydych chi'n ei dalu am asesiadau, dw i'n meddwl y dylech chi ddisgwyl i aseswyr fod yn fodlon gwneud ymweliadau cartref – lwfans i fyfirwyr anabl ydyw wedi'r cwbl.' (Myfyriwr a ymatebodd i'r arolwg)

'Dw i'n meddwl bod y system archebu asesiadau braidd yn wallgof. Fe fyddai'n well gen i fod wedi derbyn llythyr yn dweud wrtha' i am fynd yno ar ddiwrnod penodol, neu ffonio i ail-drefnu. Fe gymerodd hi wythnosau i mi fynd cyn belled â threfnu apwyntiad ac wedyn fe gymerodd wythnosau'n rhagor o ymdrin ag amrywiol broblemau i benderfynu'n derfynol ar ddyddiad ar ei gyfer.' (Myfyriwr a ymatebodd i'r arolwg)

- 4.42 Dywedodd rhai myfyrwyr a holwyd y byddai'n well ganddynt, wrth edrych yn ôl, fod wedi cael eu hasesiad o anghenion yn eu sefydliad addysg uwch fel y gellid ymdrin yn haws ag unrhyw ymholiadau yn y dyfodol.

'Pe bawn i wedi gwybod am y broses a'r holl broblemau a ges i, fe fyddwn i wedi bod wrth fy modd o gael rhywun i'm helpu gyda'r cyfan, dw i wedi cael pentwr o broblemau gyda fy nghyfrifiadur ac wedi teimlo'n ddiymadferth wrth geisio'u datrys.' (Myfyrwraig a holwyd ar y ffôn)

- 4.43 Fe wnaeth y fyfyrwraig roi'r gorau yn y diwedd i geisio cael trwsio ei chyfrifiadur a phrynnodd un ei hun, ond nid oedd yn gallu trosglwyddo'r meddalwedd ac yn y diwedd gadawodd ei chwrs.
- 4.44 Soniodd myfyrwyr sy'n astudio gyda'r Brifysgol Agored ac nad oes ganddynt hawl mwyach i ymweliad cartref (heb ddarparu tystiolaeth benodol a'r Cwmni Benthyciadau i Fyfyrwyr yn rhoi caniatâd) am yr anawsterau a brofasant.

'Roedd gofyn imi ymchwilio ac archebu fy asesiad fy hun o amrediad o ddewisiadau. Roedd gofyn imi deithio pellter hir. Dw i mewn iechyd gwael ac yn ei chael hi'n anodd ymdrin â hyn i gyd.' (myfyriwr Prifysgol Agored)

'Dw i ddim yn meddwl bod yr asesydd wedi gwir ddeall fy nghymhlethdodau, neu fel arall fe fyddai wedi dod i'm tŷ. Ro'n i'n cael yr holl broses yn anodd iawn ymdrin â hi.' (myfyriwr Prifysgol Agored)

Llythyr hawl (DSA2)

- 4.45 Yn ôl cynghorwyr anabledd a darparwyr cymorth, mae llawer o fyfyrwyr yn ei chael yn anodd deall y llythyr DSA2 a gweithredu arno.

'Y problemau yw, rydym yn delio â myfyrwyr â nam ar y golwg, myfyrwyr â dyslecsia etc. a dydyn nhw ddim yn gwbl abl i fod yn gwbl annibynnol o'n cefnogaeth. Mae DSA2 yn ddogfen bwysig iawn inni gael copi ohoni, oherwydd nid ydym bob amser yn ymwybodol o anghenion a gofynion myfyrwyr.' (Cynghorydd anabledd)

- 4.46 Un awgrym ar gyfer gwella'r broses a sicrhau bod myfyrwyr yn cael cymorth oedd anfon y DSA2 at bob darparwr i ofyn iddynt ymateb i'r myfyriwr, yn hytrach na bod angen i'r myfyriwr gysylltu â darparwyr. Ar hyn o bryd, mae'n rhaid i fyfyrwyr lungopïo'r llythyr i'w anfon at ddarparwyr. Mynegwyd pryderon gan ddarparwyr cymorth (darparwyd gwasanaethau technoleg gynorthwyol a chymorth anfeddygol) yr argymhellwyd iddynt gyflwyno cymorth ond na

chysylltwyd â hwy gan y myfyriwr ac nad oeddent yn cyflwyno'n cymorth hwnnw o ganlyniad.

Proses gwynion ac apeliadau

- 4.47 Dengys data cwynion a dderbyniwyd gan Gyllid Myfyrwyr Cymru fod 103 o gwynion wedi cael eu derbyn dros gyfnod o dair blynedd rhwng Ebrill 2014 a Mehefin 2017. Mae hyn yn gyfartaledd o 2.7 o gwynion y mis. Mae'r data hwn yn cynnwys cwynion a wnaed gan staff a myfyrwyr. Gwnaed nifer o gwynion (37) yn ymwneud â graddfeydd amser yr holl broses (er bod 26 o'r amserau hyn o fewn y cytundeb lefel gwasanaeth). Roedd 22 o gwynion ynghylch y broses DSA1 ac roedd 11 o'r rhain yn ymwneud â thystiolaeth feddygol yn cael ei gwrthod. Gwnaed naw o gwynion ynghylch yr asesiad o anghenion ond roedd y rhain yn cynnwys amrywiaeth o faterion gan gynnwys anghysondebau ynghylch lwfans offer (tri), lwfans cymorth anfeddygol (dau) a lwfansau teithio (dau). Pum cwyn yn unig oedd yn ymwneud â gohebiaeth. Roedd 13 o gwynion yn ymwneud ag anghysondebau anfonebau a wnaed gan ymarferwyr. Crynhoir y rhain yn Atodiad L.
- 4.48 Mae'r nifer bach o gwynion yn awgrymu bod ymarferwyr a myfyrwyr yn hapus ar y cyfan gyda'r gwasanaeth a ddarperir. Gallai hefyd awgrymu mai ychydig o bobl oedd yn cael eu symbylu i gwyno a bod Cyllid Myfyrwyr Cymru yn ymdrin yn addas ag unrhyw ymholiadau cychwynnol.
- 4.49 Mae data arolwg myfyrwyr y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrwyr rywfaint yn fwy dadlennol na'r data cwynion o safbwynt deall natur yr anfodlonrwydd gyda gwasanaeth y Lwfansau a manylwyd ar y mwyafrif o bryderon a godwyd yn y paragraffau uchod.
- 4.50 Yn ogystal â'r rheini a godwyd eisoes roedd ychydig o bryderon a fynegwyd gan fyfyrwyr ynghylch yr anhawster a brofwyd ganddynt wrth gysylltu â Chyllid Myfyrwyr Cymru a'r lefel o wybodaeth ac arbenigedd o fewn Cyllid Myfyrwyr Cymru i ymateb i apeliadau.

'Mae cyfathrebu gyda Chyllid Myfyrwyr Cymru yn frwydr, dw i'n drwm fy nghlyw ac yn aml mae arnaf angen trydydd parti i siarad gydag ymgynghorydd oherwydd nad ydw i'n gallu clywed yr ymgynghorydd. Mae

cael ymgynghorydd i dderbyn person trydydd-parti yn anodd iawn.’
(Myfyriwr a ymatebodd i’r arolwg)

‘Nid yw’r canolfannau galw yn gallu ateb dim byd ond yr ymholiadau mwyaf sylfaenol ac mae’n anodd iawn esbonio beth sy’n mynd o’i le i Gyllid Myfyrrwyr Cymru gan nad ydynt yn fodlon gwranddo.’ (Myfyriwr a ymatebodd i’r arolwg)

- 4.51 Fodd bynnag, roedd hefyd nifer o sylwadau yn awgrymu bod Cyllid Myfyrrwyr Cymru wedi ymateb yn dda i ymholiadau neu bryderon a godwyd gan fyfyrwyr.

‘Mae Cyllid Myfyrrwyr Cymru wedi bod yn barod iawn i helpu, er bod y llinellau ffôn weithiau yn mynd trwodd i SFE, sy’n ddryslyd iawn.’ (Myfyrrwyr a holwyd)

‘Dw i wedi cael Cyllid Myfyrrwyr Cymru i fod yn barod iawn i helpu ac yn foesgar pan ydw i’n galw ac maen nhw’n ymddangos fel pe baen nhw’n teimlo cyfrifoldeb.’ (Myfyriwr a holwyd)

- 4.52 O ran cefnogi’r rheini a ddewisodd ymgeisio yn y Gymraeg, adroddwyd gan rai ymarferwyr fod y broses ymgeisio yr un mor hawdd ond bod cwestiwn a oedd gan Gyllid Myfyrrwyr Cymru yr adnoddau i ymateb mor gyflym. Adroddwyd bod bron bawb o’r myfyrrwyr yn dewis ymgeisio yn y Saesneg (Roedd arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr) yn adrodd bod yn well gan 1.75 y cant o’r myfyrrwyr a ymatebodd i’w harolwg gyfathrebu yn y Gymraeg).
- 4.53 Mae’r adrannau canlynol yn ymdrin â materion ehangach sy’n ymwneud â’r ddarpariaeth o asesu anghenion a hawliau a’r ddarpariaeth o’r Lwfansau, gan gynnwys effaith y newidiadau mewn cyllid gan SFE.

Asesiadau o anghenion a hawliau

- 4.54 Daw tystiolaeth ar gyfer yr adran hon o gyfweiliadau â rheolwyr canolfannau asesiadau anghenion, aseswyr anghenion, a rhanddeiliaid allweddol yng Nghymru a Lloegr. Cyflwynir y canfyddiadau o dan y penawdau canlynol:
- masnacheiddio asesiad angen
 - effaith y gwahaniaeth ariannu rhwng Cyllid Myfyrrwyr Cymru ac SFE.

Masnacheiddio asesiad angen

- 4.55 Roedd pryderon ymysg rhanddeiliaid ac ymarferwyr ynghylch y model o gyflwyno asesiadau anghenion. Fe wnaeth rhanddeiliaid a phenaethiaid gwasanaeth godi'r mater o'r cynnydd yn y nifer o ganolfannau asesiadau anghenion a chanolfannau allgyrraedd dros y blynyddoedd diwethaf. Dengys cronfa ddata Grŵp Sicrhau Ansawdd y Lwfansau (DSA-QAG) fod 196 o ganolfannau asesu yng Nghymru a Lloegr (13 yng Nghymru), gyda 120 o'r rhain yn ganolfannau allgymorth. Yn ôl y Rhwydwaith Cenedlaethol o Ganolfannau Asesu (NNAC), nid yw canolfannau allgymorth, yn wahanol i ganolfannau asesu, yn gorfod cyflwyno achos busnes mor fanwl ac nid ydynt yn gorfod cymryd rhan mewn archwiliad blynyddol llawn. Felly, mae sefydlu ganolfannau allgymorth, yn ôl NNAC, yn 'ffordd haws o ddatblygu'r busnes'.
- 4.56 Roedd gan rai rhanddeiliaid ac ymarferwyr bryderon am y model o gyflwyno asesiadau trwy ganolfannau asesu allanol (nad oedd yn gysylltiedig â darparwyr addysg uwch) ac, yn sgil y cynnydd yn y niferoedd o ganolfannau a'r ffioedd a godir, roeddent yn gweld hyn fel 'masnacheiddio asesiadau'. Roedd y pryderon yn ymwneud yn fwy â model Lloegr a myfyrwyr SFE sy'n teithio i Gymru neu'r Alban i astudio.
- 4.57 Yn ôl penaethiaid gwasanaethau anabledd, gall myfyrwyr, yn rhai a ariennir gan Gyllid Myfyrwyr Cymru ac SFE, nad chaiff eu hasesiadau eu cyflawni o fewn eu darparwr addysg uwch, fod o dan anfantais. Nid yw aseswyr bob amser yn deall y cyd-destun dysgu yn llawn ac roeddent yn ceisio dyfalu ynghylch gofynion y cwrs ar fyfyrwr. Er enghraifft, deall tripiâu maes y gall fod ar fyfyrwr cymryd rhan ynddynt neu'r math o gymorth y gall fod ei angen arnynt mewn labordy gwyddonol. Mae oblygiadau peidio â deall y campws neu gynnwys y cwrs yn llawn, yn enwedig i fyfyrwyr sy'n ymgeisio cyn mynd i'r brifysgol, wedi golygu bod rhai myfyrwyr heb dderbyn y cymorth mae arnynt ei angen. Rhoddir enghraifft o'r pryder hwn yn Ffigur 4.4.

Ffigur 4.4: Enghraifft o hawl nad yw'n diwallu anghenion myfyrwraig

Roedd Rachel* yn astudio ffasiwn mewn prifysgol ac roedd ganddi dyslecsia, problemau iechyd meddwl a gorbryder. Pan ddaeth i'r brifysgol sylweddolodd pa mor ddwys a swnllyd oedd rhai o'r gweithdai a sut roedd hyn yn effeithio ar ei gallu i reoli'r amgylchedd y cafodd ei hun ynddo. Roedd hi'n dioddef straen yn ddrwg ac yn ei chael hi'n anodd dygymod.

'Roedd y gweithdai gwnïo mor swnllyd ac mor brysur fel fy mod i'n ei chael yn anodd iawn bod yno. Dw i'n teimlo nad oedd yr asesydd anghenion yn deall sut roedd hyn am effeithio arnaf a dw i'n teimlo bod angen cymorth arnaf yn ystod y sesiynau hyn ond chafodd unrhyw gymorth ei argymell imi. Doedd fy mhrifysgol ddim fel pe baen nhw'n deall chwaith ac yn cymryd yn ganiataol y dylwn allu dygymod gan na chafodd unrhyw gymorth ei argymell imi.'

Ffynhonnell: Cyfweiliad YCL

*Mae pob enw wedi'i newid fel na ellir adnabod neb

- 4.58 Rhoddwyd enghreifftiau eraill gan ymarferydd o ddarparwr addysg uwch yn yr Alban lle'r adroddwyd bod aseswyr anghenion weithiau'n gwneud tybiaethau ynghylch yr addasiadau rhesymol a wneir gan y darparwr addysg uwch ac nad yw hyn yn gywir bob amser.

'Rydym wedi bod â pholisi cynhwysol ers pedair blynedd bellach, ond ni chaiff ei weithredu'n llawn gan bob academi. Gall myfyrwyr gael profiad gwahanol iawn gan ddibynnu ar lle maent yn astudio. Mae'n bwysig iawn felly, fod aseswyr anghenion yn deall y tirwedd.' (Rhanddeiliad o'r Alban)

- 4.59 Er bod data o arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfywrwr yn dangos bod 80 y cant o fyfyrwr yn cytuno â'r datganiad fod yr asesydd yn llawn deall eu hanghenion, roedd ychydig o dan 15 y cant o fyfyrwr yn anghytuno â'r datganiad. Roedd 6 y cant arall na allai gytuno nac anghytuno.

- 4.60 Mynegwyd pryderon gan rai rhanddeiliaid hefyd fod y broses o ymgeisio am y Lwfansau, ac o'u dyfarnu, wedi esblygu i'r fath raddau fel bod 'y penderfyniad i ddiogelu'r cwrs cyhoeddus a gweithredu marchnad yn dod yn fwyfwy niweidiol i fyfyrwr'. (Rhanddeiliad)

- 4.61 Mynegwyd pryderon y gallai fod nad yw anghenion dysgwyr y Brifysgol Agored (nad ydynt mwyach yn gymwys am ymweliad cartref) yn cael eu diwallu'n llawn heb fod ymweliadau cartref ar gael.

'Yn aml, mae gan fyfyrwr sy'n astudio gyda'r Brifysgol Agored anghenion dwysedd uwch ac yn ei chael yn anodd cael at gymorth. Yn ogystal, nid oes gan y myfyrwr hyn gysylltiadau agos â chynghorwyr anabledd ac felly gall fod yn ddigon unig arnynt. Heb asesiad anghenion addas sy'n rhoi

sylw i'w hamgylchedd dysgu, gall myfyrwyr y Brifysgol Agored fod o dan anfantais.' (Rhanddeiliad)

4.62 Roedd barn (ymysg aseswyr anghenion a phenaethiaid gwasanaethau cymorth myfyrwyr darparwyr addysg uwch) fod aseswyr anghenion sy'n cydweithio'n agos â gwasanaethau cymorth myfyrwyr yn rhoi argymhellion da ac addas ar gyfer cymorth.

'Mae ein Canolfan Asesu o fewn y brifysgol, felly mae gan fyfyrwyr berthynas agos gyda ni. Mae hyn yn ein helpu i gydgysylltu ein gwasanaethau'n well.' (Pennaeth cymorth myfyrwyr)

4.63 Er gwaethaf y pryderon hyn, ymddengys fod gwasanaeth asesu anghenion Cymru yn gweithredu'n dda, gyda llawer o ganolfannau asesu wedi'u lleoli o fewn darparwyr addysg uwch. Roedd rhai rhanddeiliaid yn dadlau y dylai, er mwyn darparu 'gwasanaeth llai trwsgl a llai biwrocraidaidd' (Rhanddeiliad), canolfannau asesu ddod yn gysylltiedig â darparwyr addysg uwch, neu o dan eu perchnogaeth, a'u gweithredu trwy wasanaethau cymorth myfyrwyr. Yn ôl yr ymarferwyr, byddai hyn yn helpu sicrhau gwasanaeth o ansawdd da, wedi ei deilwra i anghenion myfyrwyr.

4.64 Nid oedd fawr o hyder yn swyddogaethau Grŵp Sicrhau Ansawdd y Lwfansau (DSA-QAG) o ran sicrhau ansawdd asesiadau anghenion. Roedd barn fod archwiliadau yn mesur swyddogaethau gweithredol (er enghraifft cadw o fewn graddfeydd amser) yn hytrach nag ansawdd asesiadau. Yn gysylltiedig â hyn, codwyd cwestiynau gan ymarferwyr a myfyrwyr ynghylch gwerth am arian asesiadau a gyflawnir gan ganolfannau y tu allan i'r darparwr addysg uwch ar gost o rhwng £600 a £660 a TAW am bob asesiad.

4.65 Cymysg oedd y dystiolaeth ynghylch safbwynt ar werth am arian. Roedd y mwyafrif o fyfyrwyr yn adrodd am brofiad asesu cadarnhaol gan ddweud iddynt dderbyn y cymorth roedd arnynt ei angen. Dywedwyd bod adroddiadau asesu anghenion yn drylwyr (er y teimlai rhai eu bod yn rhy hir) a gall parhad y cymorth y mae'n ofynnol i aseswyr anghenion ei ddarparu i fyfyrwyr yn ystod eu hastudiaethau fod yn sylweddol. Fodd bynnag, roedd rhai myfyrwyr a adroddodd am asesiad anghenion cyflym ac anfoddhaol ac a oedd yn amau ei werth am arian. Yn ogystal, ymddengys mai cyfyngedig oedd y gweithredu ar y gofyniad gan Grŵp Sicrhau Ansawdd y Lwfansau fod

aseswyr anghenion yn casglu adborth cwsmeriaid ynghylch a oedd asesiadau anghenion myfyrwyr ac argymhellion yn addas a/neu yn diwallu anghenion myfyrwyr. Mae hyn yn cymylu ymhellach y ddealltwriaeth o effeithiolrwydd yr asesiad a'r niferoedd sy'n manteisio ar gymorth.

- 4.66 Awgrymodd un neu ddau o randdeiliaid ac ymarferwyr mai system fwy effeithiol ac effeithlon fyddai defnyddio arbenigedd cynghorwyr anabledd ar gyfer y myfyrwyr hynny gyda graddau is o anghenion gan eu bod yn gweithio'n agos gyda myfyrwyr ac yn deall eu hanghenion.

'[Dylem] rymuso cynghorwyr anabledd o fewn sefydliadau i asesu anghenion unigolion ac argymell atebion, o fewn fframwaith nad yw'n rhy feichus.' (Rhanddeiliad)

'Oherwydd y profiad sydd gennym, gallwn ysgrifennu'r asesiadau anghenion a'r argymhellion yn hanner yr amser. Mae gennym berthynas gyda'r myfyriwr a gallwn siarad trwy union yr hyn sydd arnynt ei angen.' (Cynghorydd anabledd)

- 4.67 Roedd un neu ddau gynghorydd anabledd yn mynegi'r farn fod rhai aseswyr anghenion yn cynnig offer a allai fod yn ddiangen. Gellid cywiro hyn o bosibl gyda dealltwriaeth fanwl a gwybodus o anghenion myfyrwyr o ran gofynion cwrs ac addasiadau rhesymol.

- 4.68 Nid oedd adolygu tystiolaeth i ddangos y berthynas rhwng asesiadau anghenion a'r graddau roedd myfyrwyr yn manteisio ar gymorth yn bosibl o fewn yr astudiaeth hon. Darparwyd data gan y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr i'r ymchwilwyr ar hawl myfyrwyr, ond ymddangosai fod amryfusedd wrth gofnodi gwerth yr hawl i bob myfyriwr, gyda'r mwyafrif o'r myfyrwyr yn cael eu rhestru fel petaent yn derbyn £18,181 am gymorth anfeddygol (a oedd yn llawer uwch na'r ystod nodweddiadol o rhwng £1,800 a £5,000). Ni ellid cywiro hyn o fewn amserlen yr astudiaeth hon. Mae data o Loegr sy'n dangos patrymau o'r niferoedd sy'n cymryd y gymorth¹⁹ yn dangos mai dim ond 20 y cant o'r oriau y mae hawl iddynt a ddefnyddir mewn gwirionedd. Gallai'r patrwm hwn fod yn cael ei adlewyrchu yng Nghymru, ond gallai fod yn wahanol iawn hefyd.

¹⁹ Nodyn Gwybodaeth Cymorth i Fyfyrrwyr (SSIN) 03/17 Chwefror 2017

4.69 Fe wnaeth arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr ddarparu ymatebion ansoddol gan 72 o fyfirwyr (31 y cant o bawb o'r rheini a ymatebodd i'r arolwg) a oedd yn dweud nad oedd arnynt angen yr holl gymorth a ddarparwyd. Y cymorth mwyaf cyffredin nas defnyddiwyd oedd meddalwedd gyda 15 (22 y cant) o fyfirwyr yn dweud na wnaethant ddefnyddio'u meddalwedd ac 8 (11 y cant) yn dweud na wnaethant ddilyn eu hyfforddiant. Roedd amrywiaeth o resymau dros y nifer isel a fanteisiodd ar eu meddalwedd, gan gynnwys argymhelliad anaddas ar gyfer anghenion y myfirwyr; diffyg cyfatebiaeth rhwng anghenion cyrsiau a'r meddalwedd; hyfforddiant o ansawdd gwael neu absennol; problemau'n ymwneud â thechnoleg gwybodaeth gyda'r meddalwedd a chymorth annigonol gyda'r technoleg gwybodaeth; rhaglenni meddalwedd tebyg yn gorgyffwrdd; y meddalwedd a ddarparwyd yn hen-ffasiwn ac yn ddiwerth bellach; ac oedi wrth dderbyn meddalwedd. Rhoddir rhai enghreifftiau o ddyfyniadau myfirwyr isod.

'Roedd gen i brofiad eisoes o'r cyfrifiadur penodol a gafodd ei ddyfarnu imi, felly dw i ddim wedi gofyn am unrhyw hyfforddiant cyfrifiadur, na hyfforddiant meddalwedd, ac fe wnes i nodi yn fy asesiad nad o'n i'n meddwl bod arna' i ei angen.' (Derbynnydd o'r arolwg myfirwyr)

'[Ni ddefnyddiwyd] y meicroffon a'r offer cofnodi a roddwyd imi gan fod y brifysgol yn defnyddio dolenni Panopto ac felly'n cofnodi darlithoedd eu hunain.' (Derbynnydd o'r arolwg myfirwyr)

'Gweithiwr cymorth – do'n i ddim yn teimlo bod gen i angen hyn gan fod mod i wedi dilyn dwy flynedd yn y brifysgol yn barod ac felly wedi creu fy nhechnegau fy hun ac adeiladu system gymorth. Pe bawn i wedi cael cymorth y Lwfansau i Fyfirwyr Anabl yn fy mlwyddyn gyntaf, fe fyddai'r cymorth yma'n sicr o fod wedi bod yn ddefnyddiol imi.' (Derbynnydd o'r arolwg myfirwyr)

4.70 Roedd eraill na wnaethant ddefnyddio eitemau penodol, er enghraifft roedd pedwar myfyriwr na wnaeth ddefnyddio dictaffonau (5.56 y cant) a phedwar na wnaeth ddefnyddio cymorth dysgu (5.56 y cant). Rhoddodd rhai myfirwyr resymau dros beidio â'u defnyddio.

- 4.71 Mae'r sylwadau hyn yn rhy ychydig i gyffredinoli, ond mae 31 y cant o fyfyrwyr heb fod yn defnyddio'r cyfan a argymhellwyd iddynt yn awgrymu y gellir cyflawni rhai gwelliannau yn y system a chynyddu ei heffeithlonrwydd.
- 4.72 O ran hawliau yn fwy cyffredinol, gwnaed rhai sylwadau cyffredinol gan ymarferwyr am uchafswm cyllid diangen ar gyfer darpariaeth cymorth anfeddygol. Argymhellir ymhell o dan yr uchafswm i'r mwyafrif o fyfyrwyr ac felly nid oes arnynt angen y swm llawn sydd ar gael ar gyfer cymorth anfeddygol (£21,181). Fodd bynnag, i nifer bach iawn o fyfyrwyr â nam ar y golwg neu'r clyw ac anghenion dwys iawn eraill, roedd y cyllid yn cael ei ddihysbyddu a darparwyr addysg uwch yn cyfrannu cyllid ychwanegol.
- 4.73 Yn olaf, roedd pryderon ynghylch y gostyngiad yng ngwerth y Lwfans i raddedigion ac roedd hyn yn peri gofid i rai myfyrwyr nad oedd eu hanghenion wedi newid. Rhoddir enghraifft yn Ffigur 4.5.

Ffigur 4.5: Cyllid ar gyfer myfyriwr graddedig

Katie*

Mae Katie â nam ar y clyw a'r golwg. Mae hi wedi mynd ymlaen i astudio fel myfyriwr graddedig yn ei sefydliad, ond mae wedi'i chael yn anodd gyda'r lleihad mewn cyllid i raddedigion. Yn ôl Kate, mae hyn wedi effeithio ar ei gallu i astudio.

'Ro'n i'n teimlo fel petai arian diddiwedd imi fel myfyriwr is-raddedig, ond eleni does gen i ond swm penodol ac mae hynny'n effeithio ar gymryd nodiadau a thrafnidiaeth. Dw i'n wylidwrus iawn rhag mynd dros yr uchafswm. Bellach, wna' i ddim mynd i'r llyfrgell ar ddyddiau pan nad oes gen i ddarlithoedd.'

Ffynhonnell: Cyfweiliad YCL

*Mae pob enw wedi'i newid fel na ellir adnabod neb

- 4.74 Yn yr Alban, ymddengys fod y model ar gyfer cyflawni asesiadau anghenion yn bur wahanol gyda chanolfannau asesu ynghlwm wrth ddarparwyr addysg uwch. Yn ôl y ddau randdeiliad o'r Alban a gyfwelwyd mae hwn yn fodel gweithredu mwy ffafriol ac mae'n helpu sicrhau bod asesiadau myfyrwyr yn seiliedig ar wybodaeth gadarn o ofynion cyrsiau, addasiadau rhesymol darparwyr addysg uwch, a'r angen ychwanegol yn cael ei ddarparu gan y Lwfansau. Mae cynghorwyr anableded hefyd yn gwneud rhai o'r asesiadau anghenion llai dwys i fyfyrwyr ac yn ôl un darparwr addysg uwch, mae hyn 'yn ffordd llawer mwy cost-effeithiol ac yn canolbwyntio ar y myfyriwr ... ac mae'n sicrhau nad yw aseswyr anghenion yn gor-argymell (darparwr addysg

uwch o'r Alban). Cyfartaledd cost asesiad anghenion yn yr Alban yw £500, o gymharu â £700 yn Lloegr.

- 4.75 Yng Ngogledd Iwerddon, mae chwe chanolfan asesu anghenion, tair yn gweithredu o fewn y darparwr addysg uwch ac mae tair yn annibynnol. Yn ôl swyddog o'r llywodraeth a gweinyddwr awdurdod lleol, mae'r system yn symlach gyda dim ond 300-450 o fyfyrwyr yn derbyn y Lwfansau bob blwyddyn. Sicrheir ansawdd yr aseswyr anghenion trwy gytundebau lefel gwasanaeth a reolir trwy bob un o'r pum awdurdod lleol (mae model y Lwfansau yng Ngogledd Iwerddon yn dal i gael ei weinyddu'n lleol). Mae awdurdodau lleol yn cyfarfod yn rheolaidd i sicrhau cysondeb gan fod hyn wedi bod yn her yn y gorffennol. Nid yw systemau'r Alban na Gogledd Iwerddon wedi newid eu hawliau ac maent yn gweithredu i'r hawliau â Chymru.

Effaith newidiadau SFE ar fyfyrwyr

- 4.76 Codwyd dau bryder ynghylch y newidiadau i hawliau a ariennir gan SFE. Roedd y rhain yn ymwneud â:
- diddymu cymorth Band Un a Band Dau (gweler Atodiad J am y rolau)
 - codi am ddarparu cyfrifiadur.
- 4.77 Roedd y gwahaniaeth mewn cyllido rhwng SFE a Chyllid Myfyrwyr Cymru ar gyfer rolau Band Un a Band Dau yn bryder ymysg darparwyr addysg uwch ac aseswyr anghenion Cymru. Mae diddymu'r Lwfansau i fyfyrwyr SFE, yn ôl yr aseswyr anghenion, wedi lleihau natur holistaidd yr asesiad ac wedi arwain at ansicrwydd ynghylch y cymorth mae myfyrwyr yn ei dderbyn.
- 'Mae'n rhaid inni bellach ysgrifennu am angen mewn ffordd y gall y coleg ddeall beth yw eu hanghenion heb nodi argymhellion. Ond mae gen i golegau yn cysylltu â mi gan ddweud, "da chi, dywedwch beth sydd angen inni ei ddarparu oherwydd allwn ni ddim darllen rhwng y llinellau".'
- (Pennaeth canolfan asesu)
- 4.78 Soniodd rhai aseswyr am wrthdaro rhyngddynt ac SFE wrth gwblhau'r asesiad anghenion fel ffordd o sicrhau eu bod yn ysgrifennu asesiad anghenion seiliedig ar anghenion myfyrwyr ac nid i gadw o fewn

paramedrau'r cyllidwr. Dywedodd rhai aseswyr anghenion eu bod yn parhau i argymell yr ystod lawn o rolau sy'n ofynnol er mwyn sicrhau bod y myfyriwr yn derbyn y cymorth mae arnynt ei angen ac y mae ganddynt hawl iddo.

'Wyddom ni ddim os yw'r myfyriwr am allu cael y cymorth pan maen nhw'n mynd i'r brifysgol ... mae aseswyr i bob pwrpas yn cael eu gorfodi i anghofio anghenion er mwyn cael adroddiadau trwodd a byddai hyn yn esgeulus.' (Asesydd anghenion)

4.79 Yn ogystal, adroddodd ychydig o ddarparwyr addysg uwch eu bod yn sylwi ar ddryswch ymhlith rhai aseswyr anghenion ynghylch beth y gellir parhau i'w argymell i fyfyrwyr a ariennir gan Gyllid Myfyrwyr Cymru a gostyngiad mewn argymhellion ar gyfer rolau Band Un a Band Dau.

4.80 Nid oedd unrhyw gefnogaeth gan ymarferwyr Cymru i ddilyn y newidiadau a wnaed yn Lloegr. Mynegwyd pryderon y gellid gosod gormod o gyfrifoldeb ar y myfyriwr i drafod eu cymorth rhwng darpariaeth y Lwfansau a'r hyn a ddarperir trwy'r gwasanaeth anabledd. Roedd pryderon y byddai myfyrwyr yn mynd heb gymorth.

'Mae llawer o fyfyrwyr nad ydynt yn gwneud y cysylltiad gyda ni a'u Lwfansau ac efallai na fyddwn ein byth yn eu gweld. Felly, i'r myfyrwyr a all fod â chyfrifiadur ond heb gael eu hargymell am unrhyw gymorth anfeddygol, efallai na fydden nhw byth yn cysylltu â ni, ond fod angen yr ychydig gymorth ychwanegol hwnnw arnynt, a gaiff ei ariannu o dan rolau cymorth Band Un a Band Dau ar hyn o bryd.' (Pennaeth gwasanaethau anabledd, Cymru)

4.81 Mae cyfweiliadau gyda thimau anabledd yn y gwledydd datganoledig, yn enwedig o'r Alban, wedi adrodd bod myfyrwyr a ariennir gan SFE o dan anfantais. Mae hyn yn rhannol oherwydd y pwynt a godwyd yn gynharach ynghylch aseswyr anghenion yn gwneud tybiaethau'n ymwneud ag addasiadau rhesymol, ond hefyd oherwydd bod myfyrwyr a ariennir gan SFE yn dod heb gymorth Band Un a Band Dau.

'Oni bai eu bod yn canfod eu ffordd at wasanaethau anabledd, gallant aros o dan y radar a heb gymorth.' (Pennaeth gwasanaethau anabledd, darparwr addysg uwch yn yr Alban)

4.82 Fodd bynnag, mae'r newidiadau sydd wedi digwydd yn Lloegr ar gychwyn blwyddyn academaidd 2015/2016, yn ôl tair o brifysgolion Lloegr, wedi bod yn ysgogiad i newid o safbwynt codi blaenoriaeth yr agenda dysgu cynhwysol.

'Rhoddwyd cyllideb llawer mwy inni ddatblygu ein cymorth ac mae'r brifysgol yn symud ymlaen gyda'i dysgu cynhwysol. Mae ein dull bellach yn llawer mwy holistaidd ac rydym yn gallu darparu mwy o'r cymorth yn fewnol ac yn defnyddio'r Lwfansau ar gyfer anghenion dwysedd uwch yn unig.' (Pennaeth gwasanaethau anabledd, darparwr addysg uwch yn Lloegr)

4.83 Yn ôl pennaeth gwasanaeth o fewn un brifysgol yn Lloegr, roedd y defnydd o recordio darlithoedd, mwy o fuddsoddi mewn llogi offer gyda thechnoleg gynorthwyol, buddsoddi mewn rolau cymorth, gan gynnwys cynorthwywyr llyfrgell ac ysgrifenyddyr nodiadau, wedi cael gwared ar yr angen am gymorth a ariennir gan y Lwfansau ar gyfer Bandiau Un a Dau. Dywedodd y cynghorydd anabledd hefyd ei fod yn teimlo bod mwy o reolaeth o'r hyn y gallai ac na allai myfyriwr ei dderbyn.

'Mae'r newid hwn wedi rhoi ein myfyrwyr a fyddai'n arferol wedi derbyn y Lwfansau yn gyfwrch â'n myfyrwyr rhyngwladol.' (cynghorydd anabledd)

4.84 Mae Prifysgol Caergrawnt wedi symud oddi wrth rai elfennau o fodel darparu'r Lwfansau (yn benodol darparu mentora arbenigol a sgiliau astudio) ac wedi buddsoddi yn eu model cymorth eu hunain ar gyfer Bandiau Un i Fandiau Pedwar ac yn defnyddio'r Lwfansau ar gyfer rhai tasgau cymorth anfeddygol arbenigol Band Tri a Phedwar. Mae myfyrwyr yn dal i ymgeisio am y Lwfansau am elfennau eraill (cymorth heblaw cymorth dynol) y maent yn dal yn gymwys ar ei gyfer.

'Gyda'r holl newidiadau'n digwydd gyda'r system, penderfynasom eithrio o rai elfennau o ddarpariaeth cymorth dynol Band Tri a Phedwar trwy'r Lwfansau. Mae hyn wedi'n galluogi ni i fod yn llawer mwy ymatebol i ofynion ein myfyrwyr ac mae wedi gwella ansawdd y ddarpariaeth. Rydym yn parhau i gyflwyno cymorth dynol trwy ein cronfa fewnol o weithwyr cymorth arbenigol ac yn teimlo bod myfyrwyr yn cael gwasanaeth llawer

gwell (ac adlewyrchir hyn yn adborth ein myfyrwyr hefyd). Gallant bellach wneud cais am gymorth dynol, a'i gael, o fewn tri diwrnod yn ein prifysgol.'
(Pennaeth canolfan adnoddau anabledd)

- 4.85 Yn Lloegr, mae myfyrwyr yn cyfrannu at gost eu cyfrifiadur eu hunain ond ychydig iawn o gefnogaeth sydd i'r dull hwn gan ymarferwyr yng Nghymru. Yn ôl aseswyr anghenion a chynghorwyr anabledd, mae cymaint o amgylchiadau sy'n ei gwneud yn anodd i fyfyrwyr gael at gyfrifiaduron ffynhonnell agored ac mae rhai myfyrwyr yn dod gyda hen gyfrifiaduron gan eu rhieni neu gyda chyfrifiaduron nad ydynt yn ddigon pwerus i weithredu'r meddalwedd. Dywedodd un darparwr gwasanaethau technoleg cynorthwyol yn Lloegr fod dros 650 o fyfyrwyr wedi gohirio prynu eu hoffer am resymau'n ymwneud â fforddiadwyedd.
- 4.86 Roedd pryderon hefyd am fyfyrwr yn defnyddio hen liniaduron a gliniaduron heb yswiriant. Byddai'r broblem hon yn gwaethygu pe bai'n rhaid i fyfyrwr ddefnyddio'u gliniaduron eu hunain. Unwaith mae gliniaduron yn torri, gall myfyrwyr gael eu gadael heb liniadur na meddalwedd.
- 4.87 Roedd pryderon ychwanegol ynglŷn â model Lloegr yn ymwneud â 'rhestr cynhyrchion' gwasanaethau technoleg cynorthwyol. Mae'n rhaid i gynhyrchion gwasanaethau technoleg cynorthwyol SFE gael eu dewis o restr o eitemau y cytunwyd arni ac mae hyn yn rhwystro myfyrwyr rhag cael at y meddalwedd mwyaf buddiol. Rhoddodd aseswyr anghenion enghreifftiau o rai technolegau'n cael eu gwrthod am nad oeddent ar y rhestr. Mae'r system yng Nghymru'n llawer mwy hyblyg. Nid yw Cyllid Myfyrwyr Cymru'n gweithredu rhestr a gall myfyrwyr gael at dechnoleg newydd ac arloesol.

Darparu Cymorth y Lwfansau i Fyfyrwyr Anabl

- 4.88 Mae darpariaeth y Lwfansau yn rhannu i dri phrif faes:
- y ddarpariaeth o gymorth anfeddygol
 - cymorth gwasanaethau technoleg gynorthwyol
 - lwfansau cyffredinol.

Darparu cymorth anfeddygol

- 4.89 Mae'r model o gymorth anfeddygol a ariennir gan y Lwfansau yn seiliedig ar fod pob darparwr cymorth anfeddygol yn cael ei gomisiynu gan y Cwmni Benthyciadau i Fyfyryr i gyflwyno cymorth yn uniongyrchol i'r myfyriwr. Yng Nghymru, mae hyn yn fwy tebygol o fod yn wasanaethau anableded eu darparwr addysg uwch, sydd naill ai'n contractio gwasanaethau gydag un neu fwy o ddarparwyr cymorth anfeddygol proffesiynol neu sydd â'u staff eu hunain o fewn y tîm a all gyflwyno'r cymorth 'yn fewnol'.
- 4.90 Mae gwasanaethau cymorth anableded darparwyr addysg uwch yn gweithredu'n arferol o fewn tîm gweddol fach sy'n cynnwys pennaeth gwasanaethau anableded a nifer bach o gynghorwyr anableded sy'n gweithio'n unswydd ar ddarparu gwybodaeth a chynghor i fyfyrwr. Yng Nghymru, yn fwy felly nag yn Lloegr (yn sgil y cytundeb i eithrio o'r drefn o ddau ddyfynbris ar gyfer darparwyr cymorth anfeddygol), caiff cymorth y Lwfansau ei gydgysylltu a'i gyflwyno trwy'r ganolfan gwasanaethau anableded. Caiff y ddarpariaeth o gymorth anfeddygol ei chyflwyno gan weithwyr proffesiynol penodedig, sydd fel arfer yn cael eu cyflogi ar drefniant contract dim oriau. Gall hyn gynnwys cynorthwydd sgiliau astudio, ysgrifenyddwr nodiadau, tiwtoriaid arbenigol, ymarferwyr iechyd meddwl a mentoriaid. Caiff gwasanaethau eraill, er enghraifft, Dehonglwyr Iaith Arwyddion Prydain (BSL) eu defnyddio fel bo'r angen gan fyfyrwr.
- 4.91 Mae'r tirwedd, yn enwedig i ddarparwyr addysg uwch sy'n cefnogi niferoedd mawr o fyfyrwr a ariennir gan Gyllid Myfyrwr Cymru ac SFE, wedi dod yn gymhleth. Roedd penaethiaid gwasanaethau yn ymdrechu i gynnal carfan benodedig o weithwyr proffesiynol y mae'r gwasanaeth wedi datblygu perthynas gref gyda hwy a rhai y gellid ymddiried ynddynt i gyflawni gwaith o ansawdd uchel. Fodd bynnag, nid oedd hyn bob amser yn bosibl yn sgil y newid yn natur y darparu o ganlyniad i'r ddarpariaeth dau ddyfynbris/y dewis rhataf sy'n gweithredu yn Lloegr ar gyfer myfyrwr a gaiff eu hariannu gan SFE. Roedd darparwyr addysg uwch sydd ymhellach i ffwrdd o'r ffiniau a gyda llai o fyfyrwr a gaiff eu hariannu gan SFE yn adrodd am wasanaeth nas tarfydd arno i'r fath raddau.

- 4.92 I fyfyrwyr SFE, gall y tirwedd fod yn fwy cymhleth a gall y ddarpariaeth fod ymhellach i ffwrdd. Yn ôl rhai darparwyr addysg uwch, mae darparwyr cenedlaethol yn ei chael hi'n anodd cyflwyno'r ystod lawn o wasanaethau yn hyfyw mewn darparwyr addysg uwch bach (gyda niferoedd is o fyfyrwyr), ee Aberystwyth a Bangor. Mae hyn yn creu problemau i fyfyrwyr sy'n cael eu hariannu gan SFE yn enwedig lle gall y darparwr a argymhellir fod wedi'i leoli y tu allan i Gymru. O ganlyniad, mae rhai myfyrwyr nad ydynt yn derbyn y cymorth, neu yn achos un fyfyrwraig y siaradwyd â hi, cafodd amser teithio ei dynnu o'r oriau a argymhellwyd ar ei chyfer.
- 4.93 Yn ôl un darparwr cymorth anfeddygol a gwasanaethau technoleg gynorthwyol, nid yw cronfa ddata Grŵp Sicrhau Ansawdd y Lwfansau o ddarparwyr yn roi gwybodaeth ddigonol ynghylch lle gall darparwyr gyflwyno cymorth.
- 'Rydym yn cyflwyno darpariaeth gwasanaethau technoleg gynorthwyol a chymorth anfeddygol, mae'r cyntaf ledled y Deyrnas Unedig a'r ail yn cael ei gyflwyno'n lleol, ond nid yw'r gronfa ddata yn ein galluogi ni i wahaniaethu rhwng y ddau a dim ond pe byddai'r asesydd wedi darllen y sylwadau am ein darpariaeth y byddent yn gwybod.' (Darparwr)
- 4.94 Mae'r system sy'n gweithredu yng Nghymru lle gellir argymhell darparwyr addysg uwch fel yr unig ddarparwr ar gyfer cymorth anfeddygol yn ymddangos fel pe bai yn ddull mwy effeithlon ac effeithiol o sicrhau bod myfyrwyr yn cael y cymorth mae arnynt ei angen. Po fwyaf lleol yr ymateb, a'r mwyaf mae wedi'i deilwra ar gyfer anghenion myfyrwyr, y mwyaf y gellir sicrhau gwasanaethau cymorth myfyrwyr fod myfyrwyr yn cael y cymorth mae arnynt ei angen.
- 4.95 Os digwydd unrhyw oedi neu anawsterau wrth i fyfyrwyr gael at gymorth y Lwfansau, roedd darparwyr addysg uwch yn darparu'r cymorth angenrheidiol ac yn hawlio cost y cymorth hwnnw yn ôl unwaith oedd y myfyriwr wedi derbyn y Lwfans roedd ganddynt hawl iddo. Yn ôl Penaethiaid Gwasanaeth nid yw pob myfyriwr yn llwyddiannus gyda'u hawliadau ac nid yw'r hawliau i gyd yn talu am gost y cymorth, ac felly yn rhoi pwysau ar y gwasanaethau a ddarperir gan y gwasanaeth cymorth anabled.

- 4.96 Gall y cymorth a gomisiynir trwy'r Lwfansau or-symleiddio anabledd ac, felly, cymorth. Mae canllawiau Adran Addysg Lloegr sy'n awgrymu y gall myfyrwyr â chyflyrau yn y sbectwm awtistig dderbyn cymorth gan fentor arbenigol ond na all myfyrwyr â dyslecsia wneud hynny, yn gor-symleiddio anghenion myfyrwyr.
- 4.97 Dywedodd timau cymorth anabledd fod gan lawer o fyfyrwyr fwy nag un anabledd yr un pryd sy'n effeithio'n niweidiol ar eu gallu i gael at y cwricwlwm yn llwyddiannus, o gymharu â'u cyfoedion nad ydynt yn anabl. Er enghraifft, mae gan fyfyrwyr sydd ag anawsterau dysgu penodol, cyflyrau yn y sbectwm awtistig, cyflyrau iechyd meddwl, cyflyrau corfforol a/neu meddygol, anghenion astudio cymhleth cysylltiedig ag anabledd, ond nid yw'r anghenion hyn yn cael eu cefnogi'n llawn trwy'r Lwfansau. Dywedodd llawer o fyfyrwyr a holwyd am broblemau wrth gaffael, adalw a chadw gwybodaeth, yn y ffurf ysgrifenedig a llafar, ac am anawsterau wrth edrych yn ôl a dadansoddi eu gwaith eu hunain yn feirniadol. Er enghraifft, roedd hyn yn ymwneud ag agweddau gwybyddol, gan gynnwys talu sylw, cof (storio, cadw a threfnu gwybodaeth); anawsterau mwy penodol o ran rheoli amser a threfnu; darllen, cymryd nodiadau a mynegi syniadau yn ysgrifenedig. Mae tiwtoriaid arbenigol yn rhan hanfodol o oresgyn yr heriau hyn, wrth helpu myfyrwyr i ddatblygu amrywiaeth o strategaethau a sgiliau trwy sesiynau tiwtorial.
- 4.98 Yn ôl ymarferwyr, mae gorbryder a thymer isel yn ychwanegu at gymhlethdod anghenion astudio myfyrwyr (a all newid yn aml) a strategaethau cymorth. Er bod myfyrwyr wedi derbyn y Lwfansau, roedd tiwtoriaid arbenigol o fewn gwasanaethau anabledd darparwyr addysg uwch yn ymdrechi i gydgyssylltu gwasanaethau gydag ymarferwyr anabledd eraill, ac ar adegau, tiwtoriaid academaidd, i rannu anghenion dysgwyr ac i gynnig cysondeb cymorth y tu hwnt i'r hyn a ariennir gan y Lwfansau.

'Rydym yn gweithredu rhwydwaith o academyddion ar draws y brifysgol sydd i gyd yn gweithio o amgylch cynhwysiant, gan edrych ar angen myfyrwyr anabl er mwyn cael dull cyson o weithredu.' (Tiwtor arbenigol)

- 4.99 Mae gwasanaethau anabledd yn ceisio mynd ati i annog myfyrwyr i dderbyn eu cymorth, er mwyn sicrhau y gallant ddygymod â gofynion eu hastudiaethau ac y gellir gwneud hawliadau gan y darparwr addysg uwch i'r cwmni cyllid myfyrwyr am y gwasanaethau a ddarparwyd. Mynegwyd rhai rhwystredigaethau yn ymwneud â phroses hirfaith wrth ymdrin ag ymholiadau ynghylch anfonebau. Roedd dryswch yn aml ynghylch pa dystiolaeth oedd ei angen pan nad oedd myfyrwyr yn bresennol mewn sesiwn cymorth heb unrhyw rybudd blaenorol wedi ei roi i'r tîm anabledd a phan na chafwyd llofnod yn profi'r hawl i gymorth.
- 4.100 Gall y broses hon gymryd llawer o amser i wasanaethau cymorth anabledd ac mae'n rhwystredig iawn pan fo anghydfod ynghylch hawliadau, ond mae'n rhaid i staff gael eu talu ac mae pwysau cyson i gadw'r profiad sydd ei angen ar wasanaethau cymorth anabledd.
- 4.101 Soniodd rhai darparwyr addysg uwch llai hefyd am straen sylweddol ar eu gwasanaethau i ddarparu cymorth i fyfyrwyr heb Lwfansau.
- 'Mae ein gwasanaeth yn y coch ac rydym yn cael pwysau cyson oddi uchod i gefnogi myfyrwyr [Cyllid Myfyrwyr Cymru] dim ond pan mae ganddynt eu Lwfansau i Fyfyrwyr Anabl.' (Pennaeth gwasanaethau anabledd)
- 4.102 Roedd darparwyr addysg uwch yn cytuno y byddai gwasanaethau'n cael eu rhoi mewn perygl pe bai Cyllid Myfyrwyr Cymru yn gwneud yr un penderfyniad i ddiddymu cyllid ar gyfer Bandiau Un a Dau, oni bai fod darparwyr addysg uwch yn cael cyllid ychwanegol.
- 4.103 Roedd rhywfaint o gefnogaeth i system seiliedig ar bremiwm a fyddai'n gwneud cynllunio strategol ar gyfer myfyrwyr anabl/myfyrwyr ag anghenion dysgu ychwanegol ar lefel sefydliadol, o ran eu gallu i ymateb a gwneud mân addasiadau, heb y graddau o fiwrocratiaeth sy'n bod ar hyn o bryd. Roedd pryderon ynghylch a fyddai'r cyllid hwn yn sicr ac roedd yn well gan y rhai a gyfwelwyd gymysgedd o gyllid premiwm wedi'i neilltuo a chyllid unigolledig y Lwfansau.

4.104 Roedd pryderon sylweddol ynghylch effaith gofynion proffesiynol Grŵp Sicrhau Ansawdd y Lwfansau ar y graddau posibl y gallai rhai ymarferwyr, gan gynnwys mentoriaid a thiwtoriaid arbenigol, fod ar gael.

‘Rwyf wedi gorfod recriwtio yn allanol yn lle defnyddio’r person rwyf wedi’i ddefnyddio dros y pedair blynedd ddiwethaf sydd â chyfoeth o brofiad o weithio gyda phobl fyddar ond nad oes arni eisiau mynd am y cymhwyster.’ (Darparwr cymorth anfeddygol yn Lloegr)

4.105 Er bod rhesymau clir wedi eu rhoi gan randdeiliaid allweddol ynghylch pam/sut y nodwyd meini prawf gweithredu i weithwyr proffesiynol, roedd llawer o ddarparwyr cymorth anfeddygol thimau cymorth anabledd wedi dadlau y dylid bod wedi ystyried profiad.

4.106 Er nad yw Llywodraeth Cymru’n gofyn i ddarparwyr cymorth anfeddygol fod wedi eu rhestru gyda’r Grŵp Sicrhau Ansawdd, mae hyn yn cael effaith ar eu staff gan fod eu timau’n darparu cymorth i fyfyrwyr a gaiff eu hariannu gan SFE yn ogystal, ac felly mae rhaid iddynt fod wedi eu cofrestru. Roedd hyn yn fwy o bryder i ddarparwyr addysg uwch mewn rhai ardaloedd llai poblog o Gymru.

4.107 Yn ôl darparwyr addysg uwch, gall myfyrwyr sy’n dymuno derbyn cymorth anfeddygol trwy gyfrwng y Gymraeg gael y cymorth y mae ganddynt hawl iddo ar hyn o bryd. Dywedodd darparwyr addysg uwch fod ganddynt adnoddau ac arbenigedd digonol i gynnig y cymorth hwn. Fodd bynnag, mae’r gymysgedd o gymorth anfeddygol ar y campws wedi newid yn sgil darparwyr a ariennir gan SFE yn cynnig gwasanaethau rhatach na darparwyr gwasanaethau Cymru/trefniadau presennol darparwyr addysg uwch. Mae bellach ddarparwyr sy’n cyflwyno gwasanaethau i fyfyrwyr a gaiff eu hariannu yng Nghymru na allant mwyach gyflwyno’r un gwasanaethau i fyfyrwyr a gaiff eu hariannu gan SFE.

‘Mae gennym lawer o wahanol ddarparwyr ar y campws yn sgil darparwr mawr o Loegr yn cynnig prisiau is na’n darpariaeth flaenorol.’ (Pennaeth gwasanaethau anabledd)

Darparu cymorth y Lwfansau yn yr Alban a Gogledd Iwerddon

4.108 Mae model cymysg o ddarparu cymorth anfeddygol yn yr Alban.

- Mae rhai darparwyr addysg uwch (ee Caeredin ac Ystrad Clud) yn cyflogi eu gweithwyr cymorth anfeddygol eu hunain ac i sicrhau ansawdd, mae staff yn destun proses recriwtio gadarn ac yn cael goruchwyliaeth reolaidd gyda'u rheolwr llinell
- Mae rhai darparwyr addysg uwch (ee Glasgow a St Andrews) yn defnyddio darparwyr allanol, a benodir trwy broses gaffael, ar gyfer rhai, neu'r holl, rolau cymorth anfeddygol
- Mae rhai darparwyr addysg uwch (pedwar ar hyn o bryd) wedi cofrestru gyda Grŵp Sicrhau Ansawdd y Lwfansau ar gyfer rhywfaint neu'r cyfan o'r ddarpariaeth cymorth anfeddygol i'w myfyrwyr sy'n hanu o Loegr na fyddai costau eu cymorth yn cael eu had-dalu heb fod wedi cofrestru gyda'r Grŵp.

4.109 Yn yr un modd, yng Ngogledd Iwerddon, delir cofrestr o ddarparwyr cymorth anfeddygol gan ddarparwyr addysg uwch a chaiff ansawdd eu darpariaeth ei fonitro trwy gytundebau lefel gwasanaeth. Ymddengys fod y modelau sydd ar waith yn yr Alban ac yng Ngogledd Iwerddon yn symlach (o bosibl am fod llai o ddarparwyr addysg uwch a darparwyr cymorth). Fodd bynnag, mae Grŵp Sicrhau Ansawdd y Lwfansau yn effeithio ar eu gwasanaethau i fyfyrwyr a gaiff eu hariannu gan SFE ac mae deialog barhaus ynghylch y gweithdrefnau sicrhau ansawdd mwyaf addas yn yr Alban ar gyfer darparu cymorth anfeddygol.

Darparu gwasanaethau technoleg gynorthwyol

4.110 Fe wnaeth darparwyr gwasanaethau technoleg gynorthwyol yr ymgynghorwyd â hwy ac sy'n gweithredu ledled y Deyrnas Unedig fynegi pryderon gyda'r system a'u gallu i ddarparu gwasanaethau i gyrff cyllid myfyrwyr heb hefyd gyflwyno model busnes-i-fusnes. Mae gostyngiad wedi bod yn y nifer o ddarparwyr gwasanaethau technoleg gynorthwyol o 21 i 8 oherwydd bod cyflenwyr yn ei chael yn anodd gwneud i'r busnes weithio.

'Oherwydd y rheolau am y dyfynbrisiau rhataf, mae pawb yn gyrru eu costau i lawr, ond mae pwynt yn dod pan na allwch chi eu gostwng dim

pellach ac mae busnesau wedi penderfynu rhoi'r gorau iddi.' (Darparwr gwasanaethau technoleg gynorthwyol)

- 4.111 Roedd darparwyr a gwasanaethau anabledd yn bryderus am effaith yr arferion caffael ar ansawdd ac ar brofiad myfyrwyr. Ymddengys fod diffyg hyder cyffredinol yng Ngrŵp Sicrhau Ansawdd y Lwfansau o safbwynt gwarantu ansawdd cymorth i fyfyrwyr.
- 4.112 Roedd un o'r pryderon yn ymwneud â'r rhaniad rhwng cyflenwyr a oedd yn darparu'r cyfrifiaduron a chyflenwyr oedd yn darparu'r hyfforddiant. Dywedodd un cyflenwr gwasanaethau technoleg gynorthwyol eu bod yn rhoi sesiwn ymgyfarwyddo i fyfyrwyr wrth osod yr offer, a allai gynnwys cyflwyniad i'r meddalwedd a lwythwyd i'r peiriant, ond na allai hyn ddatblygu'n sesiwn hyfforddiant llawn gan fod darparwr arall wedi ei gomisiynu i gyflwyno'r hyfforddiant. Gallai hyn fod yn un o'r rhesymau dros y niferoedd bach sy'n manteisio ar sesiynau hyfforddi.
- 4.113 Dangosodd data arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrwyr fod y mwyafrif o fyfyrwyr yn fodlon gyda'r broses gyda dros 70 y cant yn dweud bod gosod a ffurfweddu'r offer yn cyrraedd eu disgwyliadau, ond roedd 12 y cant yn anghytuno. Roedd y rhesymau pam nad oedd yn cyrraedd eu disgwyliadau yn ymwneud â chyfathrebu gwael a diffyg gofal a sylw i fanylion y meddalwedd a dyrannu amser addas ar gyfer yr hyfforddiant.

'Mae'n cymryd yn hirach imi ddeall pethau; roedd arna i angen mwy o wersi ac fe fyddwn i wedi elwa o ddiweddariadau rheolaidd dros gwrs fy astudiaethau.' (Myfyriwr)

- 4.114 Roedd awgrym cryf ymysg llawer o ymarferwyr fod rhai pecynnau meddalwedd yn cael eu tanddefnyddio oherwydd nad oedd myfyrwyr yn gwybod sut i'w defnyddio. Ceisiodd un brifysgol sicrhau bod mentoriaid a thiwtoriaid yn deall sut mae technoleg gynorthwyol yn gweithio ac yn helpu cefnogi myfyrwyr wrth ddefnyddio'r meddalwedd yn ystod eu hastudiaethau.
- 4.115 Roedd ychydig o farnau, ond y rheini'n rhai gwybodus, ynghylch cydraddoldeb darpariaeth gwasanaethau technoleg gynorthwyol i'r rheini a oedd yn dymuno cyfathrebu yn y Gymraeg. Mae'r meddalwedd Texthelp Read and Write wedi bod yn broblem i rai myfyrwyr, nad ydynt wedi cael ei

gael i ddarllen yn ôl yn y Gymraeg. Er bod hyn yn bosibl, mae'n dibynnu ar yr asesydd bennu lleisiau newydd. Dylai aseswyr wybod am hyn trwy ymchwil a rhwydweithio, ond efallai nad yw canolfannau y tu allan i Gymru a darparwyr addysg uwch Cymraeg wedi derbyn yr wybodaeth hon. Yn ogystal, fe wnaed sylwadau am ddiffyg fersiwn Gymraeg o Dragon Naturally Speaking ar gael ar hyn o bryd.

- 4.116 Rhoddodd un darparwr addysg uwch hanes eu darpariaeth fewnol flaenorol o wasanaethau technoleg gynorthwyol a oedd yn gallu cynnig hyfforddiant gosod cyfrifiaduron a meddalwedd yn y Gymraeg, ond bu'n rhaid iddynt roi'r gorau i'w gwasanaeth gan na allai gystadlu ar bris.

Cyllid ar gyfer lwfansau cyffredinol

- 4.117 Fe wnaeth amryw o fyfyrwyr dynnu sylw at bryderon am y broses o hawlio'n ôl am eitemau'r oeddent wedi'u prynu. Soniodd rhai myfyrwyr am oedi wrth brynu eitemau'r oedd arnynt eu hangen ar gyfer eu hastudiaethau oherwydd na allent fforddio bod heb yr arian. Fe wnaeth eraill ddisgrifio ansicrwydd ynghylch sut i wneud hawliad.

'Dyfarnwyd grant cyllid imi ar gyfer papur ac inc, ond mae'n rhaid imi brynu'r eitemau yn gyntaf ac wedyn hawlio'n ôl yn erbyn y grant yma. Mae'r broses hon yn cymryd pump i chwe wythnos. Dw i'n tueddu i wneud archebion mawr, ond mae'r gost tua £50 am un archeb o inc. Mae hyn yn golygu y gallaf fod ar fy ngholled yn sylweddol am gyfnod hir o amser.'
(Myfyriwr)

- 4.118 Soniodd myfyrwyr a gwasanaethau cymorth anabledde hefyd am yr anawsterau a gaiff myfyrwyr wrth ddefnyddio gwasanaethau tacsï, anawsterau wrth wneud trefniant hirdymor gyda chwmnïau tacsï ac wedyn myfyrwyr yn gorfod dal gafael ar bob derbynneb unigol i hawlio'n ôl yr arian a gafodd ei wario.

Crynodeb o'r canfyddiadau allweddol

- 4.119 Mae'r adran hon wedi tynnu sylw at y pryderon allweddol a godwyd gan ymarferwyr a rhai rhanddeiliaid ynghylch natur dameidiog y broses ymgeisio a dyfarnu. Mae'r system, yn enwedig yn Lloegr, yn dod yn fwyfwy cymhleth a

thameidiog ac er bod y broses yng Nghymru yn ymddangos yn symlach, mae'r cymhlethdodau a'r rhwystredigaethau o ganlyniad i hynny yn dal i fod yn amlwg. Roedd pawb a gyfwelwyd yn gwerthfawrogi'r Lwfansau i Fyfyrywyr Anabl ac yn deall sut a pham roedd y broses wedi esblygu fel hyn, ond roeddent yn bryderus fod y model o gael at y Lwfansau yn gweithredu'r tu allan i'r cyd-destun dysgu a'r tu allan i dimau cymorth y tîm anabledd. Mae tystiolaeth anecdotaidd fod y systemau sy'n gweithredu yn yr Alban a Gogledd Iwerddon yn symlach.

5. Canfyddiadau Allweddol: Manteision y Lwfansau i fyfyrwyr ag anableddau

5.1 Fe wnaeth myfyrwyr yr ymgynghorwyd â hwy fel rhan o'r ymchwil ddarparu data cyfoethog ar yr amrywiaeth o gymorth roeddent yn ei dderbyn a'r effaith a gafodd hyn ar eu hastudiaethau. Yn ddieithriad, roedd y cymorth yn cael ei werthfawrogi'n fawr gan fyfyrwyr pan oeddent yn ei dderbyn a dywedodd pawb y byddai bod hebdo wedi cael effaith negyddol ar eu canlyniadau. Ni roddir sylw yn yr adran hon i'r pryderon a godwyd eisoes ynghylch y broses. Mae'r adran hon yn manylu ar brofiadau myfyrwyr o'r cymorth, pa wahaniaeth a wnaeth i'w profiad dysgu ac yn y pen draw, i'w perfformiad.

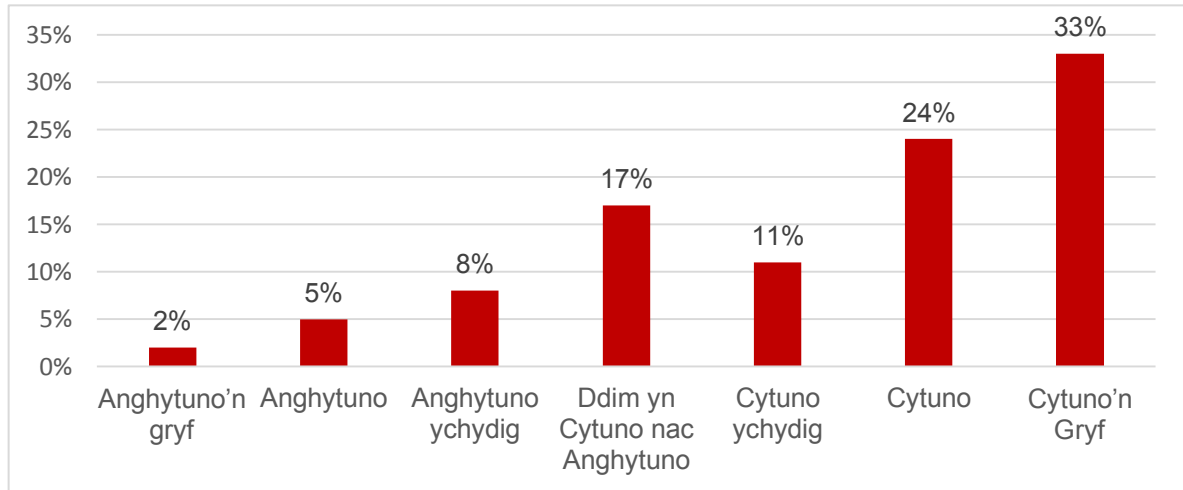
5.2 Trafodir y canfyddiadau o dan y penawdau canlynol:

- manteision cyffredinol y cymorth
- y defnydd a wnaed o'r lwfans cyffredin a'r costau teithio.

Manteision cymorth

5.3 Dengys Ffigur 5.1 fod y mwyafrif o fyfyrwyr a ymatebodd i arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrwyr eu bod yn cytuno na fyddent, heb gymorth y Lwfansau, wedi gallu cwblhau ymrwymadau eu hastudiaethau (68 y cant). Roedd mymryn llai na dau o bob pump nad oeddent yn cytuno nac anghytuno (17 y cant).

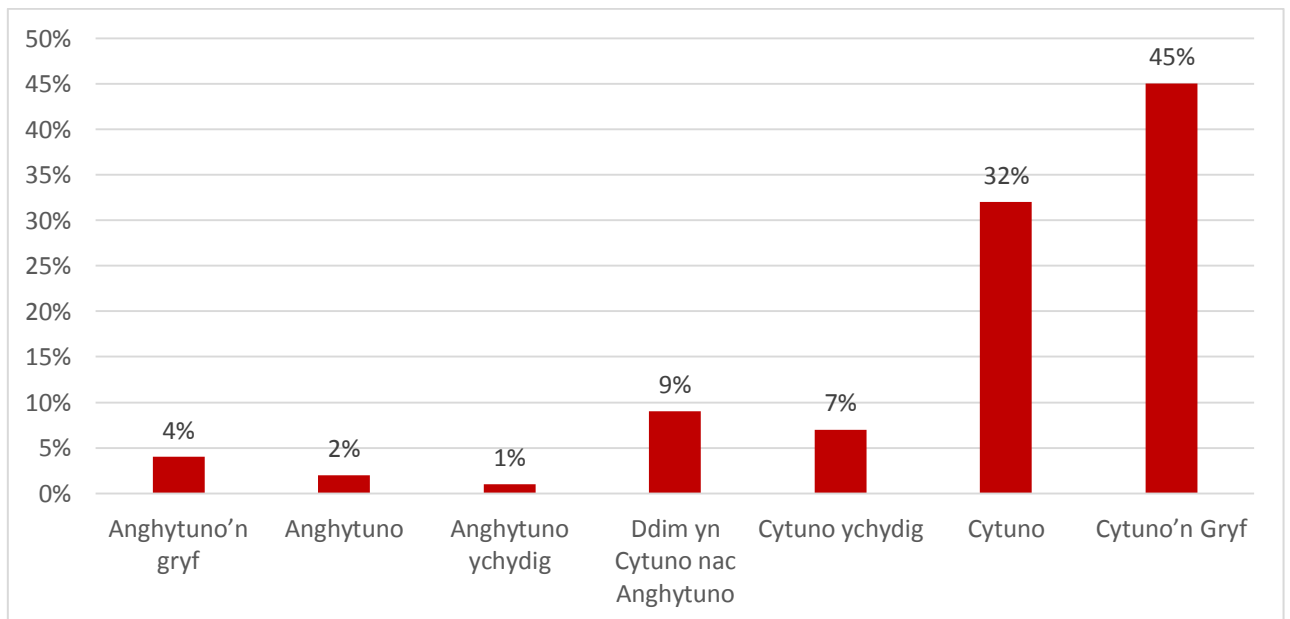
Ffigur 5.1: I ba raddau ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r datganiadau canlynol ynghylch effaith cymorth eich Lwfansau ar eich cwrs presennol? Heb gymorth y Lwfansau i Fyfyrrwyr Anabl, ni fyddwn wedi gallu cwblhau ymrwymïadau fy astudiaethau.

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthycïadau i Fyfyrrwyr 2016/17
Sail: 229

5.4 Roedd y mwyafrif o fyfyrrwyr (84 y cant) yn cytuno bod cymorth y Lwfansau wedi cael effaith cadarnhaol sylweddol ar eu perfformiad cyffredinol (gweler Ffigur 5.2)

Ffigur 5.2: I ba raddau ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r datganiadau canlynol ynghylch effaith cymorth eich Lwfansau i Fyfyrrwyr Anabl ar eich cwrs presennol? Teimlaf fod y cymorth yn cael effaith cadarnhaol sylweddol ar fy mherfformiad cyffredinol ar fy nghwrs.

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthycïadau i Fyfyrrwyr 2016/17
Sail: 229

5.5 Ailadroddwyd hyn yn y cyfweiliadau ansoddol, lle dywedwyd mai perfformiad oedd y ffactor mwyaf y credai myfyrwyr fod y Lwfansau wedi cael effaith arno.

Ffigur 5.3: Barn myfyrwyr ar effaith y Lwfansau i Fyfirwyr Anabl ar eu perfformiad

'Fy ngradd uchaf ar aseiniad cyn cael cymorth oedd 48%; fy ngradd isaf ar aseiniad ers cyflwyno'r cymorth oedd 54%. Mae'r prawf yn fy ngraddau.'

'Fe wnaeth y cymorth fy ngalluogi i lwyddo. Fe ges i radd ddosbarth da ac fe wnaeth hyn fy ngalluogi i fynd ymlaen i astudiaethau ôl-radd.'

'Fe allaf bellach adael gyda gradd ddosbarth Cyntaf oherwydd cymorth fy nhiwtor.'

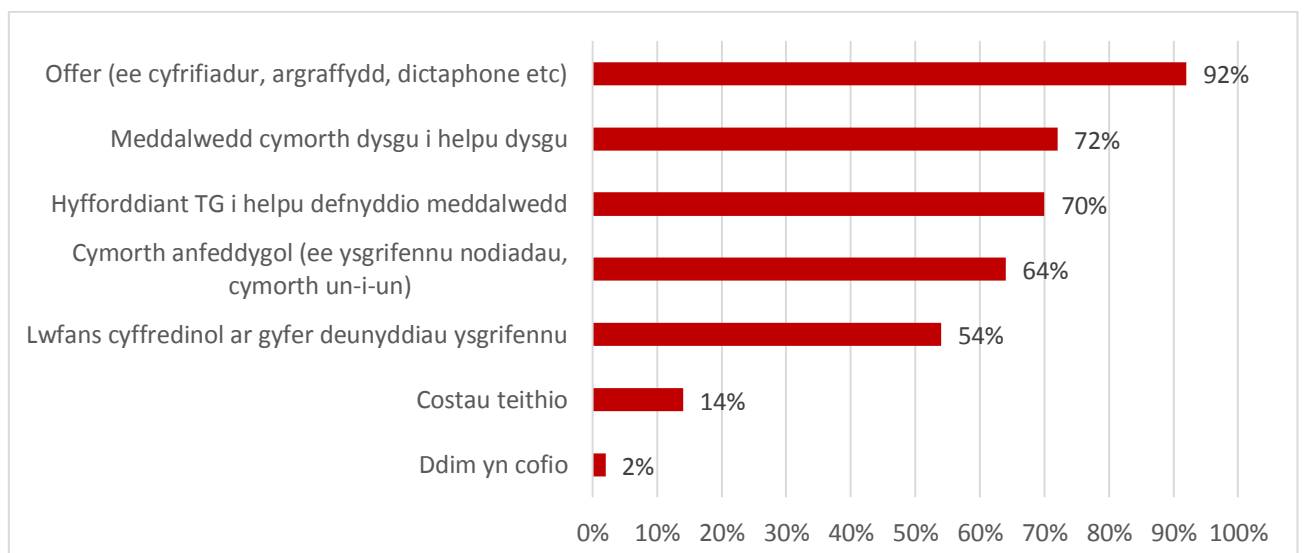
'O'n blwyddyn gyntaf i'm blwyddyn olaf, gallwch weld bod y newidiadau yn fy ngraddau yn welliant cyson a pharhaus.'

'Dw i'n perfformio'n well oherwydd y Lwfans. Pe na fyddwn yn eu cael, fe fyddwn i'n llawer pellach ar ôl; dw i ar ôl fel y mae, ond byddwn yn llawer pellach y tu ôl hebdo. Byddai'n galetach dal i fyny heb y Lwfansau.'

Ffynhonnell: Cyfweiliadau YCL

5.6 Yn arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr, gofynnwyd i fyfirwyr wneud sylwadau am y math o gymorth a'r effaith y cafodd y cymorth hwn ar eu profiad dysgu. Dangosir dadansoddiad o'r cymorth yn Ffigur 5.4.

Ffigur 5.4: Pa fath o gymorth y Lwfansau i Fyfirwyr Anabl ydych chi wedi cael cyllid ar ei gyfer?

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr 2016/17
Sail: 229

- 5.7 Roedd y mwyafrif o fyfyrwyr wedi derbyn offer (92 y cant), roedd 72 y cant wedi derbyn meddalwedd ac roedd 70 y cant pellach wedi derbyn yr hyfforddiant i ddefnyddio'r meddalwedd. Roedd 64 y cant wedi derbyn cymorth anfeddygol a 54 y cant wedi derbyn lwfans cyffredinol. Dyfarnwyd cyllid ar gyfer costau teithio i lai na un o bob pump o'r myfyrwyr (14 y cant).
- 5.8 Derbyniodd myfyrwyr amrywiaeth o offer i helpu gyda'u hastudiaethau. Roedd y rhain yn cynnwys:
- Dictaffonau
 - gliniaduron gydag amrywiaeth o feddalwedd gan gynnwys meddalwedd adnabod llais, darllenwyr sgrin, meddalwedd mapio meddwl, meddalwedd sgrin hollt i gymryd nodiadau
 - troshaenau lliw a sbectol benodol fanwl wedi'u tintio.
- 5.9 Roedd myfyrwyr oedd ag amrywiaeth o anghenion, ond yn enwedig anawsterau dysgu penodol, yn defnyddio technoleg gynorthwyol i'w helpu hwy wneud nodiadau darlithoedd, strwythuro eu meddyliau a chasglu tystiolaeth ar gyfer traethodau. O gyfuno hyn â chymorth gan diwtor sgiliau astudio neu gynorthwydd astudio, fe wnaeth myfyrwyr nodi effaith sylweddol ar eu perfformiad.
- 5.10 Roedd technoleg gynorthwyol yn bwysig i fyfyrwyr oedd ag amrywiaeth helaeth o anabledau (gweler ffigur 5.5 fel enghraifft).

Ffigur: 5.5: Effaith gwasanaethau technoleg gynorthwyol ar allu myfyrwraig i barhau ei chwrs

Bryony*

Mae gan Bryony dyslecsia, ADHD a gorbryder. Roedd ei hanghenion dwys yn golygu heriau i Bryony o ran ei gallu i drefnu ei gwaith, meddwl yn feirniadol am ei chynnyrch a gorffen gwaith mewn pryd.

Argymhellwyd gliniadur a meddalwedd i Bryony a oedd yn eu canfod i fod yn amhrisiadwy iddo. Fe wnaeth darparu gliniadur gyda thechnoleg cynorthwyol ei helpu i gwblhau ei gwaith cwrs.

Argymhellwyd amrywiaeth o feddalwedd iddi gan gynnwys Mind Map a Dragon. Fe wnaeth hyn ei helpu i drefnu ei meddyliau a chael ei syniadau i lawr ar bapur.

'Dw i'n ei chael hi'n anodd ysgrifennu mor gyflym ag ydw i'n meddwl ac mae'r offer yma wedi bod yn fanna o'r nef imi. Dw i wrth fy modd gyda Mind Map, mae'n addas ar gyfer y ffordd dw i'n meddwl ac fe allaf weld y cysylltiadau o fewn fy meddwl. Dw i wrth fy modd gyda Dragon hefyd, mae wedi fy helpu wrth ddangos fy syniadau i'm cynorthwydd astudio.' (Bryony)

Cafodd Bryony gymorth gan gynorthwydd astudio a thiwtor sgiliau astudio un-i-un arbenigol a wyddai hefyd sut i ddefnyddio'r meddalwedd a gallai helpu Bryony fanteisio i'r eithaf ar yr offeryn.

'Mae hyn wedi golygu fy mod i, pan dw i'n mynd yn ôl adref ar ôl bod trwy bopeth gyda'm tiwtor, yn fwy abl i weithio arno i gyd gartref. Mae wedi bod yn wirioneddol wych a fyddwn i ddim wedi gallu bod yma heb yr holl gymorth hwn.' (Bryony)

Ffynhonnell: Cyfweiliad YCL

*Mae pob enw wedi cael ei newid fel na ellir adnabod neb

5.11 Roedd dros dri allan o bump o fyfyrwyr wedi derbyn cymorth gan ddarparwyr cymorth anfeddygol. Roedd myfyrwyr y cyfwelwyd â hwy trwy'r ymgynghoriadau ansoddol (cyfweiliadau un-i-un a grwpiau ffocws) a oedd wedi derbyn cymorth gan ddarparwyr anfeddygol wedi derbyn cymorth a oedd yn amrywio o diwtoriaid sgiliau astudio, tiwtoriaid arbenigol a mentoriaid. Cafodd y mwyafrif o fyfyrwyr y cyfwelwyd â hwy gymorth anfeddygol rolau Band Un, Band Dau a Band Pedwar, er bod un myfyriwr a oedd â nam ar y golwg a'r clyw wedi cael rôl Band Tri. Caiff gwerth rhai o'r rolau o fewn y bandiau hyn eu trafod mewn mwy o fanylder isod.

Gweithwyr cymorth sgiliau astudio un-i-un arbenigol

5.12 Dywedodd myfyrwyr bod gweithwyr cymorth sgiliau astudio un-i-un wedi eu helpu hwy i ddysgu am sut i reoli eu hanabledd, sut i wella eu sgiliau hunan-astudio a rheolaeth gyffredinol eu hastudiaethau. Dywedodd myfyrwyr amdanynt eu hunain yn dysgu sgiliau i ymdrin â'u hanghenion penodol a

wnaeth, mewn llawer o achosion, arwain at effeithiau mwy hirdymor. Mae Ffigur 5.6 yn manylu ar rai o'u sylwadau.

Ffigur 5.6: Barn myfyrwyr ar werth cymorth anfeddygol

'Oherwydd y tiwtor, mae fy ngwaith bellach â mwy o sglein; mae'r tiwtor wedi fy helpu i ail-fframio fy meddwl.'

'Dw i wedi mynd o fod yn anniben ac anhrefnus i fod yn drefnus ac yn ymwybodol o reoli amser. Fe wnes i ddysgu'r sgiliau hyn. Ni fyddai'r hyn oeddwn i yn 18 oed wedi gallu gweithio mewn bywyd go-iawn. Dw i bellach yn gwneud fy ngradd Meistr mewn seicoleg ac yn gweithio yn y brifysgol, yn mentora myfyrwyr.'

'Dw i'n cyfarfod fy nhwtor yn wythnosol. Roedd ein cyfarfod cychwynnol yn cynnwys rhoi fy aseiniadau a'm hasesiadau i mewn i'w dyddiadur, ac wedyn, rydym wedi bod yn cynllunio sut i dorri'r aseiniadau hyn i lawr a'r strwythuro gyda'i gilydd.'

'Mae fy nhwtor yn fy helpu i ehangu fy ngeirfa, cyfeirio, atalnodi, gramadeg a strwythur.'

Ffynhonnell: Cyfweiliadau YCL

5.13 Roedd datblygu'r sgiliau hyn, ac o ganlyniad, gwella graddau, yn gwella hyder myfyrwyr. Roedd nifer o'r myfyrwyr a gyfwelwyd yn ansicr a fyddent yn gallu astudio ar lefel addysg uwch, ond roedd y Lwfansau wedi rhoi iddynt yr arfau i lwyddo.

'Mae wedi rhoi rhywbeth imi ddisgyn yn ôl arno. Mae'n gwneud imi deimlo'n ddiogel pan ydw i'n ei chael yn anodd. Yn y coleg, ro'n i'n derbyn nad oeddwn yn dda am wneud traethodau ac na fyddwn i'n cael graddau da, ond wedyn fe wnes i boeni nad oedd fy ngwybodaeth a'm sgiliau am fod yn ddigon da i'r brifysgol. Mae'r cymorth wedi rhoi hyder imi ac wedi fy ngalluogi i beidio â phoeni. Hebdo, fe fyddai fy ngraddau yn waeth ac fe fyddwn i wedi crafu trwodd, yn hytrach na gwneud yn dda.' (Myfyriwr â dyslecsia)

Mentoriaid arbenigol

5.14 Roedd nifer o fyfyrwyr y cyfwelwyd â hwy â phroblemau iechyd meddwl, a oedd yn effeithio ar eu gallu i gymryd rhan yn eu hastudiaethau. Roedd mentoriaid yn rhywun i droi atynt yn ystod amserau anodd, ac yn rhywun a allai eu hannog i barhau â'u hastudiaethau, pan na fyddant efallai'n teimlo fel petaent yn gallu. Fe wnaeth mentoriaid wahaniaeth arwyddocaol i nifer o unigolion.

'Mae'r cymorth yn fy nghadw i fynd ac yn fy symbylu. Weithiau, dyma'r unig gysylltiad dw i'n ei gael gyda bod dynol yn yr wythnos. Dw i ar fy mhen fy hun yn llwyr.' (Myfyriwr â gorbryder, iselder ac osteoarthritis)

'Mae'r mentor wedi bod yn dda mewn amserau anodd, yn enwedig pan wnes i newid cyrsiau y llynedd. Dw i'n teimlo'n llai ynysig pan ydw i'n ynysu fy hun.' (Myfyriwr ag anhwylder personoliaeth ymylol [BPD], iselder a gorbryder)

Hyfforddwr symudedd

- 5.15 Rhoddwyd hyfforddwr symudedd i un o'r myfyrwyr a gyfwelwyd i'w helpu hi i fynd o gwmpas y campws ac i ddarlithoedd. Mae hyn wedi galluogi'r myfyriwr i gymryd rhan mewn addysg uwch yn yr un ffordd ag y byddai unrhyw fyfyriwr arall, ac felly'n cefnogi cydraddoldeb ac amrywiaeth.

'Mae wedi bod yn bopeth. Fyddwn i ddim wedi gallu mynd i'r brifysgol heb y cymorth dw i wedi'i gael'. (Myfyriwr â nam ar y golwg a'r clyw)

Ysgrifenydd, darllenwyr a sgrifellwyr

- 5.16 Fe wnaeth nifer o fyfyrwyr siarad am werth ysgrifenydd, darllenwyr a sgrifellwyr mewn darlithoedd ac arholiadau.
- 5.17 Roedd ysgrifenydd, darllenwyr a sgrifellwyr yn hanfodol i fyfyrwyr â nam ar y golwg, a hefyd cyflyrau fel fibromyalgia ac osteoarthritis, a all ei chael hi'n anodd ysgrifennu am gyfnod hir.

'Oherwydd fy osteoarthritis, dw i'n canfod ysgrifennu â llaw yn galed iawn. Mae fy narllenydd-sgrifellwr wedi bod mor bwysig.' (Myfyriwr ag amrywiaeth o anabledau corfforol cymhleth)

- 5.18 I rai myfyrwyr, mae ysgrifenydd, darllenwyr a sgrifellwyr wedi bod o fwy o werth na dictaffon, yn enwedig i'r rheini ag anawsterau dysgu penodol, fel dyslecsia. Mae teimlad hefyd fod, mewn rhai cyrsiau, lle gellir trafod gwybodaeth sensitif mewn darlithoedd, ysgrifenydd, darllenwyr a sgrifellwyr yn fwy addas na dictaffon.

'Fe wnaeth yr asesydd argymhell dictaffon, ond nid yw hyn yn gweddu â chyd-destun y cwrs, na'r ffordd y caiff ei gyflwyno. Mewn darlithoedd,

rydym yn rhannu gwybodaeth gyfrinachol, sensitif. Nid yw'n briodol iddo gael ei recordio. Mae'r ysgrifennydd nodiadau yn ein darlithoedd yn cymryd nodiadau i fyfyrwr arall wedi bod yn eu e-bostio nhw i mi. Byddai hi yn anfon yr wybodaeth berthnasol imi. Mae'n rhy anodd i mi ddethol y darnau perthnasol allan o recordiad tair awr.' (Myfyrwr â dyslecsia, dyspracsia, gorbryder, straen gweledol ac amheuaeth o anhwylderau gweithredu lefel uchel yn y sbectrwm awtistiaeth)

- 5.19 Pwysleisiwyd bod darllenwyr yn gymorth hanfodol i lawer o fyfyrwyr sydd ag amrywiaeth o anghenion, gan gynnwys anawsterau dysgu penodol a namau ar y golwg. Gall y rheini sydd ag anawsterau dysgu penodol ei chael hi'n anodd dehongli cwestiynau wrth eu darllen a'i chael yn haws i'w deall pan ddarllenir hwy iddynt.

'Dw i'n ei chael hi'n llawer haws i ddeall pan gaiff pethau eu darllen i mi.'
(Myfyrwr â dyslecsia)

Cynorthwywyr cymorth ymarferol

- 5.20 Rhoddwyd cynorthwydd cymorth ymarferol i un o'r myfyrwyr a gyfwelwyd, sy'n ddefnyddiwr cadair olwyn. Roedd y myfyrwr wedi datblygu perthynas dda gyda'u cynorthwydd a theimlai fod eu cymorth wedi gwneud gwahaniaeth sylweddol i'w profiad o fod yn y brifysgol. Amlinellir hyn yn Ffigur 5.7

Ffigur: 5.7: Effaith cynorthwydd cymorth ymarferol ar brofiad myfyrwr

Jean*

Myfyrwr hŷn yw Jean, sydd â fibromyalgia ac anghenion iechyd cymhleth eraill ac mae'n defnyddio cadair olwyn.

Rhoddwyd amrywiaeth o gymorth anfeddygol i Jean, gan gynnwys cynorthwydd cymorth ymarferol. Mae'r cynorthwydd cymorth ymarferol yn mynd gyda Jean o amgylch y brifysgol, yn agor drysau iddi, yn cludo eu hoffer a symud byrddau a chadeiriau mewn theatrau darlithoedd i wneud lle i'r gadair olwyn.

'Mae wedi bod mor barod i helpu. Mae e'n wych. Dw i wedi gofyn am ei gael eto y flwyddyn nesaf.'

Ffynhonnell: Cyfweliad YCL

*Mae pob enw wedi cael ei newid fel na ellir adnabod neb

Y defnydd a wnaed o'r lwfansau cyffredinol a'r costau teithio

- 5.21 Roedd myfyrwyr ag anawsterau dysgu penodol y dyfarnwyd lwfans cyffredinol iddynt yn dweud iddo fod yn ddefnyddiol iddynt, yn enwedig wrth helpu rheoli cost argraffu. Roedd yn arbennig o fuddiol i fyfyrwyr y Brifysgol Agored sydd wedi eu hynysu o wasanaethau penodol ac sy'n brin o offer, fel argraffwyr. Roedd myfyrwyr y siaradwyd â hwy yn defnyddio eu lwfans cyffredinol i brynu cetrin inc, argraffwyr, papur argraffu a llyfrau, a oedd yn eu galluogi i astudio gartref. Roedd y defnydd o argraffwyr a sganwyr yn neilltuol o bwysig i fyfyrwyr fel y rheini ag anawsterau dysgu penodol megis dyslecsia, a oedd eisiau argraffu a lliwleuo eu nodiadau i drefnu eu meddyliau.

'Mae fy argraffydd wedi bod yn ddefnyddiol iawn – dw i wedi gallu argraffu'r cyfan o'm gwaith a'i liwleuo fel y bod yn haws imi dreulio'r wybodaeth.' (Myfyriwr sydd â dyslecsia)

- 5.22 Roedd myfyrwyr a oedd yn ei chael hi'n anodd mynd yn rheolaidd i'r brifysgol yn defnyddio'r lwfans i brynu llyfrau a oedd yn eu helpu yn ystod eu cwrs, yn benodol os nad oeddent yn gallu mynd i'r llyfrgell mor aml. Heb y lwfans, cytunai llawer y byddent wedi ei chael hi'n anodd cwblhau eu cwrs.

- 5.23 Fe wnaeth nifer o fyfyrwyr nodi gwerth costau teithio i'w helpu hwy i fynd i'r brifysgol, yn enwedig y rheini â namau ar y golwg a salwch hirdymor, fel osteoarthritis a fibromyalgia.

'Fyddwn i ddim wedi hyd yn oed mynd i'r brifysgol heb y drafnidiaeth y talodd y Lwfansau amdano.' (Myfyriwr â namau ar y golwg a'r clyw)

Crynodeb

- 5.24 Roedd y Lwfansau yn ffurf hanfodol o gymorth i'r myfyrwyr y cyfwelwyd â hwy. Gellir gweld buddion y cymorth yn niddordeb, perfformiad, presenoldeb, hyder, sgiliau a chynhwysiant y myfyrwyr.

6. Casgliadau ac Argymhellion

Cyflwyniad

- 6.1 Mae Lwfansau i Fyfirwyr Anabl yng Nghymru yn fater sydd wedi ei ddatganoli, sy'n golygu y gall Llywodraeth Cymru wneud penderfyniadau i newid y Lwfansau mewn unrhyw ffordd. Cyflwynwyd y newidiadau yn Lloegr ym mlwyddyn academiaidd 2015/16 fel ffordd o foderneiddio'r Lwfansau, ailgydbwyso cyfrifoldeb am fyfirwyr anabl ymysg darparwyr addysg uwch a gwella cost-ffeithiolrwydd. Fe wnaeth Llywodraeth Cymru gomisiynu adolygiad o ddarpariaeth y Lwfansau i fyfirwyr a ariennir gan Gyllid Myfirwyr Cymru, gan gynnwys y trefniant ar gyfer darparu cymorth ariannol i fyfirwyr ag anabledd cydnabyddedig. Nod yr arolwg hwn oedd adnabod cyfleoedd i wella effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd yn y broses a gwneud argymhellion ar gyfer targedu'r Lwfansau yn fwy effeithiol.
- 6.2 Daw'r canfyddiadau yn bennaf o dystiolaeth a roddwyd gan ymarferwyr (penaethiaid gwasanaethau cymorth anabledd, cynghorwyr anabledd, aseswyr anghenion a darparwyr) a myfirwyr. Roedd cyfweiliadau â rhanddeiliaid yn rhoi cyd-destun pwysig a chefnidir i allu cymharu'r ffyrdd y caiff y Lwfansau eu cyflwyno.
- 6.3 Mae'r canfyddiadau allweddol wedi eu rhannu'n bedwar maes:
- ymwybyddiaeth o'r Lwfansau
 - effeithiolrwydd y drefn o ymgeisio am y Lwfansau a'u dyfarnu
 - effaith newidiadau SFE yng nghyd-destun Cymru
 - manteision y Lwfansau i fyfirwyr.
- 6.4 Bydd angen gwneud unrhyw benderfyniadau ynghylch dyfodol y Lwfansau o fewn cyd-destun y datblygiadau presennol sy'n ymwneud â'r agenda dysgu cynhwysol. Crybwyllir hyn yn gryno ar ddiwedd yr adran hon, gan gyfeirio at y materion a nodir yn yr adran cyd-destun.

Ymwybyddiaeth o'r Lwfansau i Fyfirwyr Anabl

- 6.5 Dywedodd ymarferwyr fod llawer o fyfirwyr heb fod yn gwybod am y Lwfansau pan gyrhaeddant y brifysgol, a bod llawer nad ydynt yn sylweddoli y gallent gael cymorth at eu Hanawsterau Dysgu Penodol neu eu cyflyrau

meddygol. Roedd myfyrwyr yn aml yn cyrraedd y brifysgol heb sylweddoli bod ganddynt anabledd ac yn aml yn cael deiagnosis ohono yn y brifysgol. Dangosodd data HESA ar gyfer 2015/16 mai llai na hanner yr holl fyfyrwyr a oedd yn honni bod ganddynt anabledd oedd yn derbyn Lwfans i Fyfyrwyr Anabl. Roedd cyfran uwch o fyfyrwyr rhan-amser heb fod yn derbyn y Lwfansau nag oedd o fyfyrwyr llawn-amser. Roedd y rhai a oedd yn cael y Lwfansau yn gostwng wrth i oedran myfyrwyr gynyddu.

- 6.6 Mae'r canfyddiadau'n awgrymu diffyg dealltwriaeth ymysg ysgolion a cholegau ac o bosibl ddiffyg parodrwydd i helpu myfyrwyr i gael y Lwfansau oherwydd diffyg cynhwysedd. Yn ogystal, adroddwyd lefel isel o ymwybyddiaeth o fewn y proffesiwn iechyd (meddygon teulu) gan rai myfyrwyr a gafodd drafferthion wrth gael at dystiolaeth feddygol.
- 6.7 Cafodd gallu Cyllid Myfyrwyr Cymru i ymateb i'r rheini sy'n dymuno cyfathrebu yn y Gymraeg ei amau gan nifer bach o gynghorwyr anabledd.

Effeithiolrwydd y drefn o ymgeisio am y Lwfansau ac o'u dyfarnu

- 6.8 Yn ôl ymarferwyr a myfyrwyr, mae'r broses o ymgeisio ac o ddyfarnu'r Lwfansau wedi dod yn dameidiog, cymhleth ac yn cymryd llawer o amser. Mae'r pryderon a adroddir gan yr holl ymarferwyr mor lluosog a chyffredin fel eu bod yn awgrymu bod y broblem yn un wirioneddol a bod cyfleoedd i wella'r gwasanaeth.
- 6.9 Mae cyfrifoldeb rhy fawr ar y myfyriwr i reoli'r broses ac mae'r nifer o swyddogion sy'n ymwneud â hi, yn ôl ymarferwyr, wedi arwain at system rhy gymhleth sy'n gweithredu o'r tu allan i'r amgylchedd dysgu a heb fod er buddiannau gorau'r myfyriwr.
- 6.10 Roedd materion ynghylch y llythyr cymhwysedd DSA1, cael at dystiolaeth feddygol a'r llythyr hawl yn mynd yn uniongyrchol at y myfyriwr yn cael eu gweld fel rhwystrau i dimau anabledd rhag cefnogi eu myfyrwyr yn effeithiol. Roedd dystiolaeth gan ymarferwyr a myfyrwyr fod hyn wedi arwain at oedi yn y broses ac, mewn rhai achosion, at fyfyrwyr yn peidio â chael cymorth.
- 6.11 Roedd pryderon ynghylch y nifer mawr o geisiadau yn aros penderfyniad a cheisiadau am fwy o eglurder pam fod oedi gyda cheisiadau. Ni chafodd data a allai fod wedi dangos y llif o fyfyrwyr cymwys drwy'r broses ymgeisio ei

ddarparu gan y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr oherwydd diffyg adnoddau o fewn Cyllid Myfirwyr Cymru i ymateb i'r cais hwn o fewn yr amser byr oedd ar gael.

- 6.12 Gyda'r hyn sy'n ymddangos fel tueddiad i 'fasnacheiddio' canolfannau asesu anghenion (sy'n digwydd i raddau mwy yn Lloegr) ni chaiff pob asesiad o anghenion eu cwblhau o fewn yr amgylchedd dysgu (yn y sefydliad addysg uwch). Fe all aseswyr anghenion gysylltu neu beidio â'r darparwr addysg uwch i ddeall y ddarpariaeth, neu'r gofynion ar y dysgwr. Mae tystiolaeth o hyn yn effeithio ar fyfirwyr a gaiff eu hariannu gan SFE a Chyllid Myfirwyr Cymru ac sy'n teithio'r tu allan i Gymru i astudio.
- 6.13 Codwyd pryderon penodol ynghylch cau Canolfan Fynediad y Brifysgol Agored a cholli'r asesiadau anghenion yn y cartref, gan arwain at ddiffyg cymorth i fyfirwyr.
- 6.14 Gwan oedd yr hyder ymysg ymarferwyr fod Grŵp Sicrhau Ansawdd y Lwfansau yn gwarantu gwasanaeth o safon i'r myfyriwr. Nid edrychodd yr adolygiad hwn ar ansawdd asesiadau o angen na'r ddarpariaeth. Roedd pawb o'r aseswyr anghenion a'r darparwyr y siaradwyd â hwy fel rhan o'r ymchwil hwn yn ymroddedig ac yn teimlo'n angerddol am eu rôl ac ynghylch sicrhau bod anghenion myfirwyr yn cael eu diwallu.
- 6.15 Fodd bynnag, roedd rhanddeiliaid a rhai ymarferwyr o'r farn fod achos dros fodel o ganolfannau asesu sy'n gysylltiedig â darparwyr addysg uwch, er mwyn sicrhau bod gan ganolfannau asesu berthynas gref ag amgylchedd y darparwr addysg uwch, a dealltwriaeth ohono.
- 6.16 Yn yr Alban, ymddengys fod y modelu ar gyfer gweithredu asesiadau o anghenion yn bur wahanol, gyda chanolfannau asesu ynghlwm wrth ddarparwyr addysg uwch. Yn ôl y ddau rhanddeiliad o'r Alban a gyfwelwyd mae hwn yn fodel gweithredu mwy ffafriol. Mae cynghorwyr anableded hefyd yn cyflawni rhai o'r asesiadau anghenion lefelau-is ar gyfer myfirwyr ac yn ôl un cynrychiolydd darparwr addysg uwch, mae hon yn ffordd llawer mwy cost-effeithiol o asesu angen. Cost cyfartalog asesiad o anghenion yn yr Alban yw £500 o gymharu â £700 yn Lloegr.

- 6.17 O ran cael at gymorth anfeddygol, mae'r system sy'n gweithredu yng Nghymru yn un ffafriol o gymharu â'r un yn Lloegr. Mae'r cytundeb eithrio i ddarparwyr addysg uwch Cymru yn helpu sicrhau bod myfyrwyr yn cael y gefnogaeth gan ymarferwyr o fewn tîm anabledd y darparwr addysg uwch. Gellir cydgysylltu cymorth gan y timau hyn ac er bod yr ymarferwyr ar gcontractau dim oriau yn bennaf, mae eu perthynas gyda'r tîm anabledd yn helpu datblygu rhwydwaith cymorth mwy cynhwysfawr a chadarnhaol o gwmpas y myfyriwr. Nid yw hyn yn wir bob amser i fyfyrwyr a gaiff eu hariannu gan SFE a oedd weithiau â darparwyr cymorth anfeddygol yn teithio pellteroedd hir i'w cefnogi, gan arwain at gymorth llai cydgysylltiedig.
- 6.18 Mae'r ddarpariaeth o gymorth anfeddygol i'r rheini sy'n dymuno cyfathrebu yn y Gymraeg yn diwallu'r angen. Fodd bynnag, roedd enghreifftiau o wasanaethau technoleg gynorthwyol yn cael eu tynnu'n ôl yn sgil cystadleuaeth yn y farchnad o Loegr ac enghreifftiau o feddalwedd nad oedd yn rhoi'r gefnogaeth lawn i fyfyrwyr sy'n dymuno cael eu cefnogi yn y Gymraeg.

Effaith newidiadau SFE i'r Lwfansau i Fyfyrwyr Anabl

- 6.19 Mae newidiadau a gyflwynwyd yn Lloegr, yn fwyaf nodedig, diddymu cyllid ar gyfer rolau Band Un a Band Dau a chodi ar fyfyrwyr am gyfrifiaduron, i bob pwrpas wedi creu system ddau ddsbarth i fyfyrwyr Cyllid Myfyrwyr Cymru a myfyrwyr SFE. Mae hyn wedi achosi rhywfaint o ddryswch ac ansicrwydd ynghylch hawl ymysg aseswyr anghenion. Caiff effaith y drefn ddau-ddyfynbris sy'n gweithredu yn Lloegr ei deimlo yng Nghymru ac mae darparwyr addysg uwch wedi adrodd ar fyrdd o ddarparwyr yn gweithredu ar eu campws.
- 6.20 I fyfyrwyr SFE sy'n teithio i Gymru, mae'n ofynnol i ddarparwyr addysg uwch ymateb i rai o'u hanghenion o'u cyllid craidd. I rai o'r darparwyr addysg uwch llai, mae hyn yn rhoi baich ar eu hadnoddau, rhywbeth roedd penaethiaid y timau cymorth anabledd yn teimlo'n gryf amdano.
- 6.21 Roedd ar fyfyrwyr ag anghenion lefel uchel angen cymorth ar draws yr amrediad o fandiau. Ni all y Lwfansau fod yn hyblyg yn ôl y gofyn bob amser. Yn benodol, i fyfyrwyr ag anawsterau dysgu penodol, syndrom Asperger, cyflwr ar y Sbectwm Awtistig ac anabledau corfforol eraill, mae diddymu

cymorth Band Un a Band Dau o'r Lwfansau yn gosod baich ar fyfyrwyr i drafod eu hanghenion cymorth eu hunain. Fe wnaeth yr ymchwil hwn adnabod myfyrwyr, gan gynnwys myfyrwyr o Gymru mewn darparwyr addysg uwch a myfyrwyr y Brifysgol Agored, nad oedd erioed wedi bod mewn cyswllt â gwasanaethau cymorth anabledd, ond a oedd ganddynt hawl i'r Lwfansau. Felly mae angen i unrhyw ddiddymu cyllid ddigwydd law yn llaw â dwysáu'r cymorth gan dimau anabledd.

- 6.22 Mae ymateb y darparwyr addysg uwch i'r newidiadau yn y Lwfansau yn Lloegr yn amrywiol. Roedd y tri darparwyr addysg uwch o Loegr a gymerodd ran yn yr adolygiad hwn wedi datblygu eu hymateb eu hunain i'r newidiadau. Soniodd dau am fwy o bwyslais ar addasiadau rhesymol, ac yn fwy cyffredinol ar eu agenda dysgu cynhwysol, er bod llawer o gynnydd yn dal angen ei wneud. Adroddodd un tîm anabeldd am fwy o gyllid a mwy o ymreolaeth a rheolaeth wrth ddiwallu anghenion myfyrwyr.
- 6.23 Roedd y drydedd, Prifysgol Caergrawnt, wedi symud oddi wrth ddarpariaeth y Lwfansau at gynnig ymateb 'mewnol' ar gyfer y mwyafrif o'u myfyrwyr, gan ddefnyddio'r Lwfansau ar gyfer offer neu anghenion lefel uwch eraill yn unig. Fodd bynnag, dylid edrych ar yr achos hwn fel un braidd yn annodweddiadol oherwydd ei statws unigryw a'i sefyllfa freintiedig.
- 6.24 Fodd bynnag, gyda darparwyr addysg uwch yn mabwysiadu eu dulliau eu hunain ac yn symud ymlaen gydag arferion addysgu a dysgu cynhwysol ar gyflymder gwahanol, wrth i hawliau i'r Lwfansau leihau, mae'n bosibl darogan y gallai lefel gymhleth ac anwastad o gymorth ddatblygu yn Lloegr.
- 6.25 Y system sy'n gweithredu yng Nghymru ar hyn o bryd ac sy'n darparu cymorth i fyfyrwyr ar draws y bandiau yw'r dewis a ffefrir. Roedd darparwyr addysg uwch yn cytuno y byddai gwasanaethau'n cael eu rhoi mewn perygl pe bai Cyllid Myfyrwyr Cymru yn gwneud yr un penderfyniad i ddiddymu cyllid ar gyfer Bandiau Un a Dau, heb ddarparu cyllid (wedi'i neilltuo) i ddarparwyr addysg uwch.
- 6.26 Yn sgil yr hyder gwan yng ngweithdrefnau sicrhau ansawdd Grŵp Sicrhau Ansawdd y Lwfansau (wrth fesur ansawdd y cymorth) ymddengys ei bod yn bwysig sicrhau bod gwasanaethau'n cael eu cyflwyno'n lleol gan sefydliadau sydd ag enw da ac ymddiriedaeth ynddynt i gyflwyno cymorth o ansawdd

dda. Ymddengys fod y system sy'n gweithredu yng Nghymru yn rhoi'r sicrwydd hwn, yn sgil ei rwydwaith lleol o aseswyr a darparwyr. Fodd bynnag, roedd darparwyr addysg uwch yng Nghymru yn cyfeirio at brofi anawsterau yn sgil gofynion aelodaeth proffesiynol Grŵp Sicrhau Ansawdd y Lwfansau. Er nad yw'n ofynnol yng Nghymru i ddarparwyr cymorth anfeddygol fod wedi eu cofrestru gyda Grŵp Sicrhau Ansawdd y Lwfansau, mae'n ofynnol i'r ymarferwyr weithredu i safonau achredu Lloegr er mwyn cefnogi eu myfyrwyr o Loegr.

- 6.27 Nid oedd fawr o gefnogaeth i godi £200 ar fyfyrwyr am gyfrifiadur, gan fod llawer o hanesion am fyfyrwyr yn dod at ddarparwyr addysg uwch gyda hen gyfrifiaduron neu gyfrifiaduron nad oedd wedi cael eu llunio ar gyfer rhedeg meddalwedd priodol.

Manteision y Lwfansau i Fyfyrwyr

- 6.28 Mae'r Lwfansau i Fyfyrwyr Anabl wedi bod yn ffurf hanfodol o gymorth i fyfyrwyr sy'n dilyn addysg uwch. Dangosodd data'r Cwmni Benthyciadau i Fyfyrwyr fod dros 55 y cant o fyfyrwyr yn cytuno bod y Lwfansau wedi cael effaith ar eu gallu i gwblhau eu cwrs ac roedd dros 80 y cant yn cytuno ei fod wedi effeithio ar eu perfformiad.
- 6.29 Bu darparwyr cymorth anfeddygol yn gweithio i wella sgiliau myfyrwyr i'w helpu hwy i ddod yn llai dibynnol ar eu cymorth wrth iddynt symud ymlaen trwy eu cyrsiau. O ganlyniad, fe wnaeth myfyrwyr ddatblygu mwy o hyder yn eu hastudiaethau a dywedodd llawer fod eu graddau academiaidd bellach yn adlewyrchu'r hyn roedden nhw'n ei ystyried fel eu gwir allu.
- 6.30 Roedd tystiolaeth glir fod y portffolio o gymorth gan gynnwys gwasanaethau technoleg gynorthwyol, cymorth anfeddygol a lwfansau cyffredinol yn darparu pecyn cynhwysfawr o gymorth i fyfyrwyr.

Yr angen am y Lwfans

- 6.31 Y ffordd orau o edrych ar gymorth i fyfyrwyr sydd ag anableddau yw fel system dair-haenog sy'n cynnwys strategaethau dysgu cynhwysol, addasiadau rhesymol a'r Lwfansau i Fyfyrwyr Anabl.
- 6.32 Yn y tri darparwr addysg uwch yn Lloegr a gynhwyswyd yn sampl yr adolygiad, roedd rhywfaint o dystiolaeth fod diddymu cymorth Band Un a

Band Dau wedi ysgogi newid. Fodd bynnag, roedd darparwyr addysg uwch yn cydnabod bod arnynt angen amser sylweddol i weithredu newidiadau o fewn eu sefydliad.

- 6.33 Ymddengys mai cymysg iawn yw'r darlun o ran y cynnydd y mae darparwyr addysg uwch yn ei wneud tuag at wreiddio arferion dysgu cynhwysol. Mae darparwyr addysg uwch yn sefydliadau amrywiol, sy'n cynnig arbenigeddau gwahanol i boblogaeth amrywiol o fyfyrwyr a gyda lefelau cyllid gwahanol. Yn Lloegr, fe wnaeth HEFCE ddarparu cyllid ychwanegol i ddarparwyr addysg uwch i ddatblygu eu harferion. Fodd bynnag, heb gytuno ar unrhyw 'isafswm' o ran disgwyliadau, na monitro ffurfiol o gynnydd, nid oes gan fyfyrwyr ag anableddau unrhyw warant o gysondeb cymorth.
- 6.34 Felly, mae'r Lwfansau yn ffurf hanfodol o gymorth i fyfyrwyr ag anableddau. Roedd tystiolaeth mai po fwyaf y caiff y Lwfansau fel model cymorth eu hintegreiddio i dimau anabledd darparwyr addysg uwch, y mwyaf di-dor yw'r cymorth a ddarperir i'r myfyriwr. Mae'n well gweld y system dair-haenog a ddarlunnir yng nghanllawiau Adran Addysg Lloegr²⁰, felly, fel ymateb integredig, holistaidd i bob myfyriwr, gan gynnwys y rheini ag anableddau, yn hytrach na system a adeiladwyd o ddarnau ar wahân i'w gilydd.
- 6.35 Mae timau anabledd yn gweithio o fewn darparwyr addysg uwch ar ran myfyrwyr ag anableddau. Dylai eu harbenigedd amlwg a'u cymorth fod wrth law i fyfyrwyr sy'n cael y Lwfansau, yn lle eu bod yn gweithio ar wahân, fel yr ymddengys pethau i fod ar hyn o bryd i fyfyrwyr sy'n cael eu hariannu gan SFE yn enwedig. Mae hyn o ganlyniad i'r ffordd mae cronfa ddata Grŵp Sicrhau Ansawdd y Lwfansau yn gweithredu, a'r angen am ddau ddyfynbris i ddarparu cymorth anfeddygol, yn arwain at gymorth yn cael ei gyflwyno y tu allan i wasanaethau anabledd y darparwr addysg uwch.
- 6.36 Roedd rhywfaint o gefnogaeth i fodel ariannu seiliedig ar bremiwm, lle byddai cyllid yn cael ei ddarparu i'r darparwr addysg uwch i dalu dros bob disgybl cymwys, a fyddai'n galluogi gwell cynllunio strategol a'r cyfle i ymateb i fân addasiadau heb y graddau o fiwrocratiaeth a brofir ar hyn o bryd. Fodd

²⁰ Adran Addysg Lloegr (Ionawr 2017) Inclusive Teaching and Learning in Higher Education as a route to Excellence. Cyfeirnod: DFE-00044-2017.

bynnag, caiff y Lwfansau eu gwerthfawrogi am y gwarant o gymorth i'r unigolyn ac ni ddylid anghofio hyn.

- 6.37 Roedd gwerthfawrogiad o'r ffordd yr oedd y system o ymgeisio am y Lwfansau a'u dyfarnu wedi esblygu, ond roedd lawn cymaint a mwy o rwystredigaeth ynghylch y rhwystrau sy'n gynhenid yn y system. Er y cydnabuwyd bod Cymru'n rhedeg gwasanaeth gwell a mwy hyblyg na'r hyn sydd yn Lloegr, mae'r rhwystredigaethau hyn yn parhau.

Sylwadau i gloi

- 6.38 Ychydig o bryderon a fynegwyd yn uniongyrchol am bolisi Cymru ar y Lwfansau i Fyfirwyr Anabl, yn bennaf oherwydd nad oedd Cymru wedi dilyn Lloegr a gweithredu newidiadau tebyg a oedd yn lleihau'r hawl. Fodd bynnag, mae'r canfyddiadau a nodir uchod yn awgrymu bod pryderon gwirioneddol ynghylch sut y gweinyddir y Lwfansau a'r trywydd a ddilynir, yn enwedig yn Lloegr gyda masnacheiddio cynyddol ar y ddarpariaeth ac effaith y newidiadau polisi yn Lloegr. Felly, mae'r adolygiad hwn yn rhoi cyfle i Lywodraeth Cymru ddiogelu'r hyn sy'n gweithio'n dda yng Nghymru ac i gymryd amser i feddwl ai'r model presennol o gyflwyno'r Lwfansau yng Nghymru, a etifeddwyd i raddau helaeth o system Lloegr, yw'r drefn fwyaf effeithlon. Wrth edrych ymhellach i'r dyfodol, gall fod angen ystyried rolau a chyfrifoldebau ehangach darparwyr addysg uwch wrth gefnogi myfyrwyr sydd ag anabledau.

Argymhellion

Argymhellion i Lywodraeth Cymru

- 6.39 Mae'r drefn sy'n gweithredu yng Nghymru yn rhagori ar yr un yn Lloegr. Mae model Cymru'n helpu myfyrwyr i gael at y cymorth mae arnynt ei angen gan ddarparwyr lleol. Rhoddir y tri argymhelliad nesaf fel ffordd o ddiogelu manteision y model presennol.
- 6.40 **Argymhelliad Un:** Dylai Llywodraeth Cymru wrthsefyll yr ymlediad o ganolfannau asesu anghenion a chanolfannau allgyrraedd sydd wedi digwydd yn Lloegr trwy ailfodelu'r system bresennol ar batrwm model yr

Alban. Dylid cysylltu canolfannau asesu anghenion â darparwyr addysg uwch a helpu myfyrwyr sy'n ceisio am le yn y sefydliad addysg uwch hwnnw ac sydd â hawl i Lwfansau i Fyfywrwyr Anabl. Bydd hyn yn cyfyngu ar fasnacheiddio asesiadau a bydd yn helpu sicrhau bod aseswyr yn ystyried amgylchedd dysgu'r myfyriwr ac wrth gwrs y gofynion arno. Lle nad yw darparwyr addysg uwch (gan gynnwys y Brifysgol Agored) yn cynnal canolfan asesu, dylid eu hannog i wneud hynny a hyrwyddo eu gwasanaethau i fyfywrwyr israddedig newydd.

- 6.41 **Argymhelliad Dau:** Er mwyn lleihau'r effaith posibl ar y graddau y bydd darparwyr cymorth anfeddygol ar gael, dylai Llywodraeth Cymru ymwrthod rhag mabwysiadu gofynion proffesiynol Grŵp Sicrhau Ansawdd y Lwfansau ar weithwyr proffesiynol sy'n gweithio o fewn sefydliadau addysg uwch Cymru. Dylai darparwyr addysg uwch fod yn gyfrifol am sicrhau ansawdd y ddarpariaeth.
- 6.42 **Argymhelliad Tri:** Er mwyn sicrhau nad yw myfyrwyr Cymru'n dioddef o ddiffyg cymorth, dylai Llywodraeth Cymru barhau i ddarparu cyllid ar gyfer y Lwfansau i fyfywrwyr unigol lle mae aseswyr anghenion wedi dangos tystiolaeth o angen. Dylai hyn gynnwys cyllid Band Un a Band Dau. Dylai unrhyw benderfyniadau yn y dyfodol ynghylch ariannu'r Lwfansau ystyried tystiolaeth o gynnydd darparwyr addysg uwch Cymru gyda'u harferion dysgu cynhwysol. Dylid annog darparwyr addysg uwch i rannu arferion effeithiol gan gynnwys gyda darparwyr addysg uwch yn Lloegr sydd wedi gwella strategaethau ac addasu cymorth.
- 6.43 I wella mynediad at gymorth ac i sicrhau bod y Lwfansau yn diwallu anghenion myfyrwyr ag anghenion mwy dwys, cynigir y tri argymhelliad canlynol.
- 6.44 **Argymhelliad Pedwar:** I annog myfyrwyr ag anableddau i ddilyn addysg uwch a phontio'n rhwydd o ysgolion a cholegau, dylai arweinydd polisi'r Lwfansau gyd-drafod ag arweinwyr polisi addysg cyn-16 ac ôl-16 i godi ymwybyddiaeth o'r Lwfansau ymhlith disgyblion ag angen a gydnabuwyd yn yr ysgol.
- 6.45 **Argymhelliad Pump:** I wella effeithlonrwydd o fewn y system a mynediad at gymorth, dylai Llywodraeth Cymru gyfarwyddo Cyllid Myfyrwyr Cymru i

rannu'r llythyr cymhwysedd a'r llythyr hawl gyda gwasanaethau anabledd y darparwr addysg uwch a ddylai allu cydgysylltu â darparwyr gwasanaethau ar ran myfyrwyr ag anabledau. Dylai myfyrwyr nad ydynt yn dymuno rhannu'r wybodaeth hon gael y dewis i eithrio.

- 6.46 **Argymhelliad Chwech:** Er mwyn sicrhau nad oes unrhyw fyfyrwr o dan anfantais, dylai Llywodraeth Cymru adolygu perthnasedd cael uchafswm o hawl am ddarpariaeth cymorth anfeddygol i'r myfyrwyr hynny sydd â rhai anabledau nad yw'r uchafswm yn ddigonol iddynt. [Cyfran fach yn unig o gyfanswm yr hawl y mae'r mwyafrif o fyfyrwyr yn ei ddefnyddio.]

Argymhelliad i Gyllid Myfyrwyr Cymru

- 6.47 **Argymhelliad Saith:** I wella'r broses o ymgeisio am y Lwfansau, dylai Cyllid Myfyrwyr Cymru adolygu hygyrchedd y broses ymgeisio ac ystyried gwelliannau, gan gynnwys y defnydd o diwtorial/sleidiau i fynd ag ymgeiswyr o fynd trwy'r broses o ymgeisio am y Lwfansau a darparu llwyfan ar-lein yn dangos cynnydd trwy'r broses i fyfyrwyr a'r cynghorwyr anabledd sy'n eu cefnogi.
- 6.48 **Argymhelliad Wyth:** Er mwyn sicrhau bod cymorth y Lwfansau yn cael ei dargedu'n effeithiol, dylai Cyllid Myfyrwyr Cymru ddarparu tystiolaeth i Lywodraeth Cymru o'r boblogaeth o fyfyrwyr â hawliau am y Lwfansau a faint sy'n derbyn y cymorth. Byddai hyn yn dangos a yw'r system sydd ar waith ar hyn o bryd yn addas i'r diben ac yn diwallu anghenion Llywodraeth Cymru a myfyrwyr.
- 6.49 **Argymhelliad Naw:** Er mwyn gwella hyder yn y system, dylai Llywodraeth Cymru a Cyllid Myfyrwyr Cymru adolygu rhesymau dros geisiadau sy'n cael eu dal yn ôl a darparu'r wybodaeth hon i ddarparwyr addysg uwch i helpu deall achosion yr oedi mewn ceisiadau.

Llyfryddiaeth

Dadansoddiad Cydraddoldeb yr Adran Busnes, Arloesi a Sgiliau/Adran Addysg Lloegr [ar-lein]

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/392610/bis-14-1108-higher-education-disabled-students-allowances-equality-analysis-revised-16-12-2014.pdf.

Cymdeithas Dyslecsia Prydain (2015) What are Specific Learning Difficulties? [ar-lein] <http://www.bdadyslexia.org.uk/educator/what-are-specific-learning-difficulties>.

Canolfan Astudiaethau Anabled ac Ysgol Cymdeithaseg a Pholisi Cymdeithasol Prifysgol Leeds.

Adran Addysg Lloegr (Ionawr 2017) Inclusive Teaching and Learning in Higher Education as a route to Excellence. Cyfeirnod: DFE-00044-2017.

Equality Challenge Unit (2012) Adroddiad ar gydraddoldeb mewn addysg uwch 2012.

HEFCE (Gorffennaf 2016) Monitoring outcomes of the Student Opportunity allocation and National Scholarship Programme for 2014-15.

Data HESA – 2015-16 Myfyrwyr sy'n byw yng Nghymru mewn addysg uwch.

Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA) Data (Ionawr 2017) Cofrestriadau myfyrwr addysg uwch a chymwysterau a enillwyd mewn sefydliadau addysg uwch yn y Deyrnas Unedig 2015/16.

Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Hydref 2009) Gwasanaeth Ymchwil yr Aelodau: Hysbysiadau Hwylus: Y Gyllideb: Geirfa [ar-lein] <http://www.assembly.wales/NAfW%20Documents/gg09-0010.pdf%20-%2027042010/gg09-0010-English.pdf>.

Y Swyddfa Archwilio Genedlaethol (2007) The Retention of Students in Higher Education. Llundain. Y Llyfrfa.

Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr Cyf – Cyllid Myfirwyr Cymru – Cais Lwfans i Fyfirwyr Anabl.

Adolygiad Diamond (2016) Adolygiad o Drefniadau Cyllido Addysg Uwch a Chyllid Myfirwyr yng Nghymru.

Prifysgol Leeds (2009) Evaluation of Provision and Support for Disabled Students in Higher Education.

Llywodraeth Cymru (Rhagfyr 2016) Bil Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru): Memorandwm Esboniadol [ar-lein]
<http://www.assembly.wales/laid%20documents/pri-ld10862-em/pri-ld10862-em-e.pdf>.

York Consulting a Phrifysgol Leeds, (Gorffennaf 2015) Support for Higher Education Students with Specific Learning Difficulties. HEFCE.

Atodiad A: Tablau Data HESA a'r Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr

Mae'r atodiad hwn yn rhoi gwybodaeth sy'n dangos demograffeg myfyrrwyr yn byw yng Nghymru sy'n derbyn Lwfansau i Fyfyrrwyr Anabl.

Fe wnaeth yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA) gyflenwi data myfyrrwyr ar gyfer 2015/16 am fyfyrrwyr yn byw yng Nghymru a oedd wedi cofrestru mewn addysg uwch. Fe wnaeth y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr ddarparu data ar y boblogaeth gyfan o fyfyrrwyr yn cael y Lwfans gan Gyllid Myfyrrwyr Cymru rhwng 2014/15 a 2016/17.

Dengys data HESA 5,304 o fyfyrrwyr a oedd yn byw yng Nghymru yn cael y Lwfansau. Dengys data'r Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr 3,667 o fyfyrrwyr yn cael y Lwfans trwy Gyllid Myfyrrwyr Cymru yr un flwyddyn. Efallai fod Lwfansau rhai o'r myfyrrwyr a oedd yn byw yng Nghymru a gynhwysir yn y data gan HESA heb gael ei ariannu gan Gyllid Myfyrrwyr Cymru, a fyddai'n cyfrif am y gwahaniaeth mewn niferoedd. Er enghraifft, gall rhai myfyrrwyr gael eu cymorth i fyfyrrwyr anabl trwy ddarpariaethau Cynllun Bwrsari'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol.

Defnyddiwyd data HESA i ddangos faint o fyfyrrwyr a wnaeth ddatgan anabledd a chael y Lwfans a defnyddiwyd data y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr i ddadansoddi demograffeg myfyrrwyr mewn mwy o fanylder.

Data HESA

Dyweddodd y mwyafrif o'r myfyrrwyr a gofrestrwyd ar gwrs addysg uwch ym flwyddyn academaidd 2015/16, (87 y cant), nad oedd ganddynt ' unrhyw anabledd hysbys'. Ychydig o dan 13 y cant a wnaeth ddatgan anabledd.

Dengys Tabl 1 y cyfrannau a'r niferoedd o anableddau a hunanaseswyd gan fyfyrrwyr yn byw yng Nghymru a oedd wedi cofrestru mewn addysg uwch ar gyfer blwyddyn academaidd 2015/16. Dylid pwysleisio bod yr anableddau hyn yn seiliedig ar hunanasesiad y myfyriwr ac nid gan weithwyr proffesiynol meddygol.

O'r myfyrwyr hynny a restrodd anabledd, dywedodd 43.5 y cant fod ganddynt 'anhawster dysgu penodol fel dyslecsia, dyspracsia neu ADHD'. Dywedodd ychydig llai nag un o bob pump fod ganddynt 'anawsterau iechyd meddwl' (17.4 y cant), roedd gan 10.36 y cant ddau neu fwy o amhariadau neu gyflyrau meddygol a oedd yn peri anabledd ac roedd gan 10.13 y cant salwch neu gyflyrau iechyd hirdymor.

Tabl 1: Cyfran o Fyfrwyr yn Byw yng Nghymru ag Anabledd a Hunan-aseswyd (2015/16)

	Cyfrif	Canran o'r boblogaeth	Canran o'r rheini ag anabledd
Dim anabledd hysbys	84,971	87.08%	/
Anhawster dysgu penodol fel dyslecsia, dyspracsia neu AD(H)D	5,489	5.62%	43.52%
Anawsterau iechyd meddwl	2,193	2.25%	17.39%
Dau neu fwy o amariadau a/neu gyflyrau meddygol yn peri anabledd	1,306	1.34%	10.36%
Salwch neu gyflwr iechyd hirdymor fel canser, HIV, diabetes, clefyd cronig y galon neu epilepsi	1,277	1.31%	10.13%
Anabledd, nam neu gyflwr meddygol na restrir uchod	970	0.99%	7.69%
Nam corfforol neu broblemau symud, fel anhawster wrth ddefnydd breichiau neu ddefnyddio cadair olwyn neu faglau	470	0.48%	3.73%
Anhwylder cymdeithasol/cyfathrebu fel syndrom Asperger neu anhwylder ar y sbectwm awtistic	427	0.44%	3.39%
Byddar neu nam difrifol ar y clyw	331	0.34%	2.62%
Dall neu nam difrifol ar y golwg na chaiff ei gywiro â sbectol	146	0.15%	1.16%
Anabledd anweledig, ee diabetes, epilepsi, asthma	2	0.00%	0.02%
Dim gwybodaeth	1	0.00%	0.01%
Cyfanswm	97,583	100.00%	100.00%

Data HESA – Myfyrwyr yn byw yng Nghymru mewn addysg uwch 2015/16

Dengys Tabl 2 y gyfran o fyfyrwyr sy'n byw yng Nghymru a hawliodd Lwfans i Fyfyrwyr Anabl am y flwyddyn academaidd 2015/16. Fe wnaeth dros 5,300, neu 5.4 y cant o fyfyrwyr a gofrestrodd mewn addysg uwch hawlio'r Lwfans. Gellir esbonio'r gwahaniaeth rhwng y nifer ag anabledd wedi ei hunanasesu a'r nifer yn derbyn y Lwfans gan fyfyrwyr heb ymgeisio neu heb fod yn gymwys am y Lwfans.

Tabl 2: Cyfran o Fyfyrwyr yn Byw yng Nghymru sy'n Hawlio Lwfans i Fyfyrwyr Anabl (2015/16)

	Cyfrif	Canran
Ddim yn derbyn Lwfans i Fyfyrwyr Anabl	6,517	6.68%
Yn derbyn Lwfans i Fyfyrwyr Anabl	5,304	5.44%
Dim gwybodaeth am y Lwfans / heb geisio	793	0.81%
Dim ymateb	84,969	87.07%
Cyfanswm	97,583	100.00%

Data HESA – Myfyrwyr yn byw yng Nghymru mewn addysg uwch 2015/16

Mae Tabl 3 yn amlinellu nodweddion y rheini nad ydynt yn derbyn y Lwfans, ond a ddywedodd fod ganddynt anabledd a hunanaseswyd. Mae'r drydedd colofn yn rhoi'r ganran o'r rheini nad ydynt yn derbyn, ond gydag anabledd a hunanaseswyd yn ôl pawb o'r rheini ag anabledd a hunanaseswyd ar gyfer pob nodwedd. Mae'r golofn olaf yn rhoi'r rhif sail (neu 100 y cant). Mae'r dadansoddiad hwn wedi amlygu rhai meysydd pwysig i'w hystyried.

Wrth gymharu llawn-amser â rhan-amser, dengys y tabl fod cyfran uwch o fyfyrwyr rhan-amser nad ydynt yn derbyn y Lwfans, o gymharu â myfyrwyr llawn-amser. Gallai nifer o'r myfyrwyr rhan-amser hyn fod yn fyfyrwyr y Brifysgol Agored o bosibl. Mae'r ffaith fod cyfran fwy o fyfyrwyr rhan-amser nad ydynt yn derbyn y Lwfans yn awgrymu y gall fod problemau ynghylch gwybodaeth, ymwybyddiaeth a'r heriau wrth ymgeisio i fyfyrwyr nad ydynt ar y campws.

Fel y gellid disgwyl, mae cyfran fwy o fyfyrwyr blwyddyn gyntaf heb fod yn derbyn y Lwfansau wrth gymharu â'r rheini mewn grwpiau blwyddyn eraill. Mae hyn efallai'n amlygu problemau ynghylch gwybodaeth, cyngor a chanllawiau a roddir i fyfyrwyr ar lefel addysg bellach.

Dengys yr ystadegau fod gostyngiad yn y gyfran o fyfyrwyr nad ydynt yn derbyn y Lwfansau rhwng yr oedrannau 18 a 21. Fodd bynnag, rhwng 21 oed a'r band oedran 26-29, mae cynnydd yn y gyfran nad yw'n derbyn y Lwfans. Ymddengys fod hyn yn gostwng eto rhwng y band oedran 26-29 a'r band oedran 30-39, ac yna'n gwastadhau tan y band oedran 40-49, cyn cynyddu o'r band oedran 40-49 i rai 60 oed a throsodd. Dangosir hyn yn glir yn Ffigur 1.

Efallai fod gan fyfyrwyr iau lai o symbyliad neu o ddealltwriaeth o'r angen i fod yn rhagweithiol ac i gymryd cyfrifoldeb am wneud eu cais am y Lwfans er mwyn sicrhau bod ganddynt gefnogaeth ddigonol i gwblhau eu hastudiaethau yn y sefydliad addysg uwch o'u dewis, tra gall myfyrwyr hŷn fod yn astudio'n rhan-amser y tu allan i amgylchedd prifysgol, heb wybod am y cymorth sydd ar gael iddynt neu eu bod yn teimlo eu bod wedi datblygu mecanweithiau i ddygymod heb gael cymorth.

Wrth ystyried y dosbarthiadau o gymwysterau, mae lleihad yn y nifer o fyfyrwyr nad ydynt yn derbyn y Lwfansau wrth i lefel y dosbarthiad gradd gynyddu. Dangosir hyn yn Ffigur 2. Mae yn cynrychioli dadl gref dros werth y Lwfansau i fyfyrwyr, o ran cyflawni'r canlyniadau gradd gorau a'u galluogi i berfformio hyd at eithaf eu galluoedd.

Nid ymddengys fod unrhyw dueddiadau ar sail rhyw, ethnigrwydd na'r iaith Gymraeg.

Tabl 3: Nodweddion y Rheini nad ydynt yn Derbyn Lwfans i Fyfyrwyr Anabl

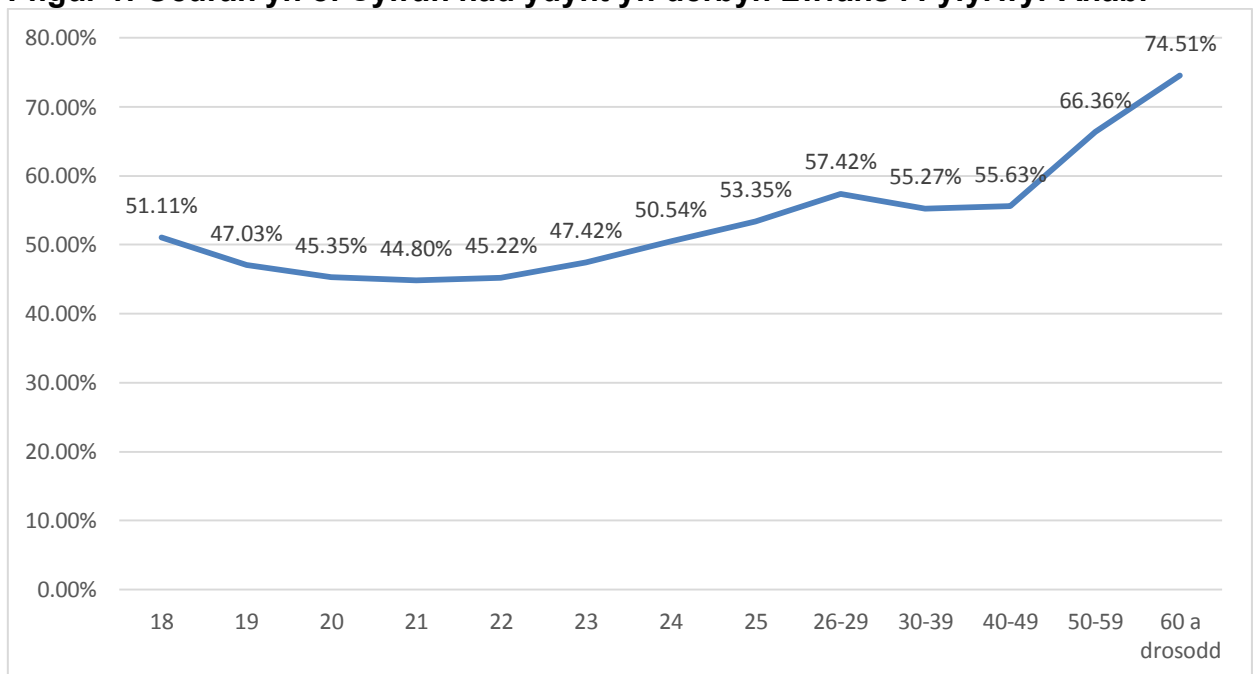
		Canran ag anabledd a hunan- aseswyd nad ydynt yn derbyn, o bawb sydd ag anabledd a hunan- aseswyd	Cyfrif o bawb sydd ag anabledd a hunan- aseswyd (100%)
Modd	Llawn-amser	43.18%	8866
	Rhan-amser	71.73%	3746
Rhyw	Gwrywaidd	52.44%	4994
	Benywaidd	51.12%	7610
	Arall	75.00%	8
Blwyddyn gyntaf?	Blwyddyn gyntaf	55.73%	4972
	Arall	49.01%	7640
Oedran	14-15	100.00%	1

	16	66.67%	15
	17	73.68%	19
	18	51.11%	988
	19	47.03%	1499
	20	45.35%	1698
	21	44.80%	1212
	22	45.22%	816
	23	47.42%	639
	24	50.54%	465
	25	53.35%	358
	26-29	57.42%	1132
	30-39	55.27%	1612
	40-49	55.63%	1199
	50-59	66.36%	651
	60 a throsodd	74.51%	306
	Anhysbys	50.00%	2
Ethnigrwydd	Heb fod yn wyn	52.87%	698
	Ethnigrwydd anhysbys	56.14%	228
	Gwyn	51.50%	11686
Dosbarthiad	Dosbarthiad ddim yn berthnasol	53.48%	10613
	Cymhwyster lefel addysg bellach	100.00%	1
	Heb ei ddosbarthu	47.14%	140
	Anrhydedd trydydd dosbarth/pasio	48.11%	106
	Anrhydedd ail ddosbarth is	43.06%	483

	Anrhydedd ail ddisbarth uwch	41.29%	913
	Anrhydedd disbarth cyntaf	38.20%	356
laith	Rhugl	52.31%	1061
	Ddim yn rhugl eu Cymraeg	50.65%	1469
	Ddim yn siarad Cymraeg	51.52%	5808
	Ddim yn gwybod	73.21%	642
	Gwag	48.29%	3632

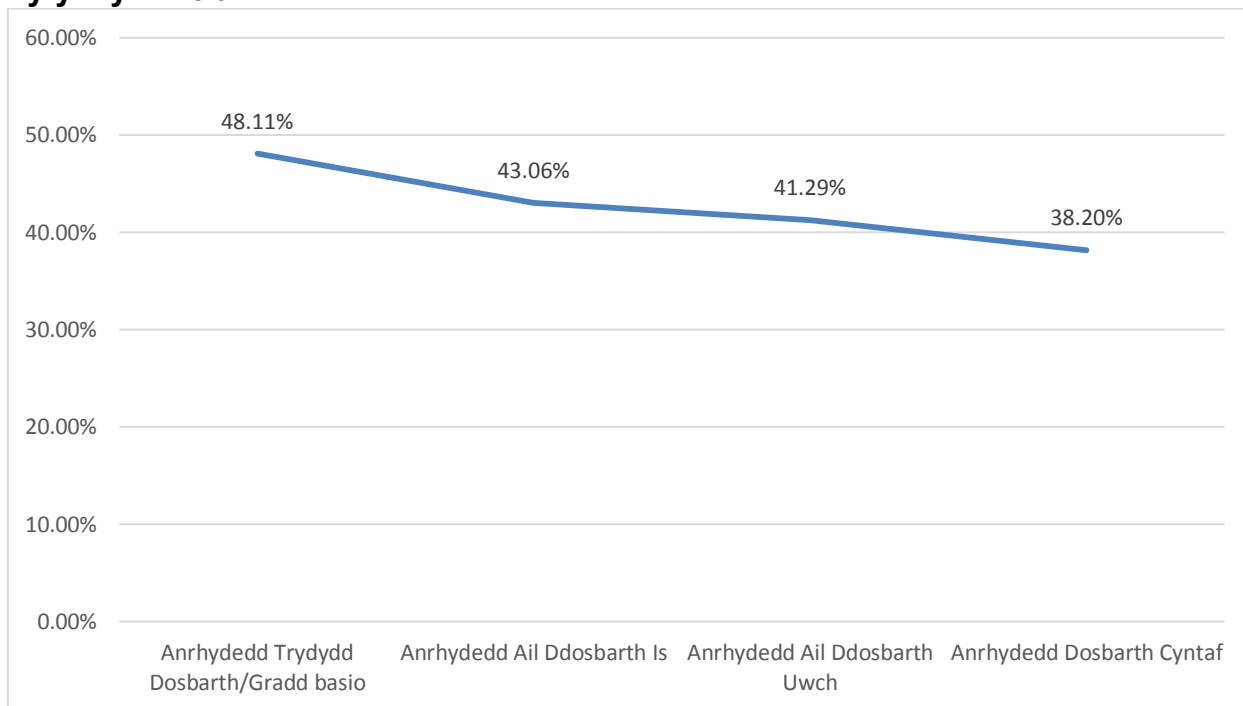
Data HESA – Myfyrwyr yn byw yng Nghymru mewn addysg uwch 2015/16

Ffigur 1: Oedran yn ôl Cyfran nad ydynt yn derbyn Lwfans i Fyfrwyr Anabl

Ffynhonnell: Data HESA – Myfyrwyr yn byw yng Nghymru mewn addysg uwch 2015/16

Ffigur 2: Dosbarthiad Gradd yn ôl Cyfran nad ydynt yn Derbyn Lwfans i Fyfrwyr Anabl

Ffynhonnell: Data HESA – Myfyrwyr yn byw yng Nghymru mewn addysg uwch 2015/16

Data'r Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr Cyf

Dengys Tabl 4 mai gan Brifysgol De Cymru y mae'r gyfran fwyaf o fyfirwyr sy'n derbyn Lwfansau i Fyfirwyr Anabl, er bod y ganran wedi gostwng ychydig o 15.1 y cant yn 2015/16 i 12.9 y cant yn 2016/17. Dengys hyn fod bron i 40 y cant o fyfirwyr a gaiff eu hariannu gan Gyllid Myfirwyr Cymru yn astudio'r tu allan i ddarparwyr addysg uwch Cymru (dangosir fel Prifysgol Arall, a chan gynnwys y ddwy brifysgol o Loegr a restrir).

Tabl 4: Cyfran o Fyfirwyr sy'n cael Lwfans i Fyfirwyr Anabl trwy Gyllid Myfirwyr Cymru yn ôl Prifysgol

	2014/15	2015/16	2016/17
Prifysgol Caerdydd	4.6%	5.7%	6.4%
Prifysgol Metropolitan Caerdydd	6.1%	6.4%	6.1%
Prifysgol De Cymru	14.9%	15.1%	12.9%
Prifysgol Cymru, y Drindod Dewi Sant	8.5%	11.9%	11.6%
Y Brifysgol Agored yng Nghymru	3.4%	4.3%	6.1%
Prifysgol Glyndŵr	8.9%	7.9%	7.9%
Prifysgol Lerpwl	0.8%	0.8%	0.8%
Prifysgol Gorllewin Lloegr	2.2%	2.3%	2.0%
Coleg Sir Gâr	-	2.8%	3.5%
Prifysgol Aberystwyth	3.1%	2.7%	2.5%
Prifysgol Bangor	5.2%	3.6%	3.6%
Grŵp Llandrillo Menai	0.5%	0.7%	1.0%
Prifysgol Abertawe	5.1%	5.3%	5.0%
Prifysgol arall	36.6%	30.5%	30.7%
Cyfanswm	2,968	3,667	3,373

Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr Cyf – Cyllid Myfirwyr Cymru - Cais Lwfans i Fyfirwyr Anabl

Dengys Tabl 5 fod gogwydd o ddau bwynt canran wedi bod tuag at fenywod yn hawlio Lwfans i Fyfirwyr Anabl. Mae'r nifer mwy o fenywod sy'n hawlio'r Lwfans yn gysylltiedig â'r nifer uwch yn mynychu addysg uwch, rhaniad bras o 60/40.

Tabl 5: Cyfran o Fyfirwyr sy'n cael Lwfans i Fyfirwyr Anabl trwy Cyllid Myfirwyr Cymru yn ôl Rhyw

	2014/15	2015/16	2016/17
Benywaidd	59.1%	60.2%	61.0%
Gwrywaidd	39.8%	39.1%	38.2%
Ni roddwyd ateb	1.1%	0.7%	0.8%
Sail	2,968	3,667	3,373

Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr Cyf – Cyllid Myfirwyr Cymru - Cais Lwfans i Fyfirwyr Anabl

Dengys Tabl 6 fod cynnydd sylweddol o 20.5 pwynt canran wedi bod yn y gyfran o fyfirwyr 18-21 oed sy'n derbyn y Lwfansau. Mae gostyngiad sylweddol wedi bod yn y gyfran o fyfirwyr 22-24 oed sy'n cael y Lwfansau o 31.8 y cant i 17.3 y cant, gostyngiad o 14.5 y cant. Bu gostyngiad o 44 y cant yn y nifer o bobl yn cychwyn addysg uwch a oedd yn 21 oed neu'n hŷn (myfirwyr hŷn) rhwng 2010/11 a 2015/16 (o 308,875 yn 2010/11 i 173,225 yn 2015/16) yn ôl dangosyddion perfformiad ehangu cyfranogiad HESA.

Tabl 6: Cyfran o Fyfywrwr sy'n cael Lwfans i Fyfywrwr Anabl trwy Gyllid Myfywrwr Cymru yn ôl Oedran

	2014/15	2015/16	2016/17
17	0.0%	0.0%	0.0%
18-21	20.8%	31.3%	41.3%
22-24	31.8%	25.1%	17.3%
25-30	18.8%	16.1%	12.9%
31-40	12.2%	12.2%	12.9%
41-50	9.1%	8.5%	9.0%
51-60	4.5%	5.0%	4.6%
61-70	1.3%	0.9%	1.1%
71 neu hŷn	0.2%	0.2%	0.1%
Ni roddwyd ateb	1.1%	0.7%	0.8%
Sail	2,968	3,667	3,373

Cwmni Benthyciadau i Fyfywrwr Cyf – Cyllid Myfywrwr Cymru – Cais Lwfans i Fyfywrwr Anabl

Dengys Tabl 7 fod y gyfran o fyfywrwr llawn-amser a graddedig sy'n cael y Lwfansau wedi gostwng flwyddyn ar flwyddyn, tra bod y gyfran o fyfywrwr llawn-amser yn derbyn y Lwfansau wedi cynyddu. Fodd bynnag, dengys data HESA fod tueddiad o leihad mewn niferoedd rhan-amser ers 2009/10; rhwng 2011/12 a 2015/16 roedd lleihad cyffredinol o 30%²¹.

²¹ Data'r Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA) (Ionawr 2017) Cofrestrïadau myfywrwr addysg uwch a chymwysterau a enillwyd mewn sefydliadau addysg uwch yn y Deyrnas Unedig 2015/16.

Tabl 7: Cyfran o Fyfywrwr sy'n cael Lwfans i Fyfywrwr Anabl trwy Gyllid Myfywrwr Cymru yn ôl Math o Gais

	2014/15	2015/16	2016/17
Llawn-amser	81.0%	79.8%	77.7%
Rhan-amser	8.8%	10.1%	12.8%
Ôl-raddedig	9.1%	9.4%	8.7%
Ni roddwyd ateb	1.1%	0.7%	0.8%
Sail	2,968	3,667	3,373

Cwmni Benthyciadau i Fyfywrwr Cyf – Cyllid Myfywrwr Cymru – Cais Lwfans i Fyfywrwr Anabl

Dengys Tabl 8 fod y gyfran o fyfywrwr sy'n cael y Lwfansau yn eu blwyddyn gyntaf wedi lleihau 10 pwynt canran, tra bod cynnydd wedi bod yn y gyfran o fyfywrwr sy'n cael y Lwfansau yn eu blwyddyn sylfaen, ail flwyddyn a thrydedd blwyddyn.

Tabl 8: Cyfran o Fyfywrwr a ariennir gan Gyllid Myfywrwr Cymru sy'n cael Lwfans i Fyfywrwr Anabl yn ôl Blwyddyn Astudiaeth

	2014/15	2015/16	2016/17
Sylfaen	2.7%	4.1%	4.7%
Cyntaf	73.8%	64.4%	63.4%
Ail	14.2%	17.9%	18.8%
Trydedd	7.1%	10.5%	10.1%
Pedwaredd	0.9%	2.0%	1.6%
Pumed	0.1%	0.3%	0.4%
Chweched	0.1%	0.1%	0.2%
Ni roddwyd ateb	1.1%	0.7%	0.8%
Sail	2,968	3,667	3,373

Cwmni Benthyciadau i Fyfywrwr Cyf – Cyllid Myfywrwr Cymru – Cais Lwfans i Fyfywrwr Anabl

Dengys Tabl 9 fod, flwyddyn ar flwyddyn, y gyfran o fyfywrwr sy'n gymwys i dderbyn y Lwfansau wedi lleihau. Diddorol yw nodi bod cynnydd mewn anghymhwysedd yn 2015/16, gyda nifer isel o geisiadau'n aros am benderfyniad. Roedd hyn yn groes i'r hyn oedd yn y flwyddyn flaenorol 2014/15, pan oedd cynnydd mewn ceisiadau'n aros am benderfyniad a nifer isel o geisiadau anghymwys.

Tabl 9: Cyfran o Fyfywrwr sy'n cael Lwfans i Fyfywrwr Anabl trwy Gyllid Myfywrwr Cymru yn ôl Cymhwysedd

	2014/15	2015/16	2016/17
Cymwys	83.2%	79.0%	78.8%
Anghymwys	1.2%	19.5%	10.8%
Aros penderfyniad	13.5%	1.1%	9.4%
Ni roddwyd ateb	2.2%	0.4%	1.0%
Sail	2,968	3,667	3,373

Cwmni Benthyciadau i Fyfywrwr Cyf – Cyllid Myfywrwr Cymru – Cais Lwfans i Fyfywrwr Anabl

Dengys Tabl 10 fod cyfran sylweddol o'r myfywrwr sydd ag anhawster dysgu penodol yn cael y Lwfansau er bod gostyngiad o 3.8 pwynt canran wedi bod. Mae'r gyfran o fyfywrwr sy'n hawlio'r Lwfans am faterion iechyd meddwl wedi cynyddu ychydig, sef 1.9 pwynt canran. Dylid nodi bod cyfran sylweddol heb roi ateb.

Tabl 10: Cyfran o Fyfywrwr sy'n cael Lwfans i Fyfywrwr Anabl trwy Gyllid Myfywrwr Cymru yn ôl Math o Anabledd

	2014/15	2015/16	2016/17
Anhwylder Awtistig	2.9%	2.6%	3.4%
Dall/Rhannol Ddall	0.8%	0.9%	1.2%
Byddar/Rhannol Fyddar	1.3%	1.1%	1.5%
Anhawster Dysgu	43.7%	37.9%	39.9%
Salwch hirdymor	9.6%	8.3%	8.9%
Iechyd Meddwl	10.4%	11.7%	12.2%
Anableddau Lluosog	13.9%	9.6%	9.9%
Anabledd arall – heb ei restru uchod	1.0%	0.7%	0.7%
Cadair olwyn/Symudedd	2.2%	1.6%	1.5%
Ni roddwyd ateb	14.2%	25.5%	20.9%
Sail	2,968	3,667	3,373

Cwmni Benthyciadau i Fyfywrwr Cyf – Cyllid Myfywrwr Cymru – Cais Lwfans i Fyfywrwr Anabl

Dengys Tabl 11 y rheini nad ydynt wedi derbyn eu DSA2 hyd yma yn ôl cymhwysedd. Roedd newid amlwg mewn ceisiadau heb eu penderfynu ac mewn ceisiadau y barnwyd eu bod yn anghymwys. Gall hyn fod yn gysylltiedig â'r symudiad o weinyddu gan awdurdod lleol i weinyddu canolog. Roedd cynnydd yn y gyfran gyffredinol oedd yn gymwys, sy'n awgrymu cynnydd mewn effeithlonrwydd, er bod dau o bob pump yn dal yn anghymwys.

Tabl 11: Y Rheini nad ydynt wedi Derbyn eu DSA2 hyd yma yn ôl Cymhwysedd

	2014/15	2015/16	2016/17
Cymwys	46.6%	46.3%	56.6%
Anghymwys	3.5%	50.8%	22.9%
Aros penderfyniad	49.2%	2.7%	19.9%
Ni roddwyd ateb	0.8%	0.1%	0.5%
Sail	663	1,356	1,504

Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr Cyf – Cyllid Myfirwyr Cymru – Cais Lwfans i Fyfirwyr Anabl

Atodiad B: Rhestr o Randdeiliaid yr Ymgynghorwyd â hwy

Cymdeithas Rheolwyr Gwasanaethau Myfyrwyr mewn Addysg Uwch (AMOSSHE)

Canolfan Asesu Cheltenham (CHACE)

Ymgynghorydd Polisi Lwfansau i Fyfirwyr Anabl Adran Addysg Lloegr

Grŵp Rhanddeiliaid Myfyrwyr Anabl

Awdurdod Addysg Ballymena

Pennaeth Cymorth Myfyrwyr, Adran yr Economi, Gogledd Iwerddon

Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru (CCAUC)

Cymdeithas Genedlaethol Ymarferwyr Anabledd

Cymdeithas Genedlaethol Plant Byddar Cymru

Rhwydwaith Cenedlaethol Canolfannau Asesu (NNAC) (Cymru a Lloegr)

Fforwm Lwfansau i Fyfirwyr Anabl Gogledd Cymru

Cymdeithas broffesiynol athrawon myfyrwyr ag anawsterau dysgu penodol (PATOSS)

SNAP Cymru (Elusen gofrestredig yng Nghymru sy'n darparu gwybodaeth, cyngor a chymorth i rieni, plant a phobl ifanc (0-25), sydd, neu a all fod, ag anghenion addysgol arbennig (AAA) ac anabledau.)

Fforwm Lwfans i Fyfirwyr Anabl De Cymru

Cymorth a Chyfranogiad Myfyrwyr, Llywodraeth yr Alban

Gwasanaeth Cymorth Anabledd, Prifysgol Caergrawnt

Grŵp Arweinyddiaeth Myfyrwyr Anabl, Prifysgol Caeredin

Uwch Gymrawd Ymchwil, Prifysgol Southampton

Gweithgor Lwfans i Fyfirwyr Anabl Llywodraeth Cymru – dau aelod

Atodiad C: Canllawiau Holi Rhanddeiliaid

Mae Llywodraeth Cymru'n cynnal adolygiad o effeithiolrwydd y Lwfansau i Fyfyrrwyr Anabl ac mae wedi comisiynu York Consulting i gyflawni'r astudiaeth. Fel rhan o'r adolygiad, hoffem gyfweled rhanddeiliaid allweddol i wybod mwy am effeithiolrwydd y Lwfansau. Bydd cyfweiliadau'n cymryd tua 30-40 munud gan ddibynnu ar faint yr hoffech ei ddweud.

Cyfrinachedd: Bydd unrhyw wybodaeth a roddwch yn cael ei thrin yn gyfrinachol ac ni fyddwch yn cael eich enw ac ni bydd modd eich adnabod mewn unrhyw adroddiadau. Bydd yr wybodaeth a roddwch yn cael ei dal yn unol â Deddf Diogelu Data (1998). Ni bydd eich manylion yn cael eu trosglwyddo i unrhyw un y tu allan i'r ymchwil hwn na'u defnyddio i unrhyw ddibenion heblaw am yr ymchwil hwn.

Ydych chi'n dymuno parhau?

Cyffredinol	Rhanddeiliaid
<ol style="list-style-type: none">1. Egluro Rolau a Chyfrifoldebau2. Gwybodaeth am y Lwfansau i Fyfyrrwyr Anabl3. Cymryd rhan yn yr adolygiad/prosesau ymgynghori hyd yma	Pawb
Effeithiolrwydd Lwfansau i Fyfyrrwyr Anabl	
<ol style="list-style-type: none">4. Pa mor effeithiol yn eich barn chi yw'r drefn o ymgeisio a dyfarnu ar gyfer y Lwfans a ariennir gan Gyllid Myfyrrwyr Cymru?5. Ydych chi'n teimlo ei fod yn rhoi cyfle digonol i fyfyrrwyr ag amrediad o anabledau i gael cymorth?6. A oes elfennau penodol o'r broses y gellid eu gwella yn eich barn chi?7. A oes cyfle i ddysgu oddi wrth brosesau eraill sy'n	Pawb

<p style="text-align: center;">gweithredu ledled y Deyrnas Unedig?</p> <p>8. A oes unrhyw wersi i'w dysgu ynghylch y newidiadau sydd wedi digwydd yn Lloegr?</p>	
<p>Ymwybyddiaeth</p>	
<p>9. Ydych chi'n teimlo bod ymwybyddiaeth a dealltwriaeth ddigonol o'r hawl i'r Lwfans ymhlith yr holl sefydliadau sy'n cefnogi pobl gydag anableddau?</p> <p>10. Sut y gellid gwella hyn pe byddai angen?</p>	<p>Pawb ac yn benodol i elusennau</p>
<p>Asesiadau Anghenion Astudio</p>	
<p>11. A yw'r broses asesu yn addas i'r diben?</p> <p>12. Ydych chi'n meddwl bod y broses asesu yn effeithlon neu a ellid ei gwella?</p> <p>13. A oes unrhyw ganolfannau asesu yn ei chael yn anodd cyflawni'r cytundebau cyflwyno gwasanaethau neu a oes cynhwysedd dros ben ymysg canolfannau asesu?</p> <p>14. A yw canolfannau asesu'n cynnig dewis digon eang o atebion i fyfyrwyr?</p> <p>15. Ydych chi'n teimlo bod canolfannau asesu yn deall yr amrywiaeth lawn o feddalwedd a chymorth a gynigir i fyfyrwyr sydd ag amrywiaeth o anableddau?</p>	<p>Pawb</p>
<p>Darparwyr gwasanaethau</p>	
<p>16. Beth yw eich barn o gymorth anfeddygol i fyfyrwyr ag</p>	<p>Pawb</p>

<p>anabledd?</p> <p>17. Ydych chi'n teimlo bod y maes hwn o gymorth yn cael ei danddefnyddio gan fyfyrwyr?</p> <p>18. Ydych chi'n teimlo bod cymorth anfeddygol yn cynnig gwerth am arian?</p> <p>19. Ydych chi'n teimlo bod y dyfarniadau a wnaed trwy'r Lwfansau i Fyfirwyr Anabl yn cynnig cymorth digonol i fyfyrwyr?</p> <p>20. Ydych chi'n teimlo bod unrhyw fylchau mewn cymorth i fyfyrwyr gan gynnwys cymorth anfeddygol neu offer/adnoddau y byddai myfyrwyr ag anableddau yn elwa ohonynt ond nad ydynt ar gael ar hyn o bryd?</p> <p>21. Ydych chi'n teimlo bod y dechnoleg gynorthwyol sydd ar gael i fyfyrwyr yn diwallu eu hanghenion?</p> <p>22. A yw hyn yn wir am fyfyrwyr y byddai'n well ganddynt gyfathrebu/astudio drwy'r Gymraeg?</p> <p>23. A yw myfyrwyr yn manteisio i'r eithaf ar y dechnoleg gynorthwyol y maent yn ei derbyn?</p>	
<p>Cymariaethau o fewn y Deyrnas Unedig</p>	
<p>24. Beth yw'r prif ffactorau sy'n dylanwadu ar y Lwfans i Fyfirwyr Anabl yn eich gwlad?</p> <p>25. A oes unrhyw wahaniaethau allweddol i'r model a ariennir gan Gyllid Myfyrwyr Cymru o ran proses neu hawliau y credwch ei bod yn bwysig i'r astudiaeth fod yn ymwybodol ohonynt?</p> <p>26. Ydych chi'n meddwl bod unrhyw gyfleoedd i wella</p>	<p>Swyddogion Llywodraeth</p>

polisi'r Lwfansau yn y ffordd y caiff ei weithredu?	
Unrhyw sylw arall	
27. A oes unrhyw sylwadau eraill yr hoffech eu gwneud neu ystyriaethau allweddol y teimlwch y dylai'r ymchwil eu cynnwys?	Pawb

Diolch a Chau a rhoi manylion pryd y disgwylir cyhoeddi'r ymchwil.

Atodiad D: Darparwyr Addysg Uwch yr ymgynghorwyd â hwy

Sefydliad	Ymarferwyr a Gyfwelwyd
Prifysgol Aberystwyth Wyneb yn wyneb	Rheolwr Anghenion Dysgu Ychwanegol Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymorth Myfyrwyr Cyfarwyddwr Cynorthwyol Gwasanaethau Cymorth Myfyrwyr Cynghorydd Hygyrchedd
Prifysgol Bangor Wyneb yn wyneb	Pennaeth Gwasanaethau Anabledd Rheolwr Tîm Dyslecsia Uwch Gyngorydd
Prifysgol Caerdydd Wyneb yn wyneb	Pennaeth Anabledd Asesydd Anghenion Ymarferydd Iechyd Meddwl Cynghorydd Anabledd
Coleg Sir Gâr Wyneb yn wyneb	Pennaeth Gwasanaeth Cynghorydd Anabledd Tiwtor Arbenigol Mentor
Grŵp Llandrillo Menai Wyneb yn wyneb	Arweinydd Tîm Cymorth Dysgu, Bangor Cydgysylltydd Cymorth Dysgu yn Llandrillo Swyddog Cymorth Dysgu yn Llandrillo
Prifysgol Lerpwl Wyneb yn wyneb	Pennaeth Gwasanaeth Cynghorydd Anabledd

Y Brifysgol Agored yng Nghymru Ffôn	Cynghorydd Anabledd
Prifysgol De Cymru Ffôn	Pennaeth Gwasanaeth
Prifysgol Gorllewin Lloegr Wyneb yn wyneb	Pennaeth Anabledd Rheolwr Tîm Cyngori ar Anabledd Rheolwr Asesu Anghenion
Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant Ffôn	Pennaeth Gwasanaeth 2 Gynghorydd Anabledd (campws Abertawe a champws Caerfyrddin)
Prifysgol Abertawe Wyneb yn wyneb	Rheolwr Swyddfa Anabledd Rheolwr Llesiant Asesydd Anghenion
Prifysgol Wrecsam Glyndŵr Wyneb yn wyneb	Pennaeth Gwasanaeth Cynghorydd Anabledd Mentor Cymorth Dysgu Asesydd Anghenion

Atodiad E: Canllawiau Holi Ymarferwyr

CYFLWYNIAD

Mae'r canllawiau hyn wedi eu llunio ar gyfer archwilio'r broses ymgeisio, y defnydd o Lwfansau i Fyfirwyr Anabl ac a ellir targedu'r Lwfansau yn well.

- Cyflwyno'ch hun
- Disgrifio diben yr ymchwil
- Hysbysu'r cyfranogwyr fod eu cyfranogiad yn wirfoddol a bod ganddynt yr hawl i dynnu'n ôl ar unrhyw adeg

ADRAN UN: YMWEYBYDDIAETH O'R LWFANS I FYFYRWYR ANABL

1. Ydych chi'n teimlo bod gan fyfirwyr wybodaeth dda o'r cymorth sydd ar gael iddynt?
2. Yn arferol, pa bryd mae myfirwyr yn ymgeisio am Lwfans i Fyfirwyr Anabl? A yw'n gwneud gwahaniaeth i fyfirwyr sy'n ymgeisio'n ddiweddarach pan maent yn y brifysgol?
3. A oes myfirwyr yn colli'r cyfle oherwydd diffyg gwybodaeth? Rheswm arall?
4. A oes angen gwella ymweybyddiaeth?
5. Sut gellid ei wella?

ADRAN DAU: YMGEISWYR AM Y LWFANS

6. Ydych chi wedi gweld unrhyw newidiadau yn y nifer o geisiadau am y Lwfans yn y sefydliad hwn?
7. A oes gan fyfirwyr wybodaeth dda o sut i ymgeisio?
8. Beth yw canfyddiad myfirwyr o'r broses ymgeisio?
9. A ellid gwella'r broses ymgeisio? Ym mha ffordd?

10. A yw'r broses ymgeisio'n helpu'r rheini sy'n dymuno cyfathrebu yn y Gymraeg?

ADRAN TRI: ASESIAID ANGHENION A HAWLIAU

11. Beth yw canfyddiad myfyrwyr o'r Asesiad Anghenion?

12. Ydych chi'n teimlo bod yr hawl yn diwallu anghenion myfyrwyr?

13. Ydych chi'n teimlo bod y broses yn helpu'r myfyrwyr hynny sy'n dymuno cyfathrebu yn y Gymraeg?

14. Ydych chi wedi sylwi ar unrhyw newidiadau yn yr hawl i'r Lwfans?

15. Ydych chi'n teimlo bod y broses mor effeithlon ag y gallai fod? Ym mha ffyrdd y gellid ei gwella?

16. Ydych chi'n teimlo mai'r dull presennol o ddyrannu cyllid yw'r un mwyaf effeithiol? Sut gellid gwella hyn?

17. Os mai'r cynnig oedd caniatáu sefydliadau addysg uwch i ddyrannu'r cyllid neu gyfran o'r cyllid, fydddech chi'n cefnogi hyn?

ADRAN PEDWAR: CYMORTH A DDERBYNIWYD

18. A yw myfyrwyr yn derbyn yr holl gymorth mae arnynt ei angen drwy gydol eu hastudiaethau?

19. A oes cymorth yn cael ei ddarparu ar yr adeg mae arnynt ei angen?

20. A yw'r sefydliad addysg uwch yn gallu ymateb i'w holl anghenion cymorth? A oes unrhyw fylchau neu heriau?

21. Pa agweddau o gymorth sydd fwyaf defnyddiol i'r myfyrwyr?

22. A oes patrwm o ddiffyg defnydd o gymorth ymhlith myfyrwyr?

23. A ellid targedu'r Lwfans yn well?

24. A oes meysydd penodol lle gellid gwneud arbedion?

25. A all y cymorth ddiwallu pob agwedd o anghenion y rheini sy'n dymuno cyfathrebu yn y Gymraeg?

ADRAN CHWECH: EFFAITH A GWERTH

26. Beth fu effaith y cymorth ar brofiadau'r myfyrwyr?

27. A yw wedi gwneud gwahaniaeth iddynt?

28. Allwch chi roi enghreifftiau penodol?

ADRAN SAITH

29. Pa argymhellion fydddech chi'n eu gwneud i Lywodraeth Cymru i wella'r broses a'r canlyniadau i fyfyrwyr sy'n cael cymorth?

ADRAN WYTH – SEFYDLIADAU ADDYSG UWCH LLOEGR YN UNIG

30. Mae'r hawl i fyfyrwyr sy'n cael eu hariannu gan Gyllid Myfyrwyr Cymru yn wahanol i'r hyn yw i fyfyrwyr sy'n cael eu hariannu gan SFE. A yw hyn yn golygu unrhyw ystyriaethau o ran sut y gallwch ddarparu cymorth i fyfyrwyr o Gymru?

31. Beth, yn benodol, sy'n peri anhawster?

32. Ydych chi'n meddwl bod myfyrwyr â hawl i'r Lwfans sy'n cael eu hariannu gan Gyllid Myfyrwyr Cymru yn profi canlyniad gwahanol o safbwynt eu hastudiaethau academaidd i'r myfyrwyr sy'n cael eu hariannu trwy SFE? Ym mha ffordd?

33. Yn eich profiad chi, a yw'r gwahaniaeth mewn ariannu yn achosi unrhyw broblemau i fyfyrwyr?

34. Yn eich barn chi, a yw newidiadau mewn ariannu yn Lloegr yn rhoi myfyrwyr a gaiff eu hariannu gan SFE o dan anfantais yn academaidd? Os nad ydynt, pam ddim?

35. Yn eich profiad chi, a yw'r drefn bresennol o ymgeisio am gyllid y Lwfans i, ac o dderbyn y Lwfans, yn gweithredu'n effeithiol i fyfyrwyr Cymru?

36. Pa argymhellion fyddech chi'n eu gwneud i Lywodraeth Cymru ynghylch rheoli Lwfansau i Fyfyrrwyr Anabl, y drefn ymgeisio, y dyraniad cyllid a chymorth i fyfyrwyr?

Diolch a chau. Esbonio beth sy'n digwydd nesaf a brasamcan o ddyddiad cyhoeddi.

Atodiad F: Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr Cyf

Dewis iaith

Nodwch isod ym mha iaith yr hoffech gwblhau'r arolwg.

Dewiswch un ymateb yn unig.

- Saesneg
- Cymru

Cyfeirio'r ymatebydd trwy'r iaith o'i ddewis.

1. Ydych chi wedi ymgeisio am Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl ar gyfer y flwyddyn academaidd 2016/17? Mae blwyddyn academaidd 2016/17 yn rhedeg o 1 Medi 2016 - 31 Gorffennaf 2017. Dewiswch un ymateb yn unig.

- Do
- Naddo
- Dw i ddim yn cofio

Cynnwys: q1_screener YN UN O {[Naddo],[Dw i ddim yn cofio]}

GORFFEN:

Nod yr arolwg hwn yw casglu gwybodaeth gan y rheini sydd wedi cyflwyno cais am Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl. Rydych wedi nodi nad ydych wedi gwneud cais am y Lwfans felly ni fydd yr arolwg hwn yn berthnasol i chi. Diolch am ddymuno cymryd rhan.

Ailgyfeirio at: <http://www.studentfinancewales.co.uk/>

DOD Â'R CYFWELIAD I BEN gyda statws: Disqualified

2. Pa un o'r dewisiadau isod yw'r disgrifiad gorau ohonoch yn 2016/17?
Dewiswch un ymateb yn unig.

- Myfyriwr israddedig newydd ydw i
- Myfyriwr israddedig yn dychwelyd ydw i
- Myfyriwr graddedig ydw i

3. Sut wnaethoch chi glywed am y Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl am y tro cyntaf?
(Ticiwch bob un sy'n berthnasol)

- a. Ysgol/Coleg
- b. Meddyg teulu / Arbenigwr meddygol
- c. Rhieni / Gwarcheidwaid
- d. Ffrind
- e. Gwasanaethau Myfyrrwyr Prifysgol/Coleg
- f. Gwefan Prifysgol/Coleg
- g. Deunydd cyhoeddusrwydd Prifysgol/Coleg
- h. Cyfryngau cymdeithasol ee Facebook, Twitter, YouTube
- i. Cyllid Myfyrrwyr Cymru

- j. Arall (nodwch)
4. Ydych chi'n meddwl bod angen gwella ymwybyddiaeth cyffredinol o'r Lwfans er mwyn sicrhau bod y rheini ag anabledau yn cael y cyfle i ymgeisio?
 - a. Ydi
 - b. Nac ydw
 - c. Ddim yn gwybod
 5. Pam ydych chi'n meddwl hyn? (Ymateb testun dewisol)
 6. Pa bryd wnaethoch chi eich cais **cyntaf** am y Lwfans? (Ymateb sengl)
 - a. Cyn cychwyn ar fy nghwrs presennol
 - b. Yn ystod blwyddyn gyntaf fy nghwrs presennol
 - c. Yn ystod ail flwyddyn fy nghwrs presennol
 - d. Yn ystod y drydedd flwyddyn neu uwch o'm cwrs presennol.
 7. O ran eich profiad o addysg uwch yn gyffredinol, a yw'n well gennych gyfathrebu trwy gyfrwng y Gymraeg neu'r Saesneg? (ymateb sengl)
 - a. Cymraeg
 - b. Saesneg
 - c. Y ddwy

Cwblhau'r ffurflen gais am Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl

Mae'r cwestiynau sy'n dilyn yn ymwneud â'r broses o ymgeisio am y Lwfans

8. Wrth feddwl am eich profiad o ymgeisio am y Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl, i ba raddau ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r datganiad canlynol?
Dewiswch un ymateb.

Anghytuno'n gryf

Anghytuno

Anghytuno ychydig

Ddim yn Cytuno nac Anghytuno

Cytuno ychydig

Cytuno

Cytuno'n gryf

- Yn gyffredinol, rwyf yn fodlon gyda'r gwasanaeth ymgeisio am y Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl sy'n cael ei ddarparu gan Gyllid Myfyrrwyr Cymru

Cynnwys: Bodlon_0 YN UN O {[Anghytuno'n gryf], [Anghytuno], [Anghytuno ychydig]}

9. Allwch chi esbonio pam eich bod yn anfodlon gyda'r gwasanaeth Lwfans a gawsoch gan Gyllid Myfyrwyr Cymru? Byddwch mor benodol ag sy'n bosibl. Dewisol
10. A oedd arnoch angen help i gwblhau'r ffurflen gais am y Lwfans? Dewiswch un ymateb yn unig.
- Oedd
 - Nac oedd
 - Dw i ddim yn cofio

Cynnwys: Help_with_form IS Yes

11. Allwch chi ddweud wrthym pam fod arnoch angen help i gwblhau eich ffurflen gais am Lwfans i Fyfirwyr Anabl? Dewiswch bob un sy'n berthnasol.
- a. Doeddwn i ddim yn deall rhai o'r cwestiynau ar y ffurflen
 - b. Roedd arnaf angen help i ddeall pa dystiolaeth roedd ar Cyllid Myfyrwyr Cymru ei angen
 - c. Roedd yn aneglur faint o fanylion i'w rhoi
 - d. Mae ffurflenni papur yn anodd imi
 - e. Arall, nodwch

12. I ba raddau ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r datganiadau canlynol?
- "Roedd cael y dystiolaeth feddygol angenrheidiol ar gyfer fy nghais yn hawdd."
 - "Ro'n i'n teimlo bod y gost ariannol o gael y dystiolaeth feddygol angenrheidiol yn rhy ddud"
 - "Roedd yn amlwg pa dystiolaeth feddygol y byddai Cyllid Myfyrwyr Cymru yn ei dderbyn."

Dewiswch un ymateb ar gyfer pob eitem.

(Anghytuno'n gryf Anghytuno Anghytuno ychydig Ddim yn Cytuno nac Anghytuno Cytuno ychydig Cytuno Cytuno'n gryf)

Cynnwys: MEdical_evidence_statement_0 YN UN O {[Anghytuno'n gryf],[Anghytuno],[Anghytuno ychydig]}

13. Allwch chi ddweud wrthym pam nad oedd yn hawdd cael eich tystiolaeth feddygol? Dewiswch bob un sy'n berthnasol.
- a. Yr amser a gymerodd i gael apwyntiad gyda'r gweithiwr proffesiynol meddygol
 - b. Gorfod talu costau
 - c. Nid yw'n eglur beth i'w ddarparu
 - d. Gwrthodwyd y dystiolaeth gan Cyllid Myfyrwyr Cymru
 - e. Gorfod postio tystiolaeth wreiddiol at Cyllid Myfyrwyr Cymru
 - f. Arall, nodwch

Effaith cymorth Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl

14. Pa fath o gymorth y Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl y cawsoch gyllid ar ei gyfer?
(Dewiswch bob un sy'n berthnasol.)

- a. Cymorth anfeddygol (ee ysgrifennu nodiadau, cymorth un-i-un)
- b. Offer (ee cyfrifiadur, agraffydd, dictaphone etc)
- c. Meddalwedd cymorth dysgu i helpu dysgu
- d. Hyfforddiant TG ar gyfer defnyddio meddalwedd
- e. Lwfans cyffredinol ar gyfer deunyddiau ysgrifennu
- f. Costau teithio
- g. Arall (manylwch)

15. A gafodd yr holl gymorth Lwfans roedd arnoch ei angen ei ddyfarnu ichi?
(Ymateb sengl)

- a. Do
- b. Naddo

Os mai 'Naddo' yw'r ateb yna gofyn

- i. Pa gymorth Lwfans oedd ar goll a pha effaith a gafodd hyn ar eich astudiaethau? (Testun, cwestiwn agored)

16. Pa agweddau, os oes rhai o gwbl, o'r cymorth Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl a gafodd ei ddyfarnu ichi y mae'n debygol na fyddwch yn eu defnyddio na'u hangen arnoch? Esboniwch pam ei bod yn debygol na fyddwch yn eu defnyddio. Dewisol

17. Pa agweddau o'r cymorth / offer / gwasanaethau sydd wedi profi i fod fwyaf defnyddiol ichi? Esboniwch pam eu bod wedi bod yn ddefnyddiol. Byddwch mor benodol ag sy'n bosibl. Dewisol

18. I ba raddau ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r datganiadau canlynol ynghylch effaith eich cymorth Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl ar eich cwrs presennol?

- a. Fe wnaeth cymorth ariannol y Lwfans wahaniaeth sylweddol i'm profiad dysgu
- b. Heb gymorth y Lwfans, ni fyddwn wedi gallu cwblhau ymrwymadau fy astudiaethau
- c. Teimlaf fod y cymorth yn cael effaith cadarnhaol sylweddol ar fy mherfformiad cyffredinol ar fy nghwrs
- d. Nid oedd y cymorth a dderbyniais gan y Lwfans yn diwallu fy anghenion yn llawn
- e. Wnes i ddim derbyn cymorth y Lwfans pan oedd arnaf ei angen.

(Anghytuno'n gryf, Anghytuno, Anghytuno ychydig, Ddim yn Cytuno nac Anghytuno, Cytuno ychydig, Cytuno, Cytuno'n gryf)

19. Rhwch unrhyw sylwadau sydd gennych, boed nhw'n gadarnhaol neu negyddol, am yr effaith a gafodd cymorth y Lwfans ar eich astudiaethau. (Dewisol, testun agored)

Yr Asesiad Anghenion

Mae'r cwestiynau sy'n dilyn yn gofyn am eich profiad o'r Asesiad Anghenion

20. Ar ôl cyflwyno eich cais am Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl mae Cyllid Myfyrrwyr Cymru yn anfon llythyr atoch i gadarnhau eich bod yn gymwys am gyllid y Lwfans ac yn eich cynghori i drefnu asesiad anghenion. Gelwir hwn y Llythyr Cymhwysedd.

Pa mor hir ar ôl cyflwyno'ch cais am y Lwfans ...?

- Oeddech chi'n disgwyl gorfod aros i gael y llythyr hwn
- Wnaethoch chi aros mewn gwirionedd i gael y llythyr hwn

Dewiswch un ymateb ar gyfer pob eitem.

Hyd at wythnos

2 – 3 wythnos

4 – 5 wythnos

6 – 7 wythnos

Mwy na 8 wythnos

Dw i ddim yn gwybod

21. I ba raddau ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r datganiadau canlynol ynghylch yr asesiad anghenion? Dewiswch un ymateb ar gyfer pob eitem.
- a. Roedd yr asesydd yn deall fy anghenion yn llawn
 - b. Cafodd fy holl anghenion eu hystyried

(Anghytuno'n gryf Anghytuno Anghytuno ychydig Ddim yn Cytuno nac Anghytuno Cytuno ychydig Cytuno Cytuno'n gryf)

Cyflenwyr

Bydd y cwestiynau sy'n dilyn yn gofyn am y gwasanaeth gan gyflenwyr a'r offer a dderbyniwyd

22. Ar ôl bod yn eich asesiad anghenion, mae Cyllid Myfyrrwyr Cymru yn anfon llythyr hawl i ddweud wrthyich pa gymorth Lwfans y gallech ei dderbyn. Gall

hyn fod yn offer, cymorth dynol neu gyllid ychwanegol. Pa mor hir ar ôl bod yn eich asesiad anghenion ...?

- Oeddech chi'n disgwyl y byddech chi'n aros i gael y llythyr hwn
- Wnaethoch chi aros mewn gwirionedd i gael y llythyr hwn

Dewiswch un ymateb ar gyfer pob eitem.

Wythnos ar ôl fy asesiad anghenion

2 wythnos ar ôl fy asesiad anghenion

3 wythnos ar ôl fy asesiad anghenion

4 wythnos ar ôl fy asesiad anghenion

5 wythnos neu fwy ar ôl fy asesiad anghenion

Dw i ddim yn gwybod

23. Ydych chi wedi derbyn eich offer? Dewiswch un ymateb yn unig.

- Do
- Naddo
- Dw i ddim yn cofio
- Ddim yn berthnasol

Cynnwys: Equipment received IS Yes

24. Pwy wnaeth gyflenwi eich offer? Dewiswch bob un sy'n berthnasol. (RHESTR O GYFLENWYR YMA)

25. Wrth feddwl am eich profiad o archebu a derbyn offer, i ba raddau ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r canlynol? Dewiswch un ymateb ar gyfer pob eitem.

- Fe wnaeth y gwaith o osod a ffurfweddu offer gyrraedd fy nisgwyliadau
- Fe wnaeth yr hyfforddiant a ddarparwyd ddiwallu fy anghenion
- Yn gyffredinol, roedd y gwasanaeth gan y cyflenwr yn rhagorol (o ran cyflenwi, danfon a gosod offer)

(Anghytuno'n gryf Anghytuno Anghytuno ychydig Ddim yn Cytuno nac Anghytuno Cytuno ychydig Cytuno Cytuno'n gryf)

Cynnwys: Equipment_statements_5 YN UN O {[Anghytuno'n gryf],[Anghytuno],[Anghytuno ychydig]}

26. Allwch chi ddweud wrthym sut y gellid gwella'r broses gyflenwi? Byddwch mor benodol â phosibl. Dewisol

Cysylltu

Mae'r adran olaf hon yn ymwneud ag unrhyw gyswllt a gawsoch gyda Cyllid Myfyrwyr Cymru

27. A fu arnoch angen cysylltu â Chyllid Myfyrwyr Cymru ynghylch eich cais Lwfans i Fyfywyr Anabl? Dewiswch un ymateb yn unig.

- Do
- Naddo

Cynnwys: Contacted IS Yes

28. Beth oedd y rheswm dros eich cyswllt diweddaraf gyda Chyllid Myfyrwyr Cymru ynglŷn â'r Lwfans i Fyfywyr Anabl? Dewiswch bob un sy'n berthnasol.

- I gael mwy o wybodaeth am y Lwfans cyn gwneud cais
- I ofyn am ffurflen gais am y Lwfans
- I ofyn a fyddwn i'n gymwys am y Lwfans
- I weld pa dystiolaeth ar gyfer y Lwfans roedd ar Cyllid Myfyrwyr Cymru ei angen
- I gael help gyda'r ffurflen gais am y Lwfans
- I weld sut oedd fy nghais am y Lwfans yn symud ymlaen
- I ofyn sut i drefnu apwyntiad Asesiad Anghenion
- I holi ynghylch fy llythyr hawl i'r Lwfans
- I weld sut i archebu fy offer / cymorth / gwasanaethau Lwfans
- I ofyn am fwy o gymorth Lwfans
- Arall, manylwch

29. Faint o weithiau ydych chi wedi cysylltu â Chyllid Myfyrwyr Cymru am yr ymholiad hwn ynghylch Lwfans i Fyfywyr Anabl? Dewiswch un ymateb yn unig.

- Unwaith
- Dwywaith
- 3 gwaith
- 4 gwaith neu fwy

30. A yw'r ymholiad hwn ynghylch y Lwfans wedi cael ei ddatrys? Dewiswch un ymateb yn unig.

- a. Do
- b. Naddo
- c. Ddim yn gwybod

31. Yn olaf, a oes gennych unrhyw sylwadau neu awgrymiadau pellach ynghylch proses y Lwfansau i Fyfywyr Anabl yr hoffech eu rhannu gyda Cyllid Myfyrwyr Cymru? Byddwch mor benodol ag sy'n bosibl. Dewisol

Cwblhau'n dawel

Rhowch eich barn!

Fel rhan o'i adolygiad o Lwfansau i Fyfyrrwyr Anabl, hoffai Llywodraeth Cymru gyfweled â chi, i siarad am eich profiadau o'r Lwfansau. Caiff cyfweiliadau eu cynnal gan York Consulting. Maen nhw'n gwbl wirfoddol ac yn cael eu cynnal dros y ffôn (neu alwadau wedi eu haddasu). Bydd tâl digolledu o £10 am bob cyfweiliad sy'n cael ei gwblhau. (Bydd y rhain yn ffurf tocyn Amazon a fydd yn cael ei anfon at bob derbynydd trwy e-bost unwaith y bydd y cyfweiliad wedi'i gwblhau.)

32. Nodwch isod os ydych chi'n caniatáu i ni gysylltu â chi am gyfweiliad:

(blwch ticio)

- Ydw
- Nac ydw

[cyfeirio, lle mae ymatebwyr yn caniatáu:]

33. Rhowch eich manylion cyswllt:

- a. Enw,
- b. e-bost,
- c. rhif ffôn.

Bydd unrhyw wybodaeth a roddwch yn cael ei thrin yn gyfrinachol ac ni fydd modd eich adnabod mewn unrhyw adroddiadau. Bydd yr wybodaeth a roddwch yn cael ei dal yn unol â Deddf Diogelu Data (1998), ac ni fydd yn cael ei drosglwyddo i unrhyw un y tu allan i'r ymchwil hwn na'i defnyddio i unrhyw ddibenion heblaw am yr ymchwil hwn.

Am fwy o wybodaeth, cysylltwch â Louise Starks yn York Consulting ar 0113 222 3545 neu louise.starks@yorkconsulting.co.uk. Gallwch weld mwy am York Consulting yma: www.yorkconsulting.co.uk

Gorffennwyd

Diolch yn fawr ichi am eich amser, mae eich adborth yn cael ei werthfawrogi a bydd yn cael ei ddefnyddio i wella gwasanaeth y Lwfansau i Fyfyrrwyr Anabl a ddarperir gan Cyllid Myfyrrwyr Cymru a Grŵp Sicrhau Ansawdd y Lwfansau.

Dymuniadau Gorau, Cyllid Myfyrrwyr Cymru

Ailgyfeirio at: <http://www.studentfinancewales.co.uk/>

DOD Â'R CYFWELIAD I BEN gyda statws: Cwblhawyd

Atodiad G: Sampl a Chynrychioldeb Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr

Mae'r tablau isod yn cyflwyno Cais Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl i'r Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr Cyf - Cyllid Myfyrrwyr Cymru 2016/17 (poblogaeth) o gymharu â Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr 2016/17 (sampl) er mwyn cadarnhau cynrychioldeb y sampl yn erbyn y boblogaeth.

Yn gyffredinol, mae'r sampl yn dangos cynrychioldeb dda o'r boblogaeth. Fodd bynnag, mae gor-gynrychioliaeth o fyfyrrwyr rhan-amser, ôl-raddedig a hŷn yn y sampl. Mae gor-gynrychiolaeth hefyd o'r rheini â salwch hirdymor, anabledau lluosog ac anabledau cysylltiedig â chadeiriau olwyn/symudedd. Cynrychiolir mwy o ferched yn y sampl, o gymharu â'r boblogaeth. Ar y llaw arall, mae'r sampl yn ôl blwyddyn astudio yn dangos cynrychiolaeth dda iawn o'r boblogaeth.

Tabl 1: Math o Gais

	Sampl		Poblogaeth	
	Cyfrif	Canran	Cyfrif	Canran
Llawn-amser	154	67.3%	2622	77.7%
Rhan-amser	45	19.7%	431	12.8%
Ôl-raddedig	28	12.2%	293	8.7%
Ni roddwyd ateb	2	0.9%	27	0.8%
Cyfanswm	229	100.0%	3373	100.0%

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr 2016/17 (Sampl) a Chais Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl 2016/17 (Poblogaeth) i'r Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr Cyf – Cyllid Myfyrrwyr Cymru

Tabl 2: Bandiau Oedran

	Sampl		Poblogaeth	
	Cyfrif	Canran	Cyfrif	Canran
17	0	0.0%	1	0.0%
18-21	64	27.9%	1393	41.3%
22-24	29	12.7%	582	17.3%
25-30	23	10.0%	435	12.9%
31-40	37	16.2%	436	12.9%
41-50	40	17.5%	302	9.0%
51-60	28	12.2%	155	4.6%
61-70	5	2.2%	38	1.1%
71 neu'n hŷn	1	0.4%	4	0.1%
Ni roddwyd ateb	2	0.9%	27	0.8%
Cyfanswm	229	100.0%	3373	100.0%

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr 2016/17 (Sampl) a Chais Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl 2016/17 (Poblogaeth) i'r Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr Cyf – Cyllid Myfyrrwyr Cymru

Tabl 3: Math o Anabledd

	Sampl		Poblogaeth	
	Cyfrif	Canran	Cyfrif	Canran
Anhwylder Awtistig	8	3.5%	115	3.4%
Dall/Rhannol ddall	3	1.3%	40	1.2%
Byddar/Rhannol fyddar	5	2.2%	49	1.5%
Anhawster Dysgu	87	38.0%	1346	39.9%
Salwch hirdymor	30	13.1%	299	8.9%
Iechyd Meddwl	30	13.1%	411	12.2%
Anableddau lluosog	40	17.5%	335	9.9%
Anabledd arall – heb ei restru uchod	2	0.9%	23	0.7%
Cadair olwyn/Symudedd	7	3.1%	50	1.5%
Anhysbys	15	6.6%	0	0.0%
Ni roddwyd ateb	2	0.9%	705	20.9%
Sail	229	100.0%	3373	100.0%

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfywyr 2016/17 (Sampl) a Chais Lwfans i Fyfywyr Anabl 2016/17 (Poblogaeth) i'r Cwmni Benthyciadau i Fyfywyr Cyf – Cyllid Myfywyr Cymru

Tabl 4: Rhyw

	Sampl		Poblogaeth	
	Cyfrif	Canran	Cyfrif	Canran
Benywaidd	161	70.3%	2058	61.0%
Gwrywaidd	66	28.8%	1288	38.2%
Ni roddwyd ateb	2	0.9%	27	0.8%
Sail	229	100.0%	3373	100.0%

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr 2016/17 (Sampl) a Chais Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl 2016/17 (Poblogaeth) i'r Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr Cyf – Cyllid Myfyrrwyr Cymru

Tabl 5: Blwyddyn Astudio

	Sampl		Poblogaeth	
	Cyfrif	Canran	Cyfrif	Canran
Sylfaen	10	4.4%	160	4.7%
Cyntaf	143	62.5%	2137	63.4%
Ail	43	18.8%	634	18.8%
Trydedd	26	11.4%	341	10.1%
Pedwaredd	4	1.8%	54	1.6%
Pumed	0	0.0%	12	0.4%
Chweched	1	0.4%	8	0.2%
Ni roddwyd ateb	2	0.9%	27	0.8%
Sail	229	100.0%	3373	100.0%

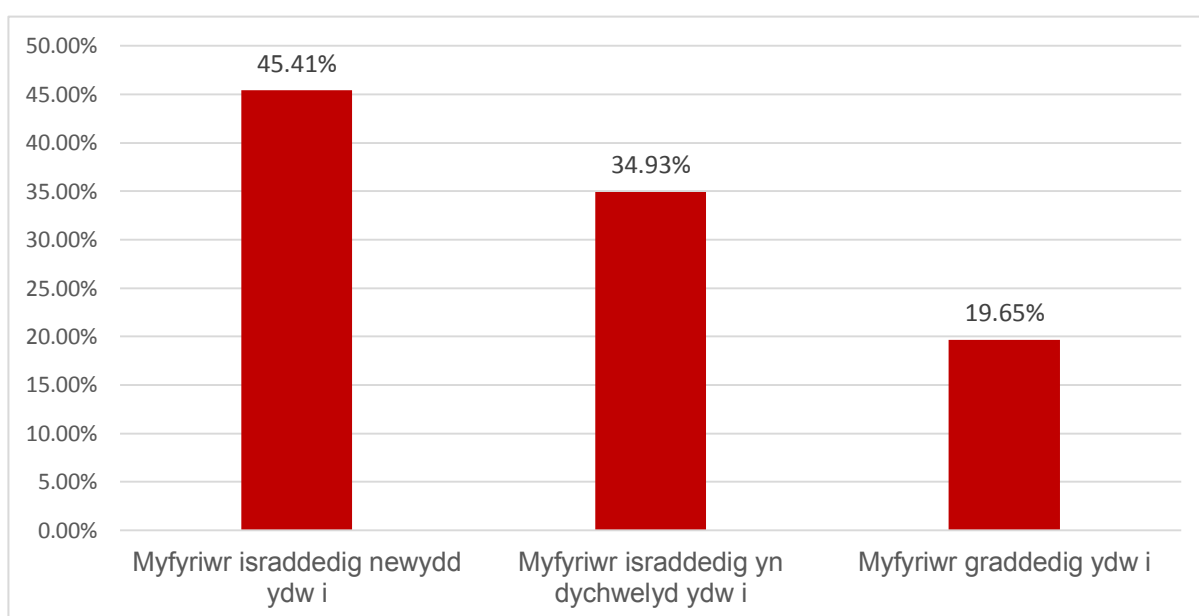
Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr 2016/17 (Sampl) a Chais Lwfans i Fyfirwyr Anabl 2016/17 (Poblogaeth) i'r Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr Cyf – Cyllid Myfirwyr Cymru

Atodiad H: Graffiau Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr

Daw'r graffiau hyn o ddata a ddarparwyd gan y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr ynghylch cohort o fyfirwyr sy'n derbyn Lwfans i Fyfirwyr Anabl a ymatebodd i arolwg ar-lein. Rhoddodd 229 o fyfirwyr ymatebion llawn a chyflwynir dadansoddiad o'r ymatebion isod.

Dengys Ffigur 1 fod ychydig llai na'u hanner yn fyfirwyr israddedig newydd, ychydig dros draean yn fyfirwyr israddedig yn dychwelyd, ac un o bob pump yn raddedigion.

Ffigur 1: Pa ddewis isod yw'r disgrifiad gorau ohonoch yn 2016/17?

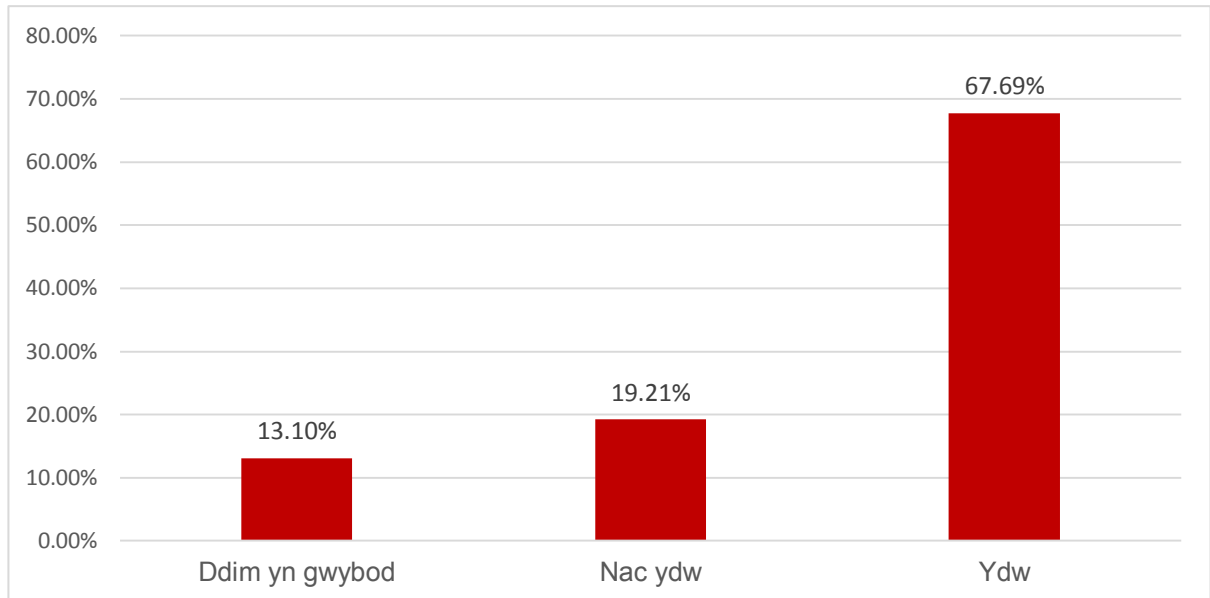

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr 2016/17

Sail: 229

Dengys Ffigur 2 fod y mwyafrif o ymatebwyr yn teimlo bod angen gwella ymwybyddiaeth o'r Lwfansau er mwyn sicrhau bod y rheini ag anableddau yn cael y cyfle i ymgeisio.

Ffigur 2: Ydych chi'n meddwl bod angen gwella ymwybyddiaeth gyffredinol o Lwfansau i Fyfyrrwyr Anabl er mwyn sicrhau bod y rheini ag anableddau yn cael y cyfle i ymgeisio?

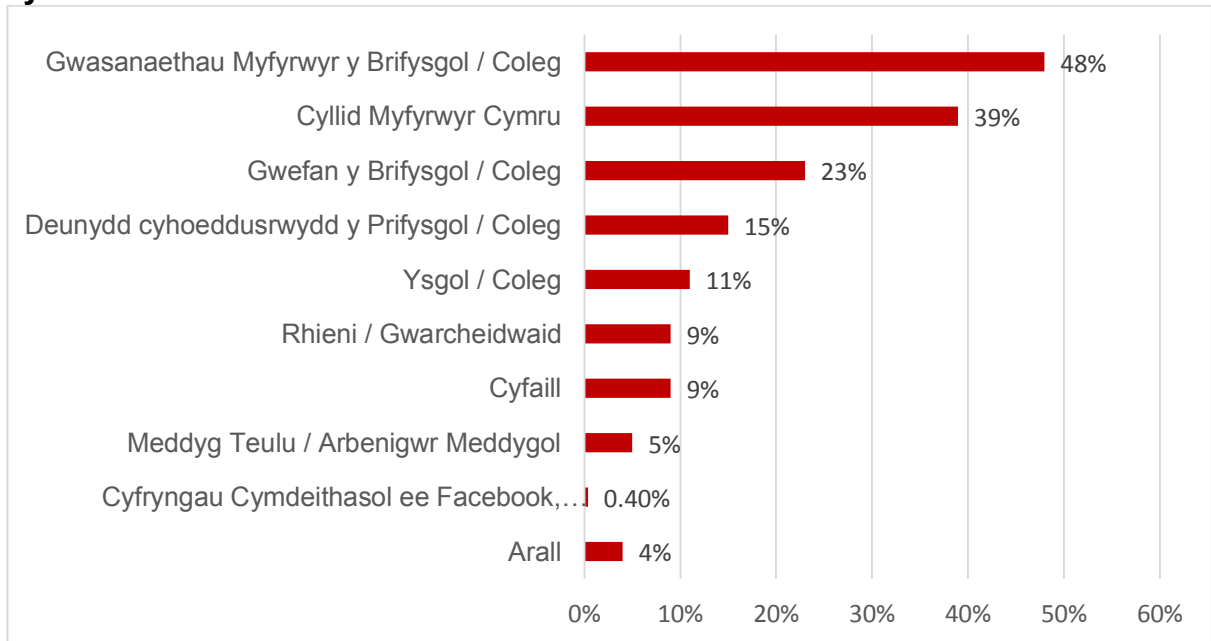

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr 2016/17

Sail: 229

Dengys Ffigur 3 fod bron i hanner yr ymatebwyr wedi clywed am y Lwfansau am y tro cyntaf trwy wasanaethau myfyrrwyr y brifysgol neu'r coleg.

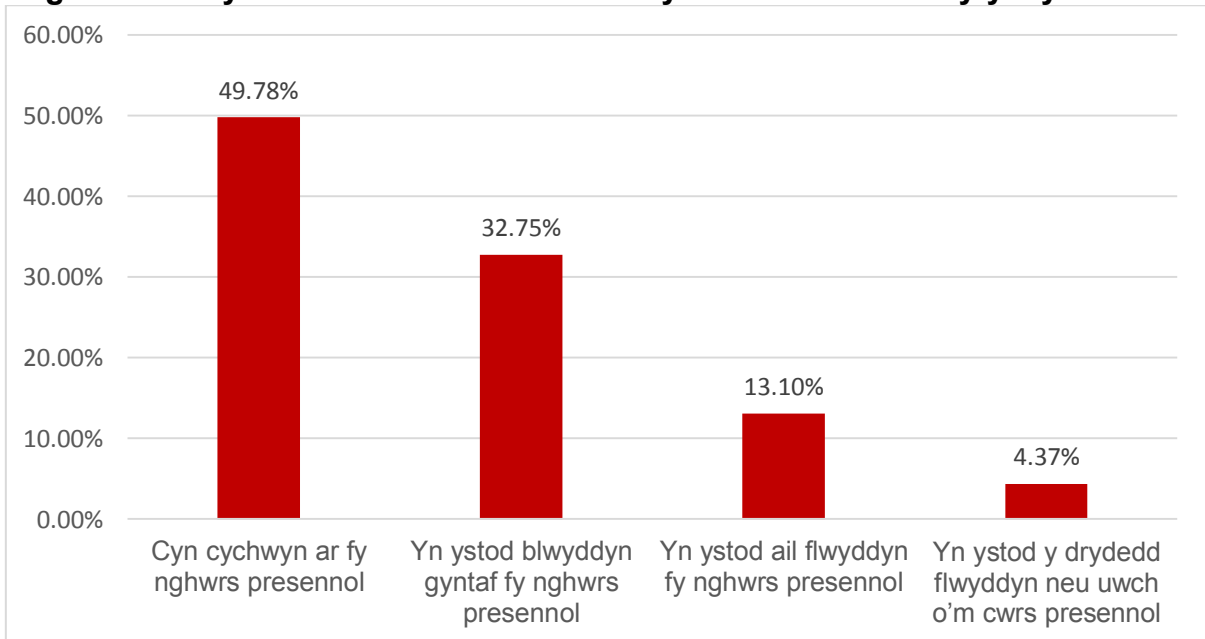
Ffigur 3: Sut wnaethoch chi glywed am y Lwfansau i Fyfywrwr Anabl am y tro cyntaf?

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfywrwr 2016/17
Sail: 229

Dengys Ffigur 4 fod hanner yr ymatebwyr wedi gwneud eu cais cyn cychwyn eu cwrs presennol a bod traean arall wedi gwneud eu cais yn eu blwyddyn gyntaf.

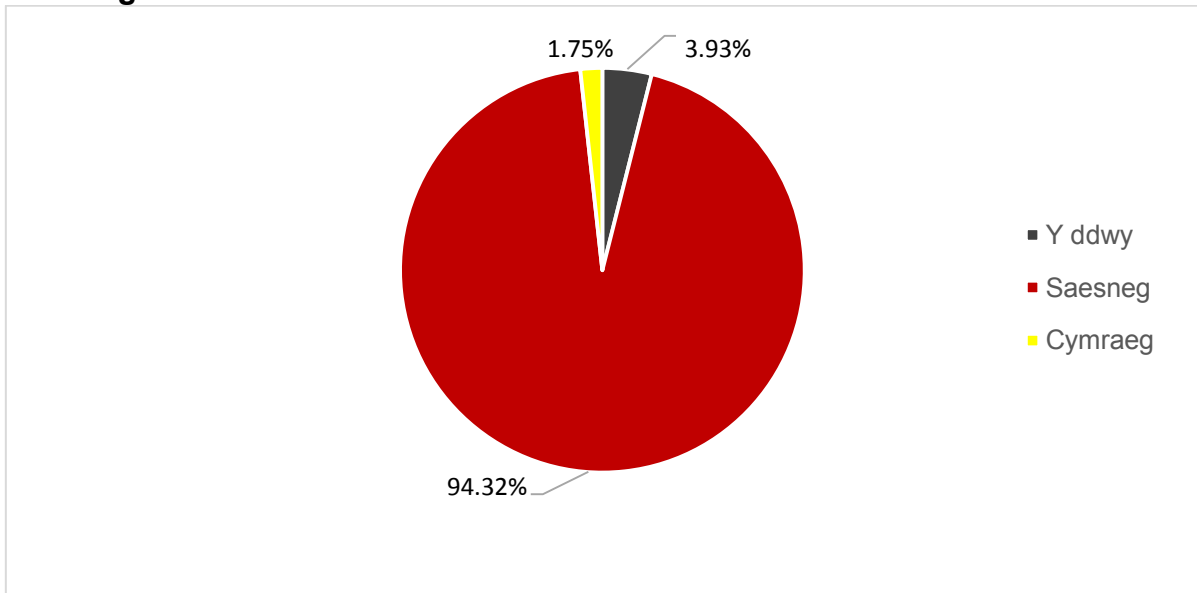
Ffigur 4: Pa bryd wnaethoch chi eich cais cyntaf am Lwfans i Fyfywrwr Anabl?

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfywrwr 2016/17
Sail: 229

Dengys Ffigur 5 fod yn well gan y mwyafrif o ymatebwyr gyfathrebu trwy'r Saesneg a bod yn well gan ychydig o dan bedwar y cant gyfathrebu yn y Gymraeg a'r Saesneg.

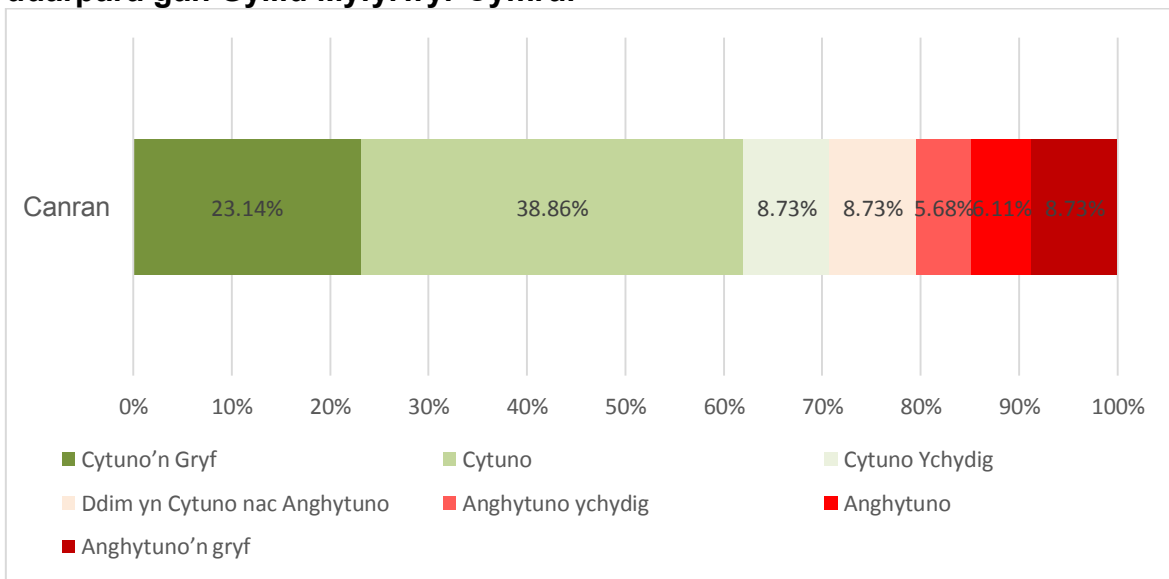
Ffigur 5: A yw'n well gennych gyfathrebu trwy gyfrwng y Gymraeg neu'r Saesneg?

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfrwyr 2016/17
Sail: 229

Dengys Ffigur 6 fod y mwyafrif o ymatebwyr yn cytuno eu bod yn fodlon gyda'r gwasanaeth ymgeisio am Lwfansau i Fyfrwyr Anabl a ddarperir gan Gyllid Myfyrwyr Cymru.

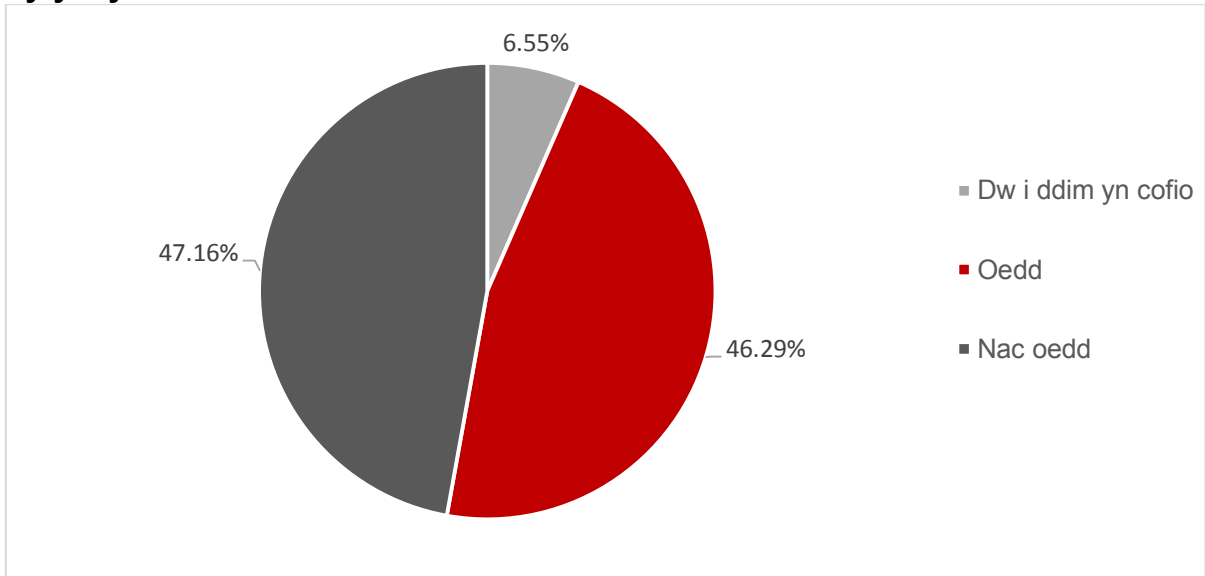
Ffigur 6: Wrth feddwl am eich profiad o ymgeisio am Lwfans i Fyfrwyr Anabl, i ba raddau ydych chi'n cytuno â'r datganiad canlynol? Yn gyffredinol, rwyf yn fodlon gyda'r gwasanaeth ymgeisio am Lwfans i Fyfrwyr Anabl sy'n cael ei ddarparu gan Gyllid Myfyrwyr Cymru.

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfrwyr 2016/17
Sail: 229

Dengys Ffigur 7 fod bron union yr un nifer o ymatebwyr a oedd angen help i gwblhau eu ffurflen gais â rhai nad oedd angen help.

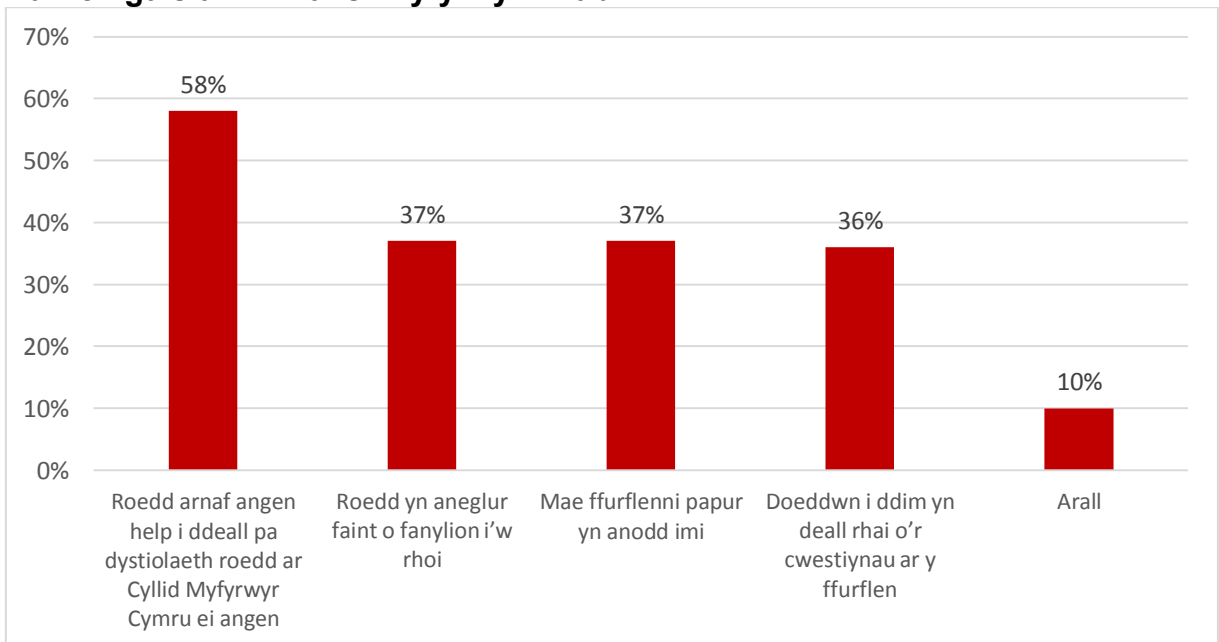
Ffigur 7: A oedd arnoch angen help i gwblhau'r ffurflen gais am Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl?

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr 2016/17
Sail: 229

Dengys Ffigur 8 fod, o'r rheini a oedd angen help i gwblhau eu ffurflen gais, bron i dri o bob pump angen help i ddeall pa dystiolaeth roedd ar Cyllid Myfyrrwyr Cymru ei angen.

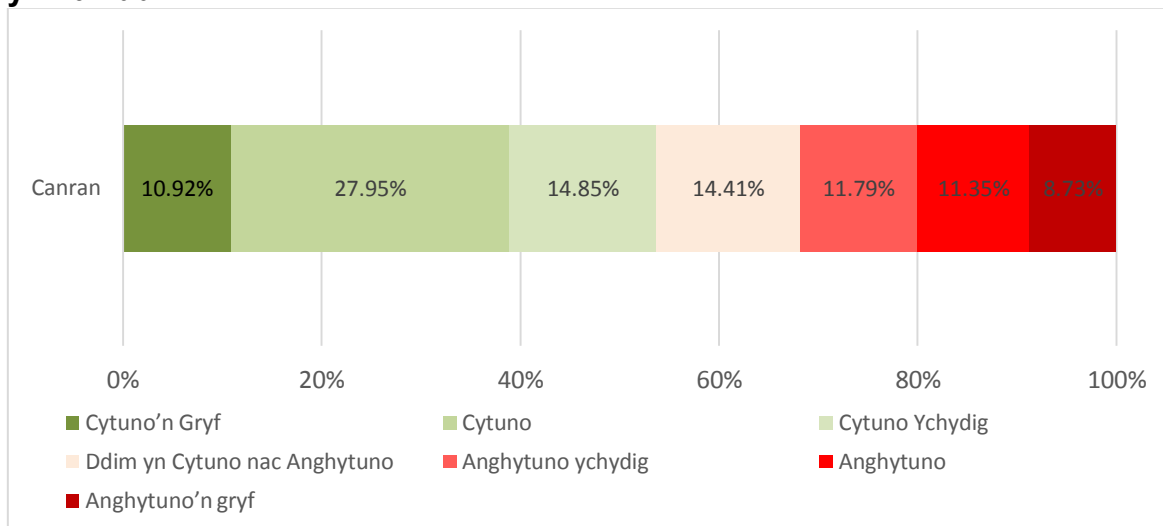
Ffigur 8: Allwch chi ddweud wrthym pam fod arnoch angen help i gwblhau eich ffurflen gais am Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl?

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr 2016/17
Sail: 108

Dengys Ffigur 9 fod ychydig dros hanner yr ymatebwyr yn cytuno bod cael y dystiolaeth feddygol angenrheidiol ar gyfer eu cais yn hawdd (53.72 y cant). Roedd ychydig o dan draean yn anghytuno (31.87 y cant).

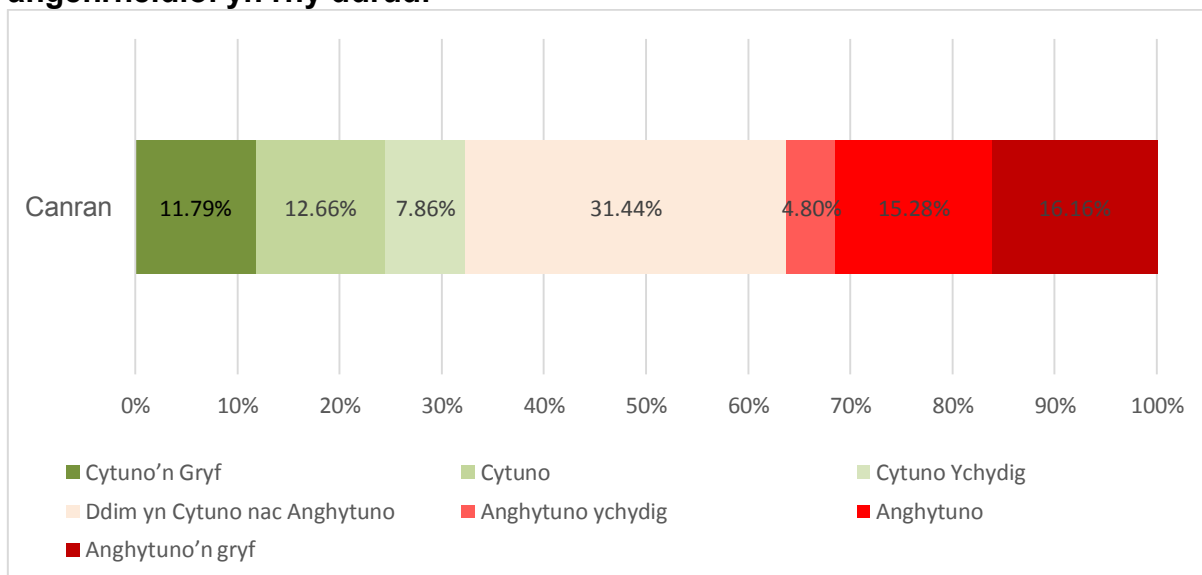
Figure 9: I ba raddau ydych chi'n cytuno neu anghytuno â'r datganiadau canlynol? Roedd cael y dystiolaeth feddygol angenrheidiol ar gyfer fy nghais yn hawdd.

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr 2016/17
Sail: 229

Dengys Ffigur 10 fod ychydig o dan draean yn teimlo fod y gost ariannol o gael y dystiolaeth feddygol angenrheidiol yn rhy ddrud (32.31 y cant).

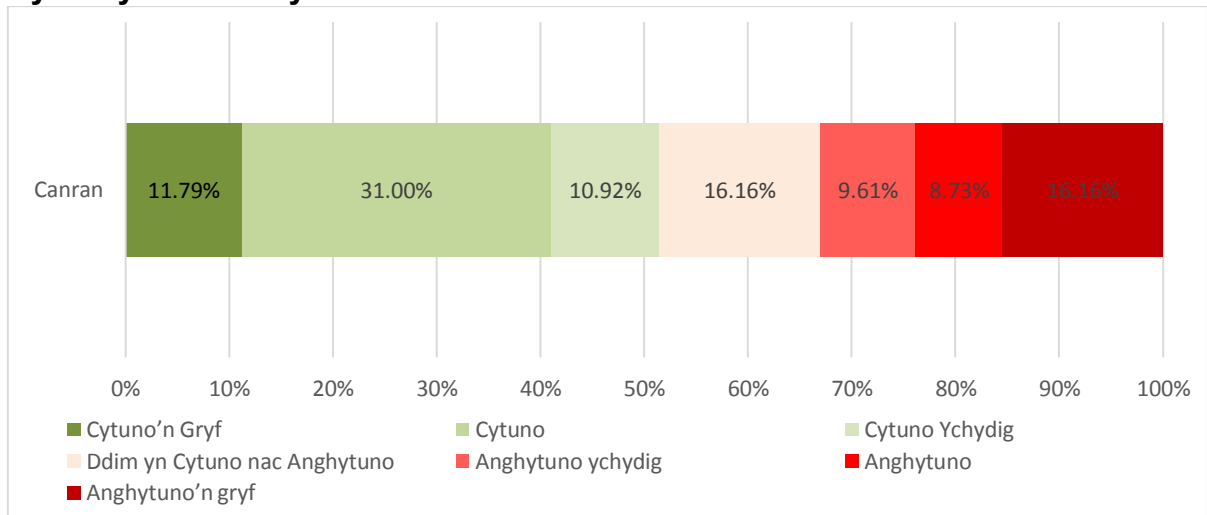
Ffigur 10: I ba raddau ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r datganiadau canlynol? Ro'n i'n teimlo bod y gost ariannol o gael y dystiolaeth feddygol angenrheidiol yn rhy ddrud.

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr 2016/17
Sail: 229

Dengys Ffigur 11 fod ychydig dros hanner yn cytuno ei bod yn amlwg pa dystiolaeth feddygol y byddai Cyllid Myfyrwyr Cymru yn ei dderbyn (53.71 y cant). Roedd ychydig o dan draean yn anghytuno (30.13 y cant).

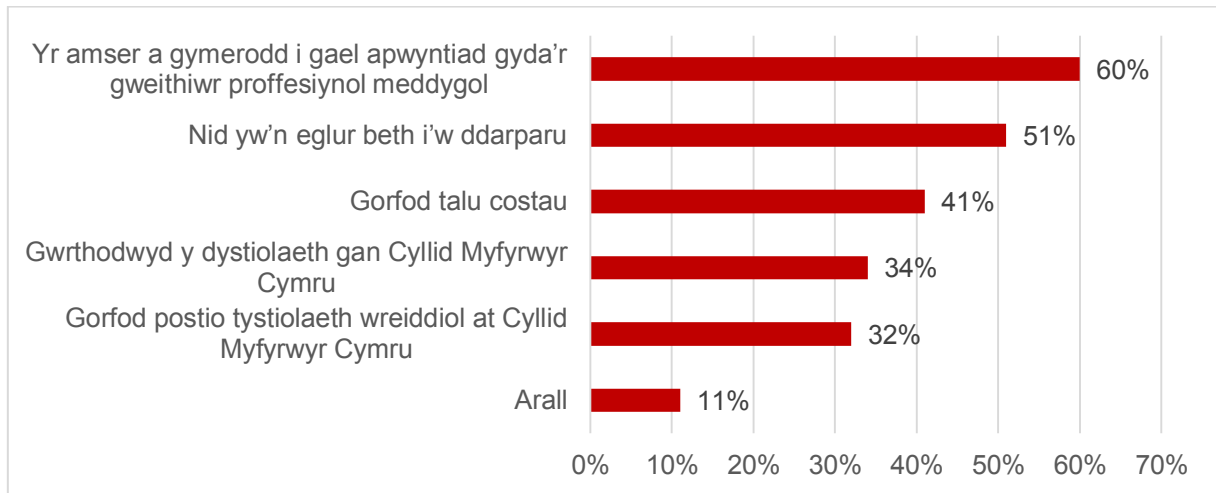
Ffigur 11: I ba raddau ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r datganiadau canlynol? Roedd yn eglur pa dystiolaeth feddygol y byddai Cyllid Myfyrwyr Cymru yn ei dderbyn.

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr 2016/17
Sail: 229

Dengys Ffigur 12 fod tri o bob pump o'r ymatebwyr yn teimlo bod yr amser roedd yn ei gymryd i gael apwyntiad gyda gweithiwr proffesiynol meddygol yn ei gwneud yn anodd cael dystiolaeth feddygol (60 y cant). Teimlai ychydig dros hanner nad oedd yn eglur beth i'w ddarparu (51 y cant), tra teimlai ychydig dros ddau o bob pump fod hyn yn anodd oherwydd eu bod wedi gorfod talu'r costau (41 y cant).

Ffigur 12: Allwch chi ddweud wrthym pam nad oedd yn hawdd cael eich tystiolaeth feddygol?

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr 2016/17
Sail: 73

Dengys Ffigur 13 fod y mwyafrif o fyfirwyr wedi cael cyllid ar gyfer offer (92 y cant). Roedd ychydig o dan dri chwarter wedi cael meddalwedd cymorth dysgu (72 y cant) a saith mewn deg wedi cael hyfforddiant technoleg gwybodaeth (70 y cant). Roedd mwy na thri o bob pump wedi cael cymorth anfeddygol (64 y cant), tra bod dros hanner wedi cael lwfans cyffredinol (54 y cant). Ychydig dros un mewn deg a oedd wedi cael costau teithio (14 y cant).

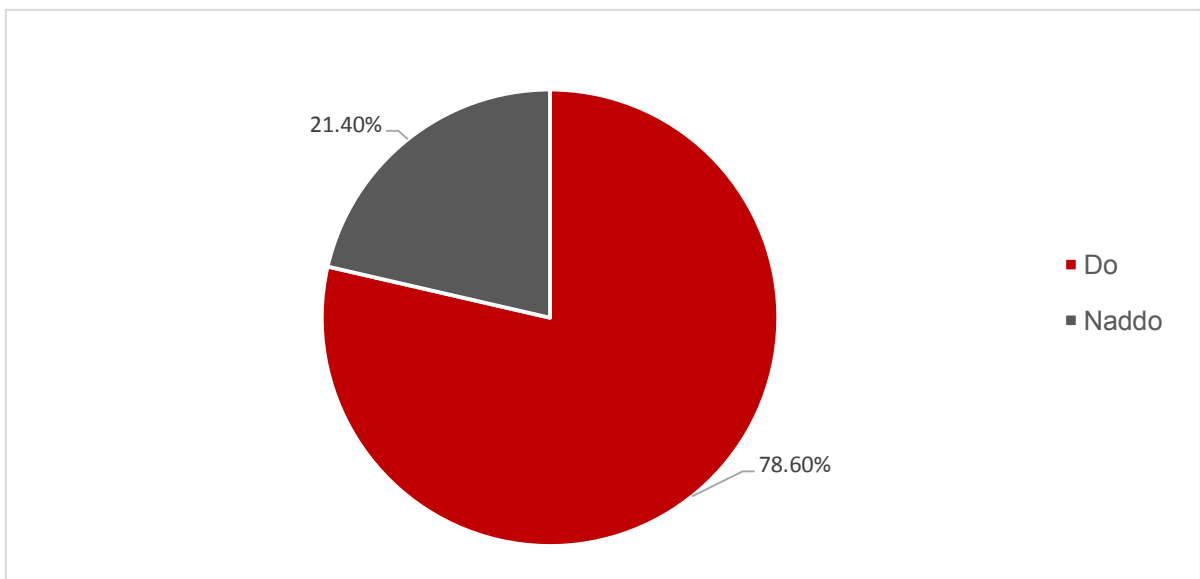
Ffigur 13: Pa fath o gymorth Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl y cawsoch gyllid ar ei gyfer?

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr 2016/17
Sail: 229

Dengys Ffigur 14 fod bron i bedwar o bob pump yn teimlo bod yr holl gymorth roedd arnynt ei angen wedi cael ei ddyfarnu iddynt.

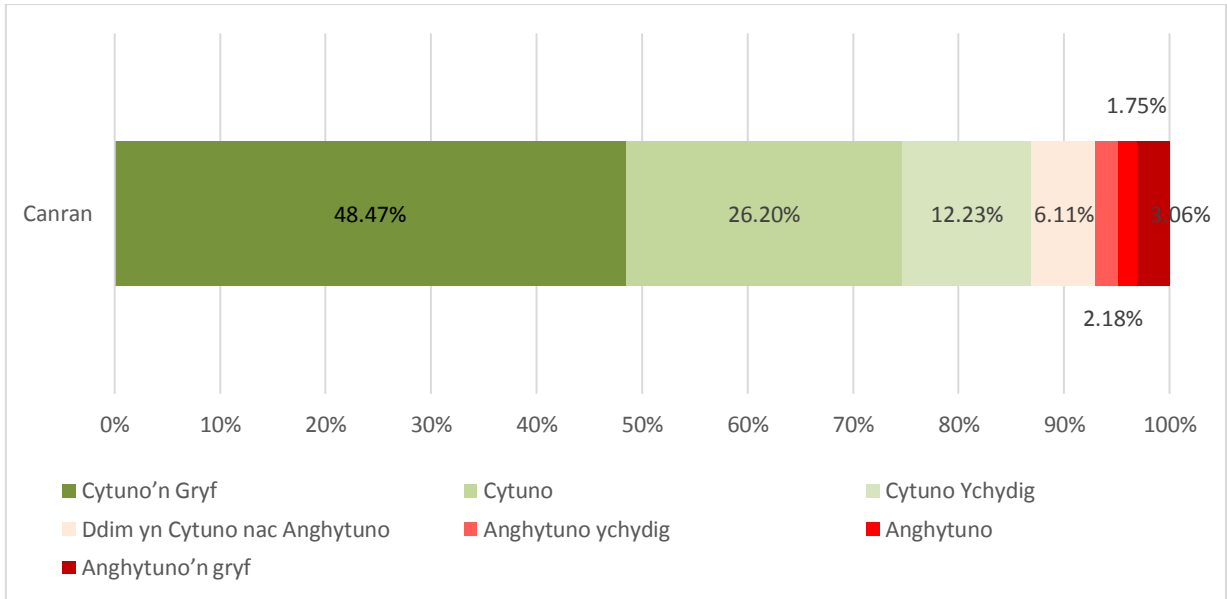
Ffigur 14: A gafodd yr holl gymorth Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl roedd arnoch ei angen ei ddyfarnu ichi?

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr 2016/17
Sail: 229

Dengys Ffigur 15 fod bron i 90 y cant o'r ymatebwyr yn teimlo bod y cymorth a ariannwyd gan y Lwfans wedi gwneud gwahaniaeth sylweddol i'w profiad dysgu (86.9 y cant).

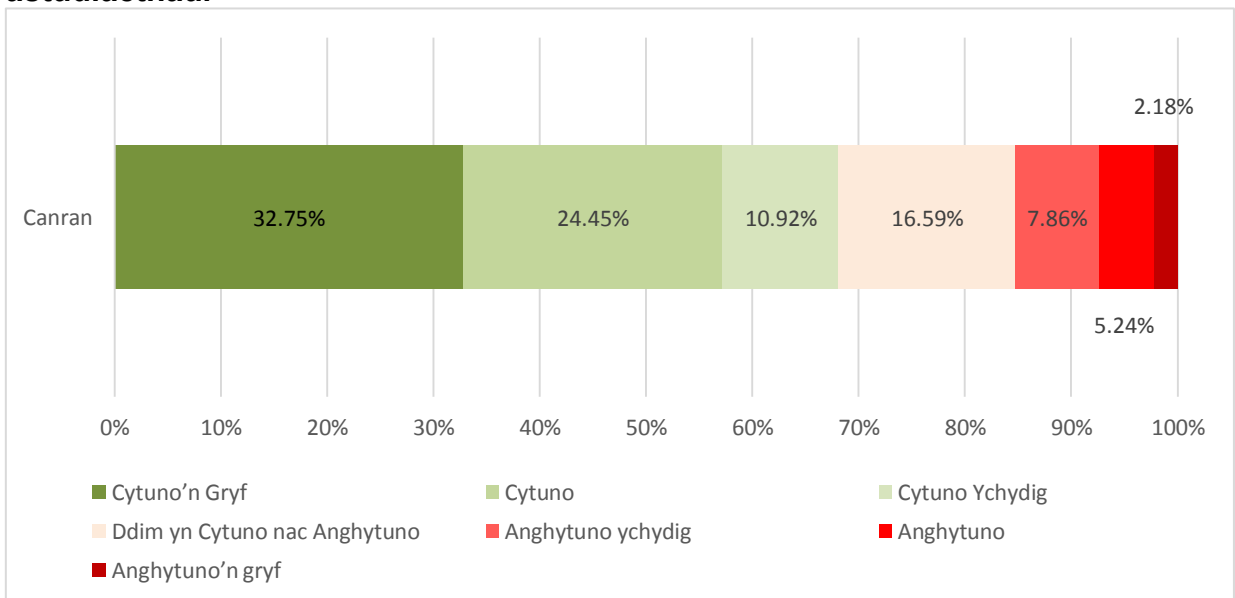
Ffigur 15: I ba raddau ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r datganiadau canlynol ynghylch effaith cymorth eich Lwfans ar eich cwrs presennol? Fe wnaeth cymorth ariannol fy Lwfans i Fyfywrwr Anabl wahaniaeth sylweddol i'm profiad dysgu.

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfywrwr 2016/17
Sail: 229

Dengys Ffigur 16 fod ychydig o dan 70 y cant yn teimlo na fyddent, heb gymorth Lwfans i Fyfywrwr Anabl, wedi gallu cwblhau eu hymrwymadau astudio (68.12 y cant).

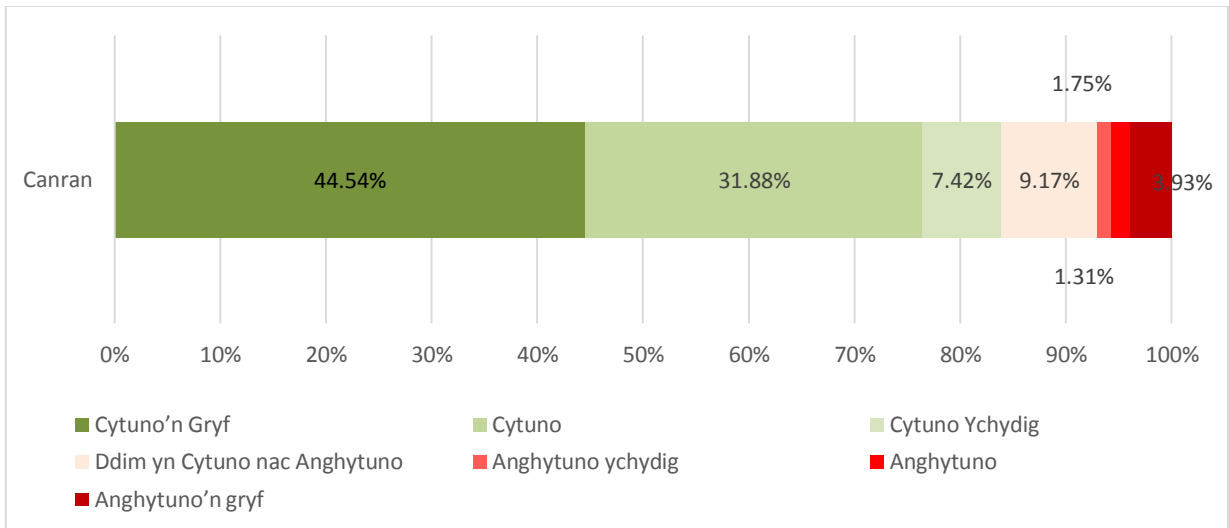
Ffigur 16: I ba raddau ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r datganiadau canlynol am effaith cymorth eich Lwfans ar eich cwrs presennol? Heb gymorth y Lwfans i Fyfywrwr Anabl, ni fyddwn wedi cael cwblhau ymrwymadau fy astudiaethau.

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfywrwr 2016/17
Sail: 229

Dengys Ffigur 17 fod dros bedwar o bob pump o'r ymatebwyr yn teimlo bod y cymorth yn cael effaith cadarnhaol sylweddol ar eu perfformiad cyffredinol ar eu cwrs (83.84 y cant).

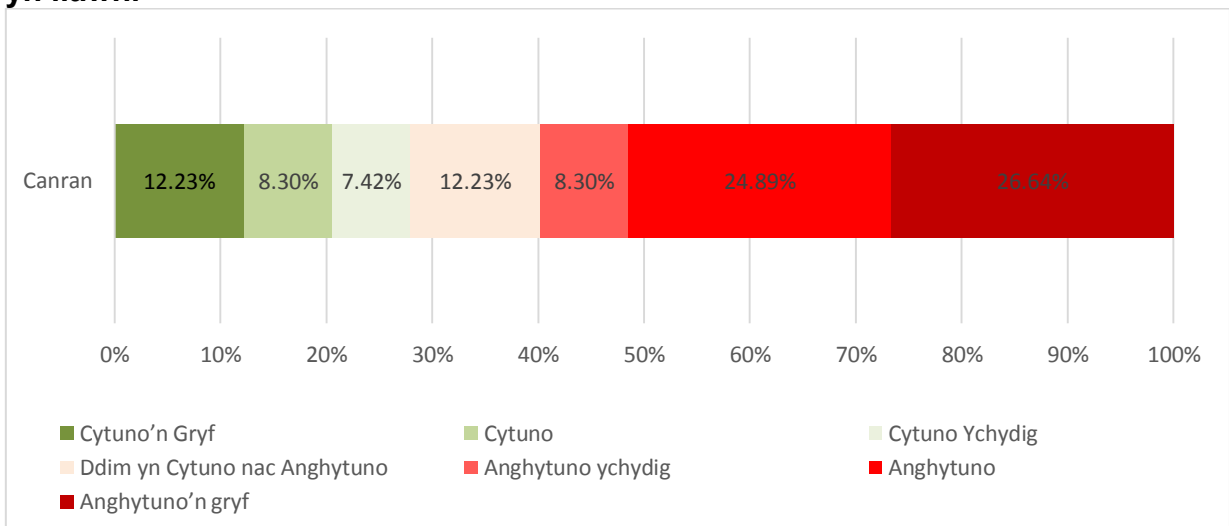
Ffigur 17: I ba raddau ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r datganiadau canlynol am effaith cymorth eich Lwfans ar eich cwrs presennol? Teimlaf fod y cymorth yn cael effaith cadarnhaol sylweddol ar fy mherfformiad cyffredinol ar fy nghwrs.

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr 2016/17
Sail: 229

Dengys Ffigur 18 fod ychydig mwy na chwarter yn teimlo nad oedd y cymorth a dderbyniwyd gan y Lwfans yn diwallu eu hanghenion yn llawn (27.95 y cant).

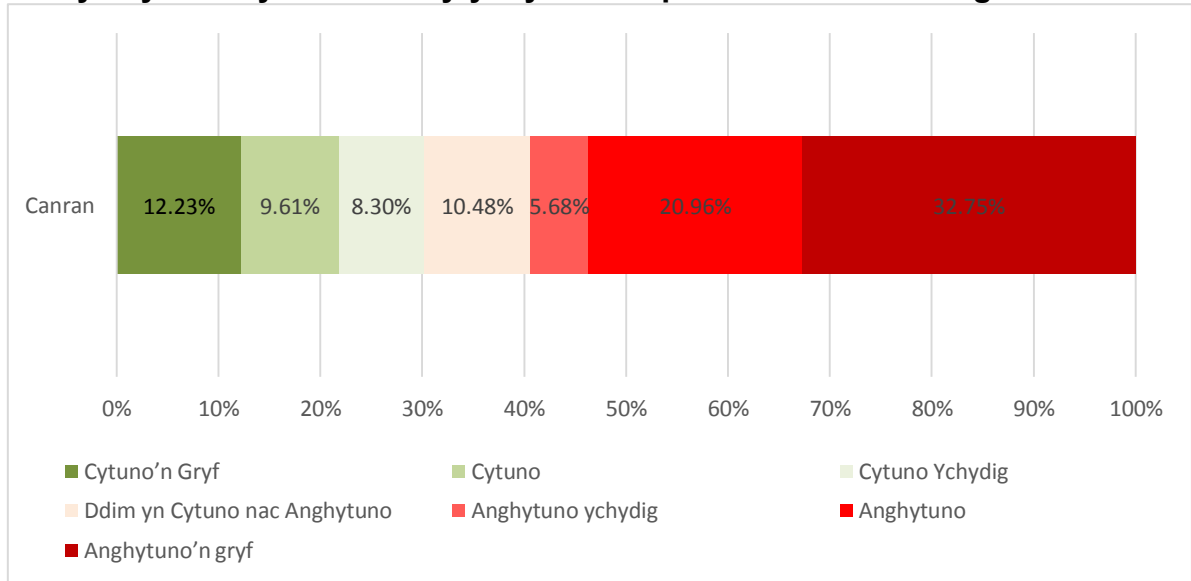
Ffigur 18: I ba raddau ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r datganiadau canlynol am effaith cymorth eich Lwfans ar eich cwrs presennol? Nid oedd y cymorth a dderbyniais gan y Lwfans i Fyfirwyr Anabl yn diwallu fy anghenion yn llawn.

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr 2016/17
Sail: 229

Dengys Ffigur 19 fod bron i draean heb dderbyn cymorth y Lwfans pan oedd arnynt ei angen (30.14 y cant).

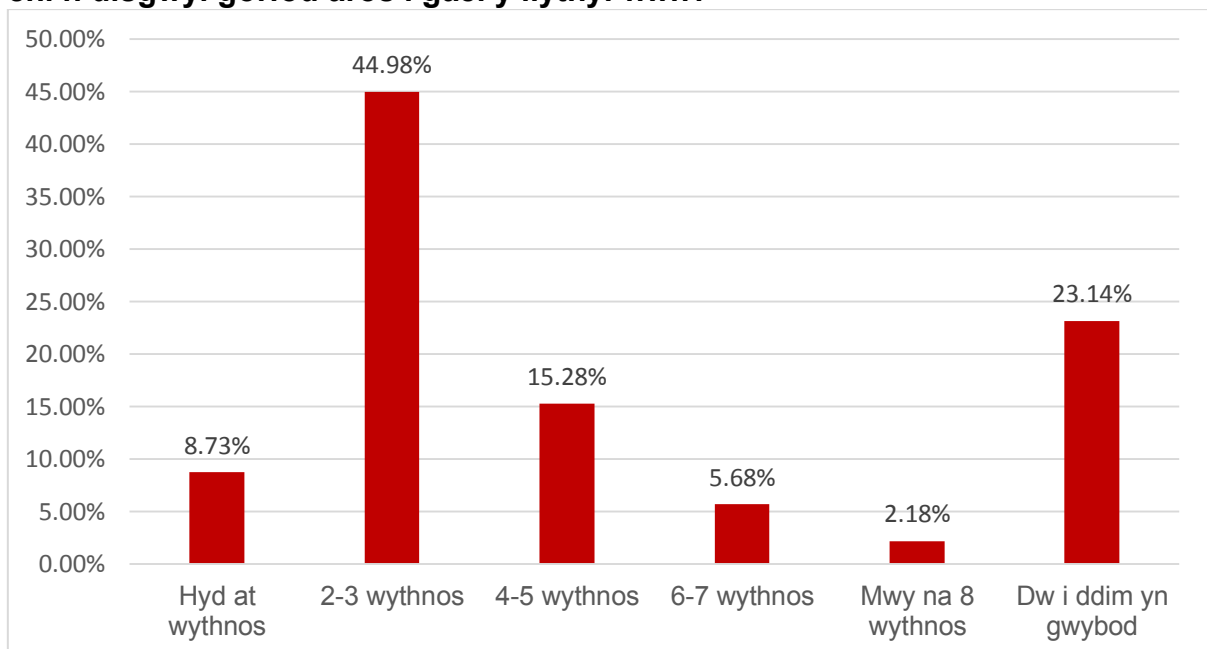
Ffigur 19: I ba raddau ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r datganiadau canlynol am effaith cymorth eich Lwfans ar eich cwrs presennol? Wnes i ddim derbyn cymorth y Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl pan oedd arnaf ei angen.

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr 2016/17
Sail: 229

Dengys Ffigur 20 wedi ychydig dros ddau o bob pump o'r ymatebwyr wedi disgwyl gorfod aros am 2-3 wythnos i dderbyn eu Llythyr Cymhwysedd (44.98 y cant).

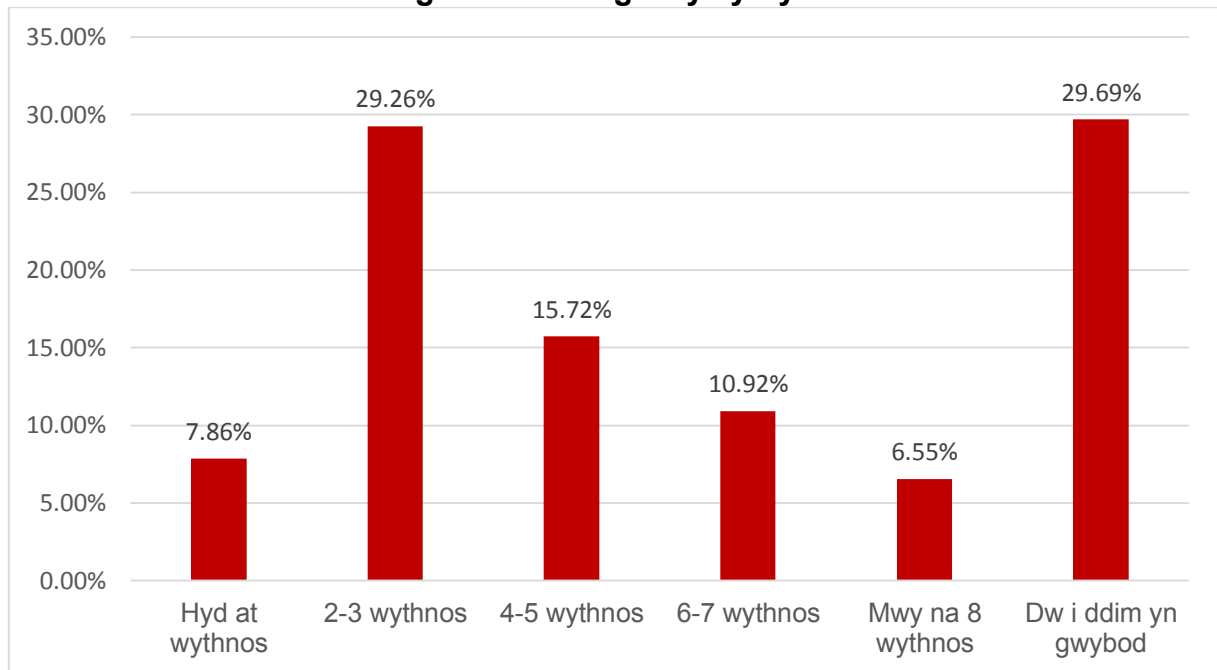
Ffigur 20: Ar ôl cyflwyno eich cais am Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl mae Cyllid Myfyrrwyr Cymru yn anfon llythyr atoch i gadarnhau eich bod yn gymwys am gyllid y Lwfans ac yn eich cynghori i archebu asesiad anghenion. Gelwir hwn y Llythyr Cymhwysedd. Am ba hyd ar ôl cyflwyno eich cais am Lwfans oeddech chi'n disgwyl gorfod aros i gael y llythyr hwn?

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr 2016/17
Sail: 229

Dengys Ffigur 21 fod bron i draean o fyfyrwyr wedi aros 2-3 wythnos am eu Llythyr Cymhwysedd (29.26 y cant), tra bod cyfran debyg heb fod yn gwybod pa mor hir y buont yn aros (29.69 y cant). Roedd dros 15 y cant wedi aros 4-5 wythnos (15.72 y cant).

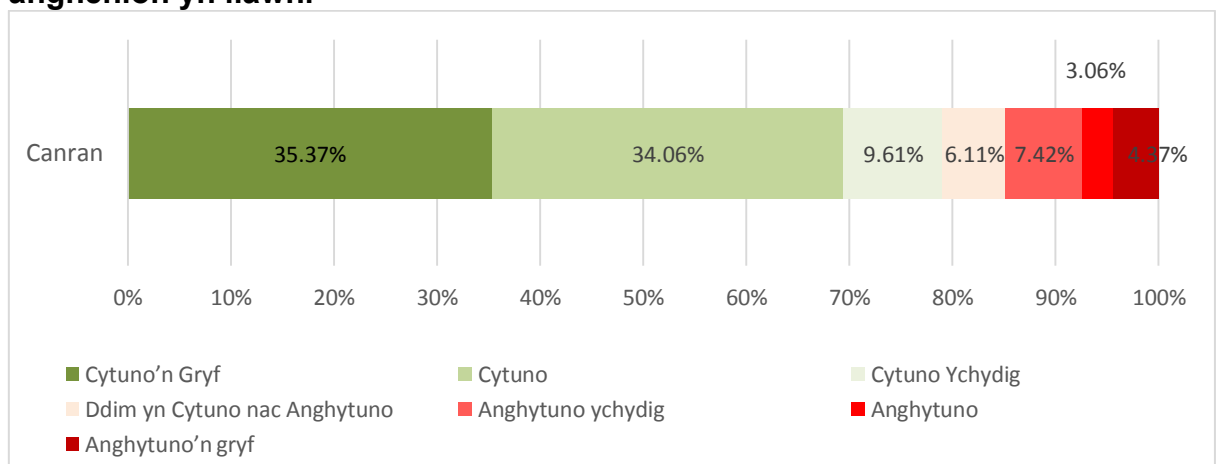
Ffigur 21: Ar ôl cyflwyno eich cais am Lwfans i Fyfirwyr Anabl mae Cyllid Myfyrwyr Cymru yn anfon llythyr atoch i gadarnhau eich bod yn gymwys am gyllid y Lwfans ac yn eich cynghori i archebu asesiad anghenion. Gelwir hwn y Llythyr Cymhwysedd. Pa mor hir ar ôl cyflwyno eich cais am Lwfans wnaethoch chi aros mewn gwirionedd i gael y llythyr hwn?

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr 2016/17
Sail: 229

Dengys Ffigur 22 fod bron i bedwar o bob pump yn teimlo bod yr asesydd yn deall eu hanghenion yn llawn (79.04 y cant).

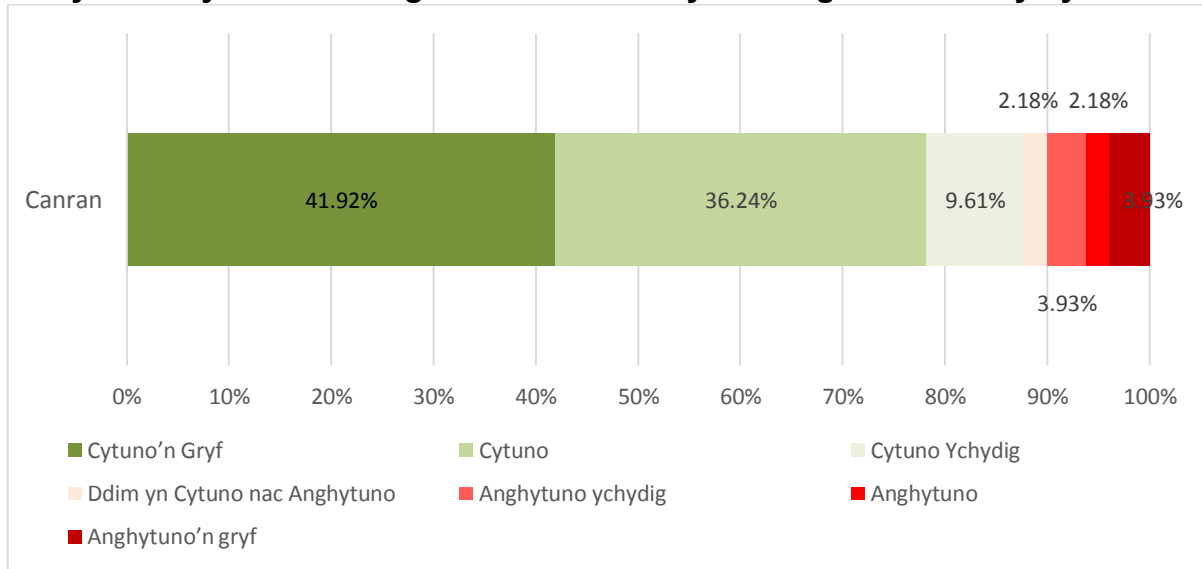
Ffigur 22: I ba raddau ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r datganiadau canlynol ynghylch yr asesiad anghenion? Roedd yr asesydd yn deall fy anghenion yn llawn.

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr 2016/17
Sail: 229

Dengys Ffigur 23 fod bron i bedwar o bob pump yn teimlo bod eu holl anghenion wedi cael eu hystyried (87.77 y cant).

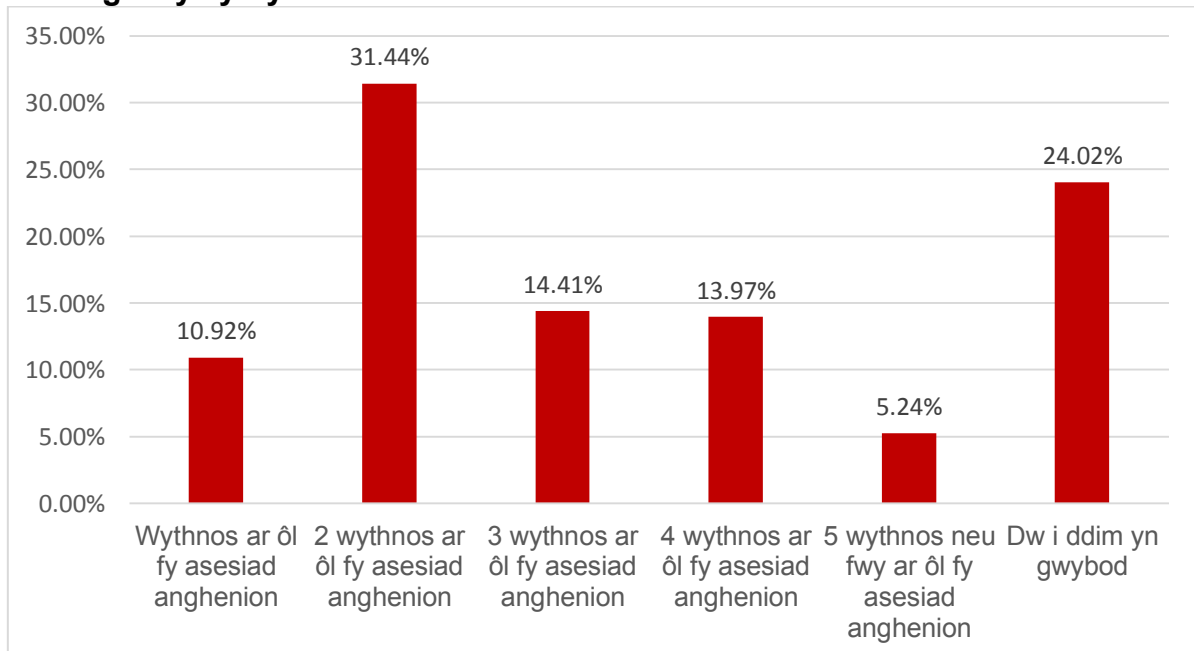
Ffigur 23: I ba raddau ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r datganiadau canlynol am yr asesiad anghenion? Cafodd fy holl anghenion eu hystyried.

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr 2016/17
Sail: 229

Dengys Ffigur 24 fod y mwyafrif o ymatebwyr yn disgwyl aros pythefnos i dderbyn eu llythyr hawl ar ôl eu hasesiad anghenion (31.44 y cant).

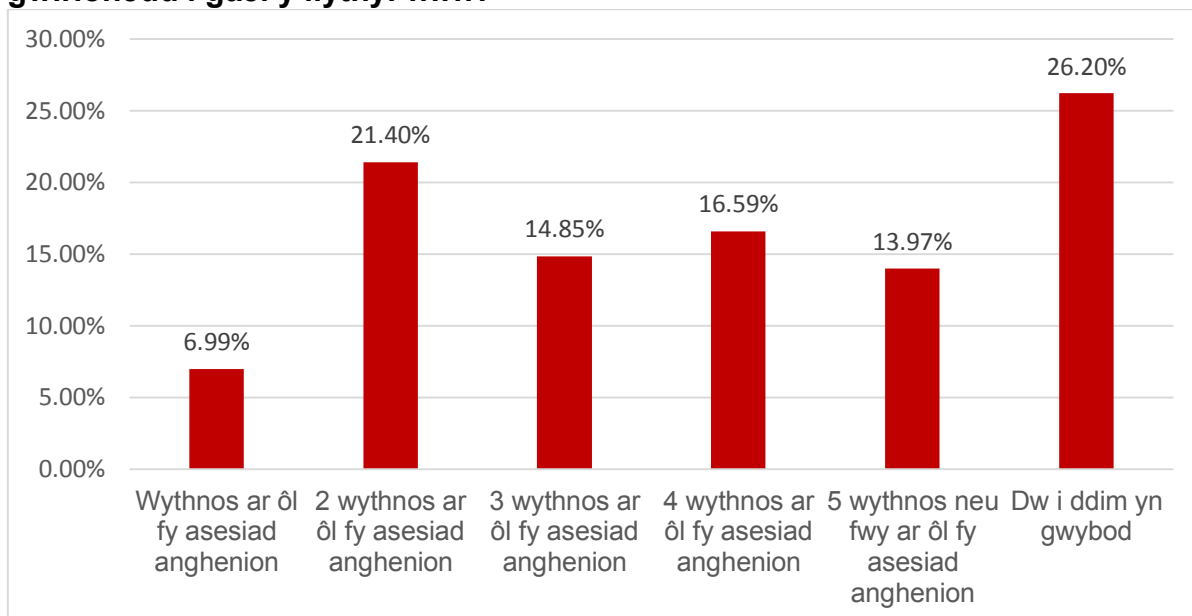
Ffigur 24: Ar ôl bod yn eich asesiad anghenion, mae Cyllid Myfyrrwyr Cymru yn anfon llythyr hawl i ddweud wrthyich pa gymorth Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl y gallech ei dderbyn. Gall hyn fod yn offer, cymorth dynol neu gyllid ychwanegol. Pa mor hir ar ôl bod yn eich asesiad anghenion oeddech chi'n disgwyl gorfod aros i gael y llythyr hwn?

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr 2016/17
Sail: 229

Dengys Ffigur 25 fod ychydig dros un o bob pump o fyfyrwyr wedi aros pythefnos am eu llythyr hawl (21.40 y cant), tra bod dros chwarter heb fod yn gwybod pa mor hir y buont yn aros (29.69 y cant). Roedd dros 16 y cant wedi aros 4 wythnos (16.59 y cant).

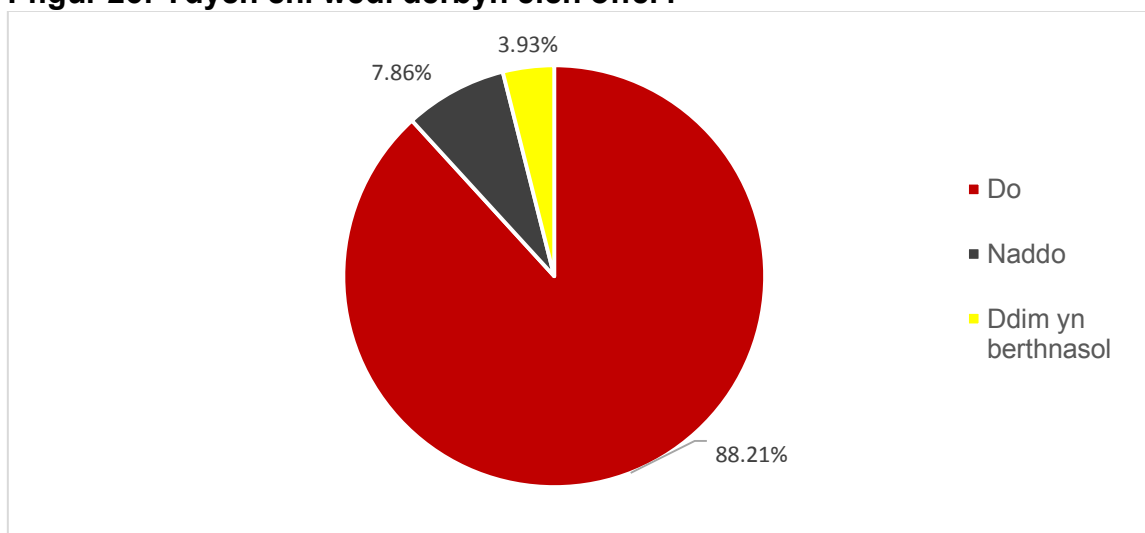
Ffigur 25: Ar ôl bod yn eich asesiad anghenion, mae Cyllid Myfyrwyr Cymru yn anfon llythyr hawl i ddweud wrthyich pa gymorth Lwfans i Fyfyrwyr Anabl y gallech ei dderbyn. Gall hyn fod yn offer, cymorth dynol neu gyllid ychwanegol. Pa mor hir ar ôl bod yn eich asesiad anghenion wnaethoch chi aros mewn gwirionedd i gael y llythyr hwn?

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrwyr 2016/17
Sail: 229

Dengys Ffigur 26 fod y mwyafrif o ymatebwyr wedi derbyn eu hoffer (88.21 y cant).

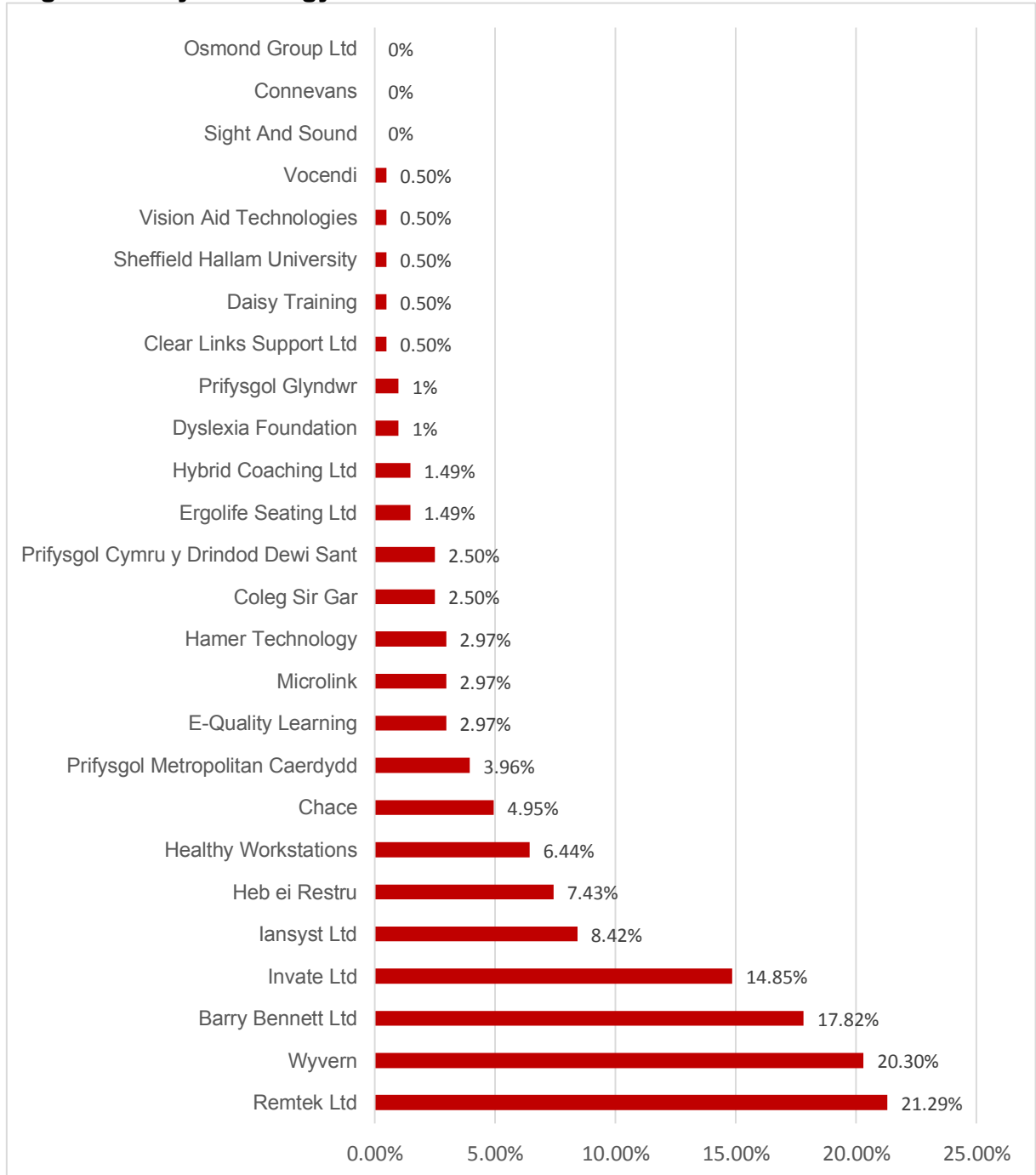
Ffigur 26: Ydych chi wedi derbyn eich offer?

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrwyr 2016/17
Sail: 229

Dengys Ffigur 27 mai Remtek Ltd (21.29 y cant), Wyvern (20.30 y cant) a Barry Bennett Ltd (17.82 y cant) oedd y tri phrif ddarparwr offer i'r sampl hwn.

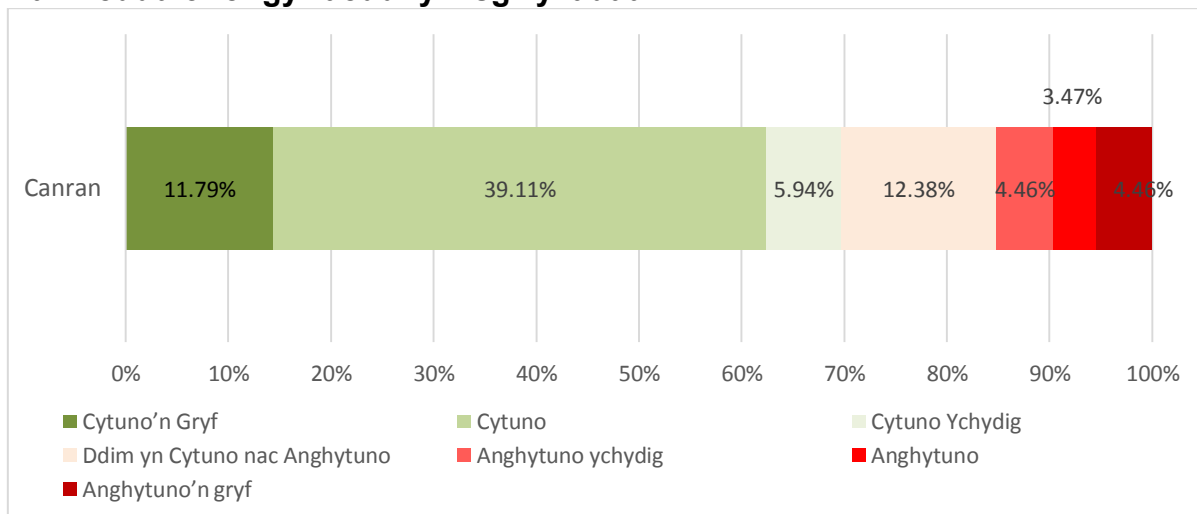
Ffigur 27: Pwy wnaeth gyflenwi eich offer?

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrywyr 2016/17
Sail: 202

Dengys Ffigur 28 fod tri chwarter yr ymatebwyr yn cytuno bod y gwaith o osod a ffurfweddu eu hoffer wedi cyrraedd eu disgwyliadau (75.25 y cant).

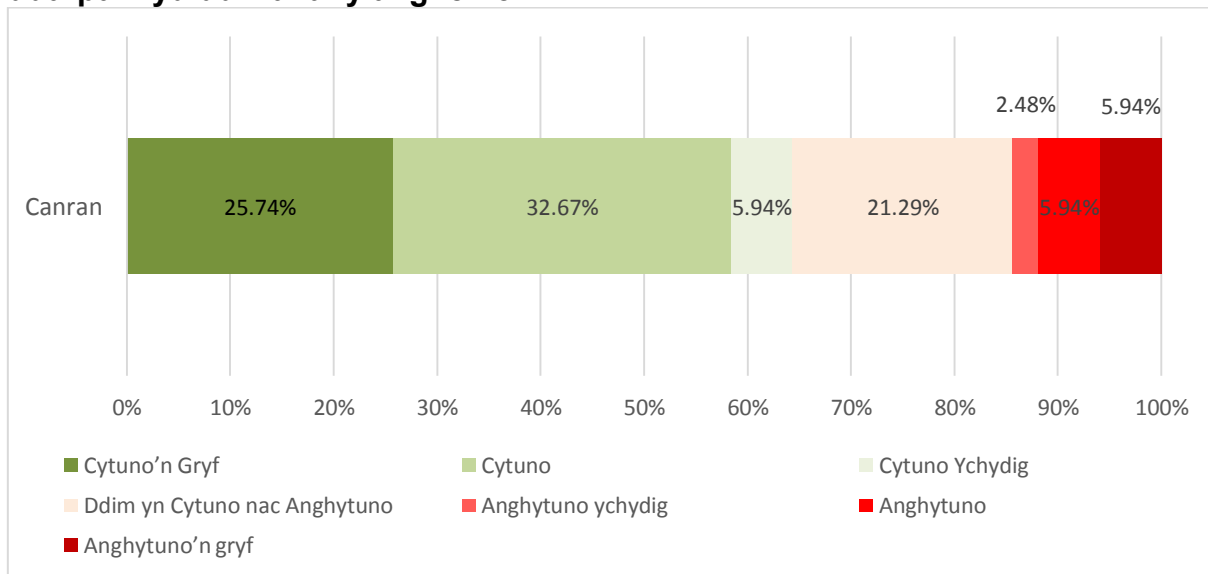
Ffigur 28: Wrth feddwl am eich profiad o archebu a derbyn offer, i ba raddau ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r canlynol? Fe wnaeth y gwaith o osod a ffurfweddu offer gyrraedd fy nisgwyliaidau.

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr 2016/17
Sail: 202

Dengys Ffigur 29 fod ychydig dros dri o bob pump o'r ymatebwyr wedi cytuno bod yr hyfforddiant a darparwyd wedi diwallu eu hanghenion (64.35 y cant).

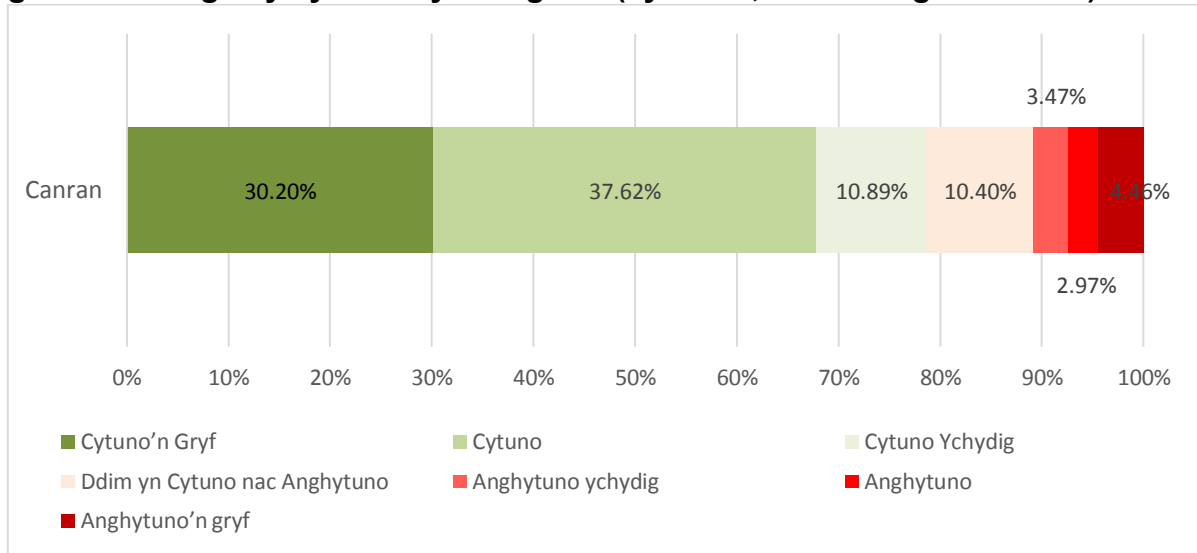
Ffigur 29: Wrth feddwl am eich profiad o archebu a denu offer, i ba raddau ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r canlynol? Fe wnaeth yr hyfforddiant a ddarparwyd ddiwallu fy anghenion.

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr 2016/17
Sail: 202

Dengys Ffigur 30 fod bron i bedwar o bob pump yn teimlo bod y gwasanaeth gan y darparwr yn rhagorol (78.71 y cant).

Ffigur 30: Wrth feddwl am eich profiad o archebu a derbyn offer i ba raddau ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r canlynol? Yn gyffredinol, roedd y gwasanaeth gan y cyflenwr yn rhagorol (cyflenwi, danfon a gosod offer).

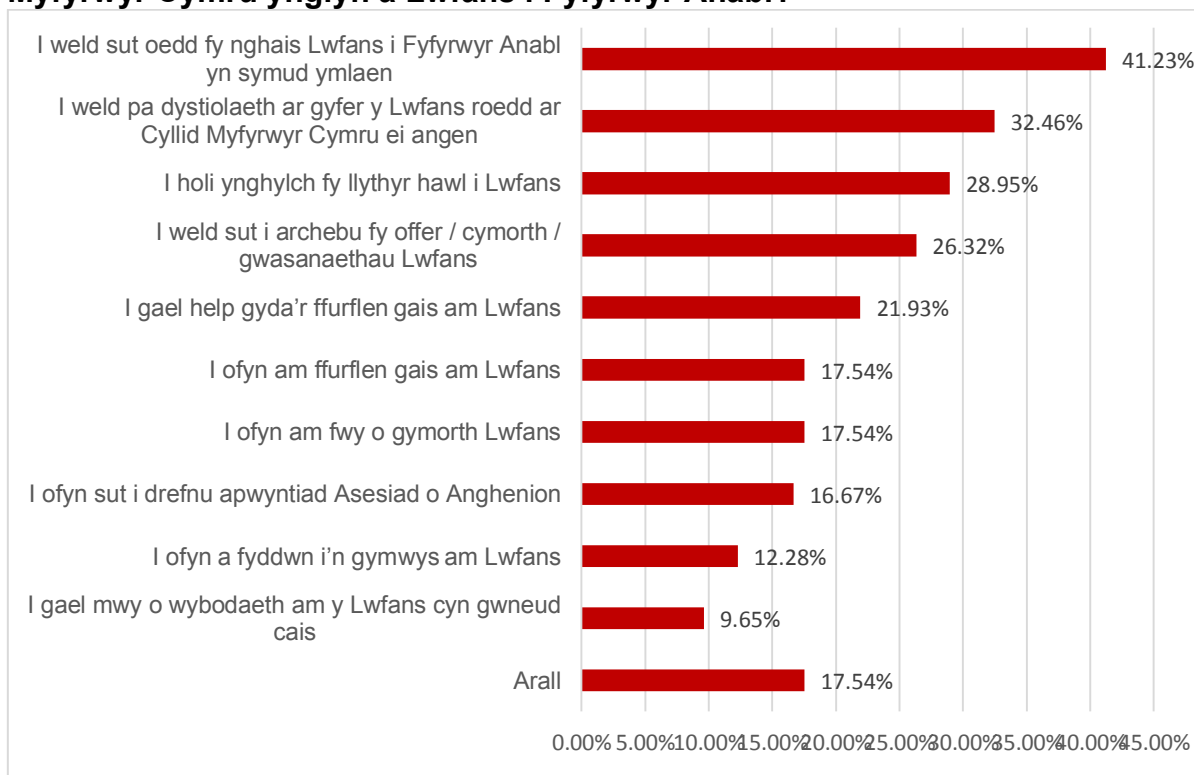

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr 2016/17
Sail: 202

Mae hanner yr ymatebwyr wedi bod ag angen cysylltu â Chyllid Myfyrrwyr Cymru ynghylch eu cais am Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl (49.78 y cant).

Dengys Ffigur 31 fod ar y mwyafrif o ymatebwyr angen cysylltu â Chyllid Myfyrrwyr Cymru i weld sut oedd eu cais yn symud ymlaen (41.23 y cant). Roedd ar ychydig o dan draean angen cysylltu â Chyllid Myfyrrwyr Cymru i weld pa dystiolaeth ynglŷn â'r Lwfans roedd arno ei angen (32.46 y cant). Roed ar fwy na chwarter angen gofyn am eu llythyr hawl i Lwfans (28.95 y cant) neu i weld sut i archebu offer/cymorth/gwasanaethau'r Lwfans (26.32 y cant).

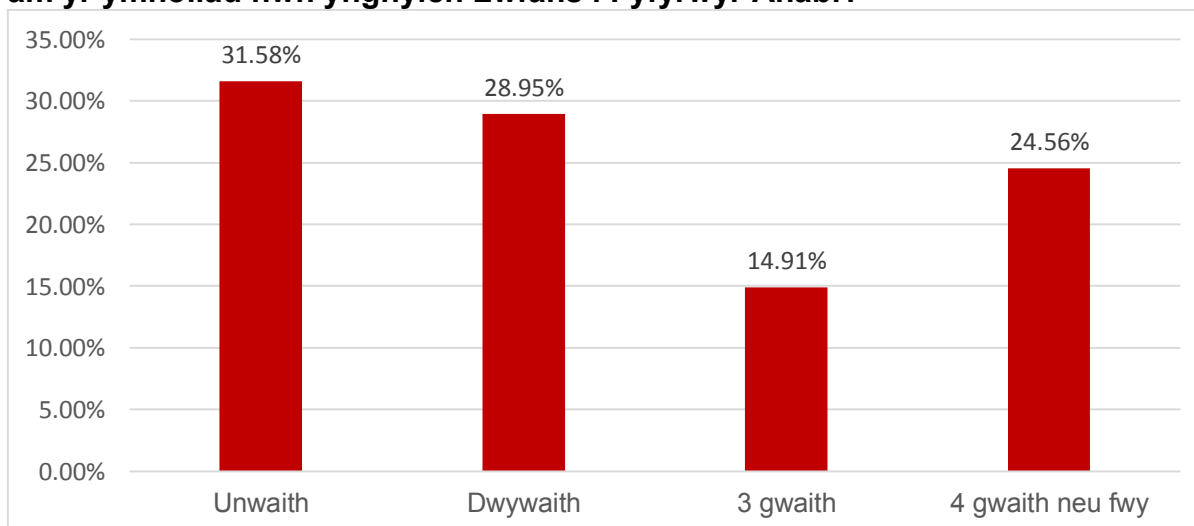
Ffigur 31: Beth oedd y rheswm dros eich cyswilt diweddaraf gyda Chyllid Myfyrwyr Cymru ynglŷn â Lwfans i Fyfirwyr Anabl?

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr 2016/17
Sail: 114

Dengys Ffigur 32 fod y mwyafrif o ymatebwyr wedi gorfod cysylltu â Chyllid Myfyrwyr Cymru am eu hymholiad ynglŷn â Lwfans i Fyfirwyr Anabl unwaith (31.58 y cant) neu ddwywaith (28.95 y cant). Fodd bynnag, mae chwarter wedi gorfod cysylltu â Chyllid Myfyrwyr Cymru bedair gwaith neu fwy (24.56 y cant).

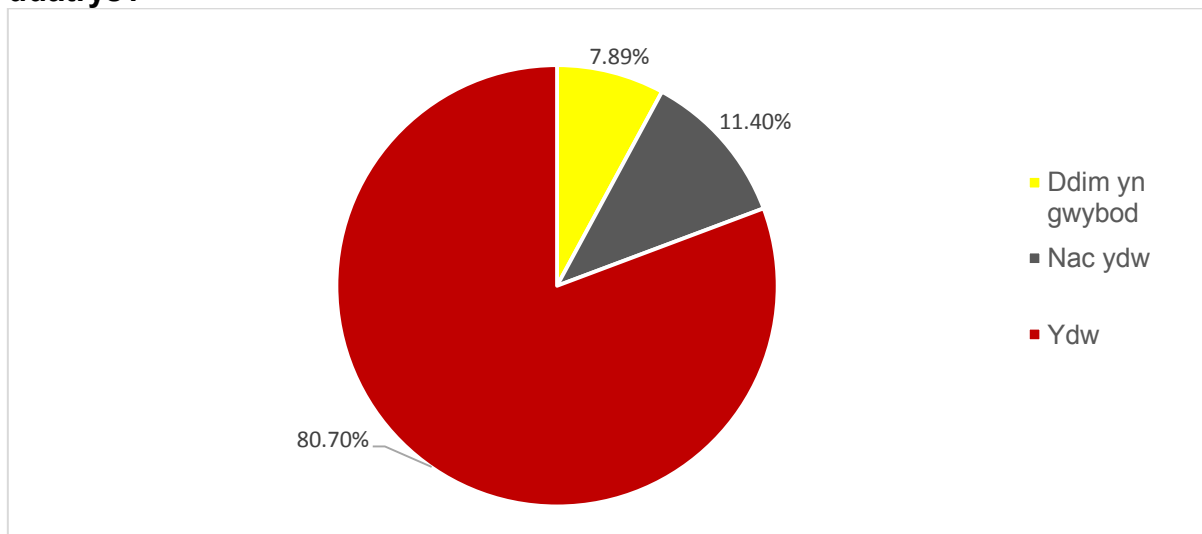
Ffigur 32: Faint o weithiau ydych chi wedi cysylltu â Chyllid Myfyrwyr Cymru am yr ymholiad hwn ynghylch Lwfans i Fyfirwyr Anabl?

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr 2016/17
Sail: 114

Dengys Ffigur 33 fod pedwar o bob pump wedi cael datrys eu hymholiad (80.70 y cant). Fodd bynnag, golyga hyn fod un mewn pump nad oeddent yn gwybod neu heb gael datrys eu hymholiad (19.29 y cant).

Ffigur 33: A yw'r ymholiad hwn ynghylch Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl wedi cael ei ddatrys?

Ffynhonnell: Data Arolwg y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr 2016/17
Sail: 114

Atodiad I: Canllawiau Holi Myfyrwyr

CYFLWYNIAD

Canllawiau ar gyfer y cyfweiliadau ymchwil gyda myfyrwyr yw'r rhain. Efallai y bydd rhai myfyrwyr yn dymuno cael eu cyfweld un-i-un y gallwn eu trefnu. Bydd y pwyslais ar gwestiynau penodol yn amrywio yn ôl nodweddion y myfyrwyr.

Byddwn yn sicrhau y bydd unrhyw anghenion cymorth cyn yr ymweliad yn cael eu hadnabod ac y gallwn addasu'r model o gyfweld yn ôl anghenion y myfyrwyr.

Noder: Cyflwynwch eich hun

- Disgrifiwch ddiben yr ymchwil
- Esboniwch sut bydd y grŵp ffocws yn gweithio
- Dywedwch wrth y cyfranogwyr bod eu cyfranogiad yn wirfoddol a bod ganddynt yr hawl i dynnu'n ôl ar unrhyw amser
- Esboniwch y cymhelliad/gwobr

Cwblhau Manylion Myfyrwyr

Gofynnwch i fyfyrwyr gwblhau profforma i gofnodi:

- Gwybodaeth allweddol
 - Sefydliad
 - Llawn-amser/rhan-amser
 - Graddedig/Is-raddedig
 - Enw'r Cwrs
 - Cenedligrwydd (os Prydeinig, nodwch ai Cymreig, Seisnig, Albanaidd, neu Wyddelig)
 - Pa mor hir ydych chi wedi bod yn derbyn Lwfans i Fyfyrwyr Anabl (nifer o flynyddoedd academaidd)
 - A fyddai'n well ganddynt gyfathrebu yn y Gymraeg

- A ydynt yn astudio yn y Gymraeg
- Math o gymorth a dderbyniwyd (Cymorth anfeddygol/Offer arbenigol/Lwfans cyffredinol/Costau teithio)

ADRAN UN: YMWHYBYDDIAETH O'R LWFANSAU I FYFYRWYR ANABL

1. Pa mor dda mae'r Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl yn cael ei hyrwyddo yn eich barn chi?
2. Oeddech chi'n gwybod am eich anabledd cyn cychwyn ar addysg uwch?
3. Sut a pha bryd y cawsoch wybod am y Lwfans?
4. A oedd hyn mewn pryd erbyn cychwyn eich astudiaethau?
5. Pa mor wybodus ydych chi'n teimlo ynghylch yr amrywiaeth o gymorth sydd ar gael?
6. A oes myfyrrwyr yn colli cyfle oherwydd diffyg gwybodaeth? Rheswm arall?
7. A oes angen gwella ymwybyddiaeth? A gawsoch eich cyfeirio at y Lwfans pan oeddech chi'n gwneud cymwysterau Lefel 3?

ADRAN DAU: Y CAIS AM Y LWFANS

8. Pa mor hawdd yw'r broses ymgeisio?
9. Gawsoch chi gymorth digonol i'w chwblhau os oedd arnoch angen hynny?
10. Oeddech chi'n gwybod pwy i'w holi os oedd arnoch angen help?
11. Oeddech chi'n canfod bod y ffurflen yn eglur?
12. Sut oeddech chi'n canfod y broses o ddarparu tystiolaeth feddygol am eich cais?
13. Beth oedd cryfderau/gwendidau'r broses ymgeisio?

14. Os ydych chi'n dymuno cyfathrebu yn y Gymraeg, a oedd hyn yn cyrraedd eich disgwyliadau?

ADRAN TRI: ASESIAID O ANGHENION

15. Pa bryd wnaethoch chi dderbyn eich llythyr cymhwysedd? A gymerodd hyn fwy o amser nag oeddech chi wedi'i ddisgwyl? A roddwyd gwybod ichi pa mor hir y byddai hyn yn ei gymryd?

16. Sut oeddech chi'n canfod y broses o archebu Asesiad Anghenion yn y Ganolfan Asesu?

17. Pan gawsoch eich Asesiad Anghenion, sut oeddech chi'n canfod y broses? A gafodd eich holl anghenion eu hystyried? A oedd yr asesydd yn deall eich anghenion?

18. Ydych chi wedi darganfod mwy o anghenion ers yr asesiad?

19. Beth oedd canlyniad yr Asesiad Anghenion?

20. Ydych chi'n teimlo bod rhai o'ch anghenion heb gael eu hadnabod? Wnaethoch chi ddarganfod mwy o anghenion o ganlyniad i'r asesiad?

21. A oedd arnoch angen gwneud apêl swyddogol i Cyllid Myfyrwyr Cymru, ac os felly, beth oedd y canlyniad?

22. Os ydych chi'n dymuno cyfathrebu yn y Gymraeg, a oedd hyn yn cyrraedd eich disgwyliadau?

ADRAN PEDWAR: CYMORTH A DDERBYNIWYD

23. Pa mor hir gymerodd hi i chi dderbyn eich llythyr hawl? A gymerodd hyn yn hirach na'r disgwyl? A ddywedwyd wrthy ch pa mor hir y byddai'r broses yn ei gymryd?

24. Pa mor hir a gymerodd hi i drefnu'r cymorth roedd arnoch ei angen?

25. Ydych chi'n teimlo bod gennych wybodaeth dda o'r amrywiaeth o gymorth sydd ar gael?

26. Ydych chi'n derbyn yr holl gymorth a argymhellwyd ichi? Os na, pam ddim ac ym mha feysydd?
27. Ydych chi wedi cael eich cyngori sut i ofyn am gymorth neu adolygu cymorth?
28. Os darparwyd offer ichi, wnaethoch chi arwyddo'r cytundeb iddo gael ei osod a'i ffurfweddu'n gywir?
29. Gawsoch chi eich hyfforddi sut i ddefnyddio'r offer hwn?
30. Pa agweddau o gymorth sydd wedi bod fwyaf defnyddiol ichi? A oes unrhyw beth nad ydych chi'n ei ddefnyddio a pham fod hyn?
31. Yn gyffredinol, sut oeddech chi'n canfod y cam hwn o'r broses?

ADRAN PUMP: CYFATHREBU DRWY GYDOL Y BROSES

32. Sut mae'r cyfathrebu wedi bod drwy gydol y broses? A ellid bod wedi gwella unrhyw beth?
33. Ydych chi wedi gorfod gwneud unrhyw gwynion? Ydych chi'n gwybod sut i wneud hyn?
34. Ydych chi wedi cael unrhyw ymholiadau na chafodd eu datrys mewn ffordd a oedd yn foddhaol ichi?

ADRAN CHWECH: EFFAITH A GWERTH

35. Beth fu effaith y cymorth ar eich profiad fel myfyriwr?
36. A ydyw wedi gwneud gwahaniaeth ichi?
- a. Cymryd rhan mewn addysg uwch (fyddech chi wedi bod yno hebdo?)
 - b. Profiad o addysg uwch (gallu i gwblhau aseiniadau; mynd i ddarlithoedd, cymryd rhan mewn gweithdai)?
 - c. Perfformiad drwy gydol eich astudiaethau?
37. Allwch chi roi unrhyw enghreifftiau penodol?

Diolch a chau.

Rhowch fanylion am beth fydd yn digwydd gyda'r wybodaeth a brasamcan o ddyddiad cyhoeddi.

Atodiad J: Tabl Bandiau

Rolau Band 1	
Cynorthwyyr Cymorth	
<p>Rhaid i staff sy'n cyflawni'r gweithgareddau hyn fod â'r sgiliau a'r cymhwysedd i weithio'n effeithiol, yn ôl cyfarwyddyd y myfyriwr, yn eu cyd-destun penodol eu hunain.</p> <p>Rôl cynorthwyydd cymorth yn gyffredinol yw cynnig cymorth yn y meysydd canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rhoi cymorth ymarferol o gwmpas y campws • Rhoi cymorth ymarferol yn y llyfrgell, labordy neu weithdy/stiwdio etc. • Darllen yn uchel • Ysgrifennu • Gwirio testun (dangos gwallau ond nid rhoi cywiriadau) <p>Mae'r rolau a allai gynnig y cymorth hwn yn cynnwys:</p>	
• Cynorthwyydd Cymorth Ymarferol	£15-£24
• Cynorthwyydd Cymorth Llyfrgell	£15-£24
• Darllenydd	£15-£25
• Ysgrifennydd	£15-£27
• Cynorthwyydd Gweithdy/Labordy	£15-£26
• Tywysydd Golwg	£15-£25
• Prawf Ddarllenydd	£15-£28

Rolau Band 2

Rolau Band 2	
Cynorthwywyr Cymorth Uwch	
<p>Mae'r rhain yn weithgareddau sy'n gofyn am lefel uwch o sgil, gwybodaeth a hyfforddiant na gweithgareddau Band Un.</p> <p>Rôl cynorthwydd cymorth uwch yn gyffredinol yw rhoi cymorth yn y meysydd canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Helpu myfyrwyr i ddatblygu eu hannibyniaeth a'u hymreolaeth mewn addysg uwch, er enghraifft trwy droi cymorth gyda materion fel cadw amser; sgiliau trefnu etc, a gellir ategu eu gwaith gan gymorth ymarferol ee cymorth llyfrgell, cymorth gweithdy etc. • Helpu myfyriwr anabl yn ystod arholiadau <p>Mae rolau a allai ddarparu'r cymorth hwn yn cynnwys:</p>	
• Cynorthwydd Astudio	£20-£29
• Gweithiwr Cymorth Arholiadau	£20-£28
• Ysgrifennydd Nodiadau	£20-£28

Rolau Band 3

Rolau Band 3	
Cymorth Galluogi Arbenigol	
<p>Mae'r rhain yn weithgareddau sy'n gofyn am arbenigedd penodol a hyfforddiant arbenigol mewn maes mynediad penodol.</p> <p>Rôl galluogydd arbenigol yn gyffredinol yw rhoi cymorth yn y meysydd canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gwneud defnydd o arbenigrwydd a hyfforddiant arbenigol mewn maes mynediad penodol er mwyn hwyluso cyfle myfyriwr i ddysgu gan ddefnyddio sgiliau arbenigol a/neu offer i gynrychioli iaith y cyflwyno mewn fformat arall mwy hygyrch • Defnyddio sgiliau arbenigol i alluogi myfyrwyr i gyfeirio'u hunain yn annibynnol o amgylch yr amgylchedd addysgol <p>Mae rolau a allai ddarparu'r cymorth hwn yn cynnwys:</p>	
• Gweithiwr Cymorth Cyfathrebu a Llefarydd Gwefusau	£35-£44
• Dyfais cymryd nodiadau electronig	£35-£40
• Gwasanaethau Trawsgrifio Arbenigol	£25-£32
• Hyfforddwr Symud	£35-£42

Rolau Band 4

Rolau Band 4	
Mynediad Arbenigol a Chymorth Dysgu	
<p>Mae'r gweithgareddau hyn yn gofyn am sgiliau, hyfforddiant a/neu gymwysterau arbenigol uwch sy'n ymwneud â sut mae anabledau penodol yn effeithio ar fynediad myfyriwr at ddysgu a sut i fynd i'r afael â'r rhwystrau hyn. Bydd y gweithwyr cymorth hyn yn defnyddio'u sgiliau a hyfforddiant arbenigol er mwyn: deall y rhwystrau penodol i ddysgu a brofir gan fyfyrwyr anabl unigol, gweithio gyda'r myfyriwr er mwyn adnabod strategaethau i helpu mynd i'r afael â'r rhwystrau hyn, monitro effeithiolrwydd y strategaethau hyn, gweithio i wella ymreolaeth myfyrwyr o fewn eu cyd-destun dysgu a dehongli iaith y cyflwyno, gan roi mynediad amser-real, mewn iaith arall sy'n hygyrch i'r myfyriwr.</p> <p>Mae swyddogaethau a gyflawnir gan Weithwyr Mynediad Arbenigol a Chymorth Dysgu yn gofyn am ddefnyddio sgiliau a hyfforddiant arbenigol er mwyn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deall y rhwystrau penodol i ddysgu a brofir gan fyfyrwyr anabl unigol • Gweithio gyda'r myfyriwr i adnabod strategaethau i helpu mynd i'r afael â'r rhwystrau hyn • Gweithio gyda'r myfyriwr i fonitro'n barhaus effeithiolrwydd y strategaethau hyn • Gweithio i wella ymreolaeth myfyriwr o fewn eu cyd-destun dysgu • Dehongli iaith y cyflwyno, gan roi mynediad amser-real, mewn iaith arall hygyrch i'r myfyriwr <p>Mae rolau a allai ddarparu'r cymorth hwn yn cynnwys:</p>	
• Mentor Arbenigol	£50-£66
• Cymorth Sgiliau Astudio Un i Un Arbenigol	£50-£72
• Dehonglydd iaith Arwyddion Prydain	£50-£57
• Tiwtor Cymorth iaith i fyfyrwyr byddar	£50-£72
• Hyfforddwr Technoleg Cynorthwyol	£50-£65

Atodiad K: Enghraifft o Brofiad Myfyriwr o Gymhlethdodau'r System Ymgeisio a Dyfarnu

Adran Un: Ymwybyddiaeth o'r Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl

Roedd Adam (nid ei enw iawn) yn fyfyrwr cerdd yn cael ei ariannu gan Gyllid Myfyrrwyr Cymru ac roedd newydd orffen ei flwyddyn gyntaf yn un o brifysgolion Cymru. Roedd yn fyfyrwr hŷn. Roedd gan Adam dyslecsia a syndrom sensitifrwydd scotopig (SSS). Roedd dyslecsia Adam yn effeithio ar ei sgiliau trefnu, dealltwriaeth, cof a gallu i ddarllen. Roedd yr SSS yn golygu bod angen i Adam ddefnyddio hidlyddion golau ar gyfer rhai mathau o olau.

Fe wnaeth Adam ymgeisio'n wreiddiol am y Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl oherwydd bod arno angen rhywfaint o offer i'w alluogi i astudio ac ni allai fforddio prynu hyn ei hun. Ymgeisiodd Adam am y Lwfans am y tro cyntaf yn 2009, yn ystod cwrs blaenorol. Anfonwyd llythyr ato gan y brifysgol ac ymgeisiodd ar ôl hyn. Gan ei fod wedi derbyn y Lwfans o'r blaen, roedd Adam yn gwybod am y cymorth y gallai ei gael ac felly ymgeisiodd ar gyfer ei astudiaeth bresennol yr un adeg ag y gwneud ei gais am gyllid myfyrrwyr.

Adran Dau: Y Cais am Lwfans i Fyfyrrwyr Anabl

Ni allai Adam gofio ei gais am ei Lwfans, ond roedd ganddo nifer o gwynion ynghylch y cais am gyllid myfyrrwyr, gan gynnwys:

- nid oedd yn gallu newid ffont na lliw'r sgrin
- cwestiynau amwys – 'roedden nhw'n gwybod beth roedden nhw'n ei ofyn, roeddent yn darparu ar gyfer eu systemau mewnol eu hunain, nid oedd yn hawdd i ddefnyddwyr'
- roedd yn hawdd peidio â sylwi ar bethau – yn enwedig dewisiadau 'lanlwytho ffeil yma'
- nid oedd y darlennydd sgrin yn help – y cyfan mae'n ei wneud yw darllen penawdau.

Roedd Adam yn cofio bod darparu tystiolaeth feddygol yn anodd oherwydd doedd dim byd i atgoffa os oedd rhywbeth ar goll. 'Mae'n ymddangos nad ydyn nhw'n dweud wrthych os nad ydych chi'n rhoi'r dystiolaeth mae arnyn nhw ei angen; y cyfan maen nhw'n ei wneud yw gohirio eich cais a'i roi o'r naill du ac wedyn rydych chi'n dyfalu lle mae. Byddai'n ddefnyddiol iddyn nhw ddweud wrthych chi yn lle'ch bod chi'n mynd ar eu hôl nhw.' (Adam)

Adran Tri: Asesiad Anghenion

Cafodd Adam asesiad cychwynnol ar y campws, a oedd, meddai 'yn ymddangos yn iawn ar y pryd, ond o edrych yn ôl, doedd yr asesydd ddim yn gwybod am beth roedd yn sôn o ran y meddalwedd, lleoliad darparwyr a doedd dim dewisiadau [o ddarparwyr]'.

Cafodd Adam anhawster i gael cyllid ar gyfer ei sbectol ac esboniodd bod 'llawer o waith argyhoeddi' i gael y corff ariannu i gredu bod ganddo'r anabledd hwn, oherwydd yr anawsterau wrth gael y dystiolaeth feddygol gywir. Pan wnaethon nhw gytuno i ariannu'r sbectol, bu'n rhaid iddo dalu £120 tuag at gost presgripsiwn y sbectol dywyll; byddai wedi talu tua £30 mewn lleoedd eraill, ond roedd rhaid iddo ddefnyddio'r darparwr a ragnodwyd.

Sylw arall gan Adam oedd, pan ddaeth hi'n amser dewis darparwr ar gyfer ei sbectol, fod yr unig ddewisiadau a allai eu gweld ar-lein yn Rhyl a Lerpwl, a oedd yn bryder iddo. Derbyniodd fanylion darparwr lleol wedyn, ond nid oedd ganddynt bresenoldeb ar-lein felly ni allai ymchwilio hwy ymhellach. Pan ymwelodd â'r darparwr, teimlai Adam eu bod yn amhroffesiynol iawn a disgrifiodd hwy yn 'difetha'r sbectol â phaent i wneud iddyn nhw weithio'.

Adran Pedwar: Cymorth a Dderbyniwyd

Dywedodd Adam y darparwyd gliniadur pwerus iddo, a ddylai fod wedi bod yn ddigonol, ond nid yw'r gliniadur yn ei alluogi i redeg dau ddarn o feddalwedd ar yr un pryd, rhywbeth y mae angen ei wneud i'w helpu gyda'i astudiaethau. Disgrifiodd Adam y 'prif feddalwedd' fel 'eliffant gwyn' oherwydd ei fod yn 'glynu wrth Windows ac mae'n ddiwerth'. Aeth Adam ymlaen i ddweud nad yw ei feddalwedd mapio meddwl a threfniadol yn gydnaws â'r darllenwyr sgrin na chlyw deipio. Yn ogystal, mae'r gliniadur yn gweithredu ar Windows 10 a dywedodd Adam fod y ffont a ddefnyddir yn aneglur ac na ellir ei newid. Fe wnaeth bysyllfwrdd gwreiddiol Adam achosi ei RSI yn ei law hefyd ac fe wnaeth ei lygoden dorri.

Oherwydd y problemau gyda'i feddalwedd a'i galedwedd, bu'n rhaid i Adam ail-ymgeisio i ymestyn ei hawl. Rhoddwyd bysyllfwrdd ergonomig i Adam a meddalwedd sy'n gweithio, ond a gostiodd gryn dipyn yn llai mewn gwirionedd na'r hyn a roddwyd iddo'n wreiddiol. Dywedodd Adam fod y darparwyr yn 'gwerthu stwff diwerth ar brisiau chwerthinllyd'.

Cafodd Adam broblemau gyda chyllid am bapur argraffu hefyd. Bu'n rhaid i'r swyddfa anabledd ym mhrifysgol Adam gysylltu â'r corff ariannu i ddadlau nad nwyddau ysgrifennu oedd ei bapur argraffu ac y dylid ei ariannu. Yn y diwedd, cytunodd y corff cyllido i ariannu swm penodol o bapur, ond nid oedd hyn ond digon ar gyfer hanner yr hyn roedd ar Adam ei angen a bu'n rhaid iddo ef dalu am y gweddi. Yn sgil talu am hyn, ni allai fforddio cymryd rhan mewn elfennau eraill o'r radd, a fyddai wedi bod o fudd iddo – fel gweithdai gyda cherddorfa yn ne Cymru.

Cafodd Adam gymorth un-i-un gan diwtor. Dywedodd fod y tiwtor wedi dweud wrth nad oedd yn cael prawf ddarllen gwaith Adam, er mai dyma oedd ar Adam ei angen. Dywedodd Adam fod hyn 'yn dangos bod y system yn ddiffygiol os na all addasu ei sgiliau.'

Adran Pump: Cyfathrebu

Teimla Adam mai ef oedd bob amser yn gorfod mynd ar ôl y corff ariannu, yn eu ffonio i gadarnhau a oedd cynnydd yn cael ei wneud. Teimlai ei fod wedi 'llithro i ddiwedd eu rhestr o bethau i'w gwneud.'

Adran Chwech: Effaith a Gwerth

Dyweddodd Adam: 'Fyddwn i ddim wedi gallu astudio heb y cymorth. Mae wedi gwneud y gwahaniaeth rhwng graddau A ac E. Fe fyddwn wedi methu hebdo. Mae wedi bod yn anghenrheidiol iawn ac yn ddefnyddiol iawn.'

Dyweddodd Adam: 'Mae wedi fy ngalluogi i ddangos fy ngallu academaidd i lefel yr hyn yw fy ngallu academaidd, heb iddo gael ei lesteirio gan fy anabledd.'

Dyweddodd Adam fod ei diwtor 'wedi gwneud byd o wahaniaeth i mi'.

Atodiad L: Data Cwynion

Mae'r tabl isod yn rhoi darlun bras o'r nifer o gwynion a dderbyniwyd gan y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrrwyr yn ôl amrywiol o is-feysydd. Caiff yr is-feysydd wedyn eu dadansoddi yn ôl prif wraidd yr achos.

Dengys y tabl fod dros draean o gwynion yn ymwneud â graddfeydd amser/llif gwaith. Yn benodol, nid oedd ymgeiswyr yn hapus gyda'r raddfa amser i brosesu tystiolaeth. Roedd mwy nag un o bob pump o gwynion yn ymwneud â gwallau asesu DSA1. Yn benodol, roedd ymgeiswyr yn cwyno am dystiolaeth feddygol yn cael ei gwrthod.

Tabl 1: Data Cwynion

Prif Is-faes	Prif wraidd yr achos	Cyfan swm	Prif Is-faes Cyfanswm	Prif Is-faes Canran
Gohebiaeth	Tystiolaeth a dderbyniwyd yn annigonol / ddim yn dderbyniol	1		
Gohebiaeth	Cynnwys llythyr â llaw	2		
Gohebiaeth	Heb dderbyn llythyr â llaw	3	6	5.83%
Gwall Asesu DSA1	Cais heb fod yn gwbl gyflawn / anghywir	3		
Gwall Asesu DSA1	Hawl	5		
Gwall Asesu DSA1	Gofynnwyd am y ffurflen anghywir	2		
Gwall Asesu DSA1	Gwrthodwyd tystiolaeth feddygol	11		
Gwall Asesu DSA1	Gwall Adran 5 (cadarnhad sefydliad addysg uwch)	1	22	21.36%
Anghysondeb Anfoneb	Anghysondeb Lwfans	1		
Anghysondeb Anfoneb	Anghysondeb oriau / lwfans	2		
Anghysondeb Anfoneb	Anghysondeb taliad anfoneb	5		
Anghysondeb Anfoneb	Cyfathrebu gwael / diffyg cyfathrebu	1		
Anghysondeb Anfoneb	Anghysondeb cyflenwyr	2		
Anghysondeb Anfoneb	Ni chytunwyd ar gymorth	2	13	12.62%
Adroddiad Asesiad Anghenion	Anghysondeb hawl cyflenwr	1		

Adroddiad Asesiad Anghenion	Anghysondeb lwfans offer	3		
Adroddiad Asesiad Anghenion	Anghysondeb lwfans cynorthwydd anfeddygol	2		
Adroddiad Asesiad Anghenion	Cyfathrebu gwael / diffyg cyfathrebu	1		
Adroddiad Asesiad Anghenion	Anghysondeb lwfans teithio	2	9	8.74%
<hr/>				
Anghysondeb Hawliad Myfyriwr	Anghysondeb lwfans	1		
Anghysondeb Hawliad Myfyriwr	Swm anghywir	1		
Anghysondeb Hawliad Myfyriwr	Darparwyd tystiolaeth annigonol	3		
Anghysondeb Hawliad Myfyriwr	Anghysondeb taliad	4		
Anghysondeb Hawliad Myfyriwr	Ni chytunwyd ar gymorth	7	16	15.53%
<hr/>				
Graddfeydd amser / llif gwaith	Arall	1		
Graddfeydd amser / llif gwaith	Cadwyd at y Cytundeb Lefel Gwasanaeth – cwsmer yn anhapus gyda graddfa amser i brosesu cais	12		
Graddfeydd amser / llif gwaith	Cadwyd at y Cytundeb Lefel Gwasanaeth – cwsmer yn anhapus gyda graddfa amser i brosesu tystiolaeth	14		
Graddfeydd amser / llif gwaith	Ni chadwyd at y Cytundeb Lefel Gwasanaeth	10	37	35.92%
<hr/>				
Cyfanswm		103	103	100.00%

Ffynhonnell: Cwmni Benthyciadau i Fyfyryr Cyf